

Česká školní inspekce
Fráni Šrámka 37, 150 21 Praha 5

Výroční zpráva České školní inspekce za školní rok 2008/2009

Praha, prosinec 2009

O b s a h

Úvod	4
A. Souhrnné poznatky o vzdělávání	6
A.1 Mateřské školy	8
A.1.1 Nabídka předškolního vzdělávání	8
A.1.2 Celkové školní, skupinové a individuální výsledky v předškolním vzdělávání ..	10
A.1.3 Podpora rozvoje základů funkčních gramotností v předškolním vzdělávání	10
A.1.4 Dodržování právních předpisů v předškolním vzdělávání	11
A.1.5 Předpoklady mateřských škol pro naplnění ŠVP PV	11
A.1.6 Systémy vlastního hodnocení, preventivní a vnitřní kontrolní systémy	12
A.1.7 Závěry	13
A.2 Základní školy	15
A.2.1 Nabídka základního vzdělávání	15
A.2.2 Celkové školní, skupinové a individuální výsledky v základním vzdělávání	18
A.2.3 Podpora rozvoje funkčních gramotností v základním vzdělávání	19
A.2.4 Dodržování právních předpisů v základním vzdělávání	20
A.2.5 Předpoklady základních škol pro naplnění ŠVP ZV	20
A.2.6 Systémy vlastního hodnocení, preventivní a vnitřní kontrolní systémy	22
A.2.7 Závěry	22
A.3 Střední školy	26
A.3.1 Nabídka středního vzdělávání	27
A.3.2 Celkové školní, skupinové a individuální výsledky ve středním vzdělávání	29
A.3.3 Podpora rozvoje funkčních gramotností ve středním vzdělávání	29
A.3.4 Dodržování právních předpisů ve středním vzdělávání	30
A.3.5 Předpoklady středních škol pro naplnění vzdělávacích programů	30
A.3.6 Systémy vlastního hodnocení, preventivní a vnitřní kontrolní systémy	32
A.3.7 Závěry	32
B. Naplňování strategických směrů rozvoje vzdělávání	35
B.1 Bezpečná a zdravá škola	35
B.1.1 Výchova ke zdraví	36
B.1.2 Bezpečné prostředí pro vzdělávání	37
B.1.3 Školní úrazovost	38
B.2 Tvorba a uplatňování školních vzdělávacích programů	40
B.2.1 Předškolní vzdělávání	40
B.2.2 Základní vzdělávání	41
B.2.3 Střední vzdělávání	43
B.3 Podpora cizích jazyků	46
B.3.1 Výuka cizích jazyků v mateřských školách	47
B.3.2 Výuka cizích jazyků v základních školách	47
B.3.3 Výuka cizích jazyků ve středních školách	50
B.3.4 Výuka cizích jazyků v jazykových školách	51
B.3.5 Vybrané oblasti ke zlepšování výuky anglického jazyka	52
B.4 Podpora informačních a komunikačních technologií	54
B.4.1 ICT v mateřských školách	54
B.4.2 ICT v základních a středních školách	55

B.5 Zvyšování profesionality a společenského postavení učitelů	60
B.5.1 Vedení škol	60
B.5.2 Učitelky/učitelé	60
B.5.3 Další vzdělávání pedagogických pracovníků v mateřských, základních a středních školách	62
Závěry	62
Seznam zkratk	66
Seznam tabulek a grafů v textu částí A a B	68

C. Tabulková část

Přílohy

- Příloha č. 1 Kritéria hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání a školských služeb ve školním roce 2008/2009
- Příloha č. 2 Způsob hodnocení škol Českou školní inspekcí ve školním roce 2008/2009
- Příloha č. 3 Kontrolní postupy České školní inspekce
- Příloha č. 4 Změny v právních předpisech souvisejících se vzděláváním, které nabyly účinnosti ve školním roce 2008/2009
- Příloha č. 5 Povinné ukazatele pro hodnocení škol ve školním roce 2008/2009

Úvod

Česká školní inspekce (ČŠI) předkládá souhrnné poznatky o stavu vzdělávání a vzdělávací soustavy vycházející z inspekční činnosti v uplynulém školním roce 2008/2009.

Inspekční činnost byla uskutečňována podle Plánu hlavních úkolů České školní inspekce na školní rok 2008/2009, který schválil ministr školství, mládeže a tělovýchovy

Při hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání vycházela ČŠI ze zásad a cílů vzdělávání stanovených zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Základním kritériem byla zejména účinnost podpory rozvoje osobnosti dítěte, žáka a studenta (dále též „žák“) a dosahování cílů vzdělávání ze strany konkrétních právnických osob vykonávajících činnost škol a školských zařízení (dále též „škola“). Přehled kritérií používaných pro hodnocení škol je v příloze č. 1.

Při hodnocení škol a jejich aktivit ČŠI vychází z principu legality a ochrany práv dítěte ve vzdělávání. ČŠI se zaměřuje při hodnocení naplňování vzdělávacích cílů na zvýšení úrovně čtenářské gramotnosti a dovednosti počítat; sleduje inovace obsahu vzdělávacích programů a studijních materiálů, školní systémy odborné přípravy učitelek/učitelů, inovace metod a forem vzdělávání a vývoj vlastního hodnocení škol. V uplynulém školním roce se ČŠI zaměřila v hlavních tematických šetřeních na pokrok ve výuce anglického jazyka, vybavenost prostředky ICT a jejich využití ve výuce.

Stálými prioritami ČŠI je hodnocení naplnění cílů rovného přístupu ke vzdělávání na všech stupních a zjišťování podpory žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP). ČŠI prověřuje funkčnost systémů vlastního hodnocení škol, systémů vnitřní kontroly a školních preventivních systémů, např. ochranu bezpečnosti a zdraví nebo prevenci sociálně patologických jevů.

ČŠI sledovala, jaká je úroveň ředitelk/ředitelů a učitelek/učitelů, jejich kvalifikovanost a možnosti kariérního růstu a odborného rozvoje.

Jedním z problémů uplynulého školního roku byly časté změny v legislativních předpisech s dopadem do praxe škol, jejich přehled uvádíme v příloze č. 4

Vliv na činnost škol mělo i nestabilní společenské a ekonomické prostředí, v uplynulém školním roce to byly programové změny vládní politiky a nutnost řešit ekonomické dopady hospodářské krize.

Výroční zpráva je koncipována do 3 hlavních částí, které nabízejí řadu zajímavých informací o školách a o jejich vzdělávacích programech.

V (první) části A jsou poznatky o stavu škol poskytujících předškolní, základní a střední vzdělání, které již mají povinnost vzdělávat podle vlastních školních vzdělávacích programů. V ostatních částech vzdělávací soustavy byla uskutečněna jen pilotní šetření a jejich výsledky budou vydány formou tematických zpráv. Další informace o konkrétních navštívených školách najdou zájemci také ve veřejných inspekčních zprávách na www.csicr.cz.

Ve (druhé) části B jsou uvedeny souhrnné poznatky z tematicky zaměřených inspekčních činností a to podle vybraných priorit dlouhodobého záměru rozvoje vzdělávání v ČR z roku 2007.

Poprvé zpráva nabízí údaje o pokroku škol a srovnání výsledků škol po třech letech ve výuce anglického jazyka a využívání ICT ve školách z periodického zjišťování v rámci programového cyklu ČŠI.

Ve třetím oddílu zprávy (C) jsou zařazeny souhrny dat ve formě přehledných tabulek, tyto přehledy jsou směřovány především k odborné veřejnosti a uvádějí souhrnné údaje ze všech forem inspekční činnosti.

Nejobtížnějším úkolem ČŠI v uplynulém školním roce bylo první hodnocení platných školních vzdělávacích programů (ŠVP) především v předškolním a základním vzdělávání a jejich souladu s vydanými rámcovými vzdělávacími programy. Celkem již bylo hodnoceno 3 505 ŠVP, z toho 1 454 ŠVP v předškolním vzdělávání a 2 051 v základním vzdělávání.

Přitom ČŠI uskutečnila celkem 10 048 inspekčních akcí, navštívila 5 810 škol a školských zařízení, provedla 13 530 inspekčních a předmětových hospitací, 7 132 rozhovorů s pedagogickými pracovníky a dvě dotazníková šetření s návratností od 6 719 respondentů. Souhrnné poznatky jsou dále zpracovány z vydaných inspekčních zpráv a protokolů o kontrole, ze 492 konkurzních řízení a z účasti na mezinárodním šetření pro projekt PISA ve 290 školách.

Bylo vydáno 1 772 inspekčních zpráv a 1 689 protokolů z kontroly, celkem bylo zpracováno 3 461 inspekčních výstupů.

ČŠI uložila 1 234 lhůt k odstranění nedostatků zjištěných v průběhu inspekce, zjistila 281 závažných porušení platných předpisů, předala 84 podnětů dalším úřadům.

Ústřední školní inspektorka podala k ministroví školství, mládeže a tělovýchovy 5 návrhů na výmaz ze školského rejstříku. Ve 4 případech to bylo pro nečinnost školy, z toho 3 výmazy byly provedeny, 1 je v řízení. V pátém případě byly závažným způsobem porušeny právní předpisy související s poskytováním vzdělávání v soukromé střední škole, řízení ze strany MŠMT nebylo zahájeno.

Ve školním roce 2008/2009 pracovalo 248 školních inspektorů, 98 kontrolních pracovníků a 329 přizvaných externích odborníků z praxe.

Proti protokolům bylo podáno školami celkem 17 námitek, z toho 11 bylo nedůvodných, dvěma námitkám bylo vyhověno v plném rozsahu autoremedurou, jeden protokol byl vrácen k novému šetření a třikrát bylo částečně změněno inspekční zjištění v jednotlivém bodu ze všech uplatněných námitek. Proti inspekčním zprávám bylo podáno 44 připomínek. Námitky a připomínky byly podány k 1,76 % ze všech inspekčních výstupů ve školním roce 2008/2009, zatímco v předešlém školním roce to bylo 2,60 %.

A. Souhrnné poznatky o vzdělávání

V uplynulém školním roce se inspekční činnost zaměřila na předškolní, základní a střední vzdělávání. V ostatních částech vzdělávací soustavy byla uskutečněna jen dílčí tematická šetření v omezeném rozsahu a jejich výsledky budou zveřejněny v tematických zprávách. Zpráva podává informaci o stavu škol navštívených Českou školní inspekci ve školním roce 2008/2009 v hlavním vzdělávacím proudu podle stupňů vzdělání, je souhrnem poznatků a výsledků analýz z inspekčních zjištění, získaných kombinací kvantitativních a kvalitativních údajů ze všech forem inspekčních činností.

Všechny segmenty vzdělávací soustavy byly hodnoceny v šesti hlavních oblastech, které vypovídají o stavu škol ve vybraných ukazatelích zjišťovaných ve školách různými postupy a metodami. Charakteristiky, rozsah a metodologie zjišťování pro jednotlivé stupně jsou podrobněji uvedeny v příloze č. 2, většina materiálů je i volně přístupná na stránkách www.csicr.cz.

K hodnocení stavu vzdělávání v jednotlivých segmentech byla využita především primární data shromážděná pro účely inspekčního hodnocení, ale i sekundární data z dalších zdrojů. Kvantitativní analýzy sestávají z analýzy dat ve formě tabulek a dalších statistických analýz, kvalitativní analýzy jsou založeny na systematickém srovnávání a výkladu zjištění z informačních zdrojů (z dokumentace školy, pozorování, standardizovaných rozhovorů, rodičovských a žakovských dotazníků) ve formě křížových odkazů. Informačním zdrojem jsou i veřejné inspekční zprávy z jednotlivých škol a kontrolní protokoly.

V následujících tabulkách celkového hodnocení škol podle stupňů vzdělávání jsou uváděny podíly škol ve čtyřech dosažených úrovních hodnocení od negativního stavu k pozitivnímu. Existují tedy dvě negativní možnosti, z nichž jedna odpovídá vážnému riziku, které může vést k výmazu z rejstříku škol, a dvě pozitivní, z nichž jedna odpovídá příkladu dobré praxe.

Kontrolní postupy byly tradičně orientovány na bezpečné a zdravé prostředí pro vzdělávání, personální předpoklady, hospodárné, účelné a efektivní nakládání s finančními prostředky poskytovanými školám podle školského zákona.

Ve třech klíčových oblastech hodnocení (Výsledky) jsou shrnuty poznatky zjišťování zaměřeného na dosahování pokroku škol v naplňování zásad a cílů vzdělávání, celkové školní a skupinové výsledky vzdělávání. Jsou zde uvedeny i výsledky v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví, případně zjištěná rizika v činnosti škol. Inspekční hodnocení stavu škol bylo prozatím limitováno postupným náběhem školních vzdělávacích programů. Tím byla omezena možnost hodnocení v oblasti výsledků vzdělávání v základních školách a především ve středních školách.

Ve třech dalších klíčových oblastech hodnocení (Předpoklady) se inspekce zaměřila na systémy řízení a strategie pro naplnění cílů nových školních vzdělávacích programů, na to, jaké mají školy personální, materiální a ekonomické předpoklady pro naplnění svých vzdělávacích programů a na klíčové výsledky a výkony školních systémů vlastního hodnocení, vnitřních preventivních a kontrolních systémů. ČŠI sledovala aktuální stav personálních předpokladů v navštívených školách, sledovala vedoucí pracovníky škol, učitelku/učitele do 3 let praxe a odbornou úroveň učitelek/učitelů. Při jejich hodnocení se zaměřovala na naplňování požadavků školského zákona, zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnicích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků.

A.1 Mateřské školy

Předškolní vzdělávání je v České republice realizováno v mateřských školách, v mateřských školách speciálních, v přípravných třídách základních škol a v přípravných stupních základních škol speciálních.

ČŠI navštívila v uplynulém roce 1 686 MŠ, což odpovídá 35,1 % z celkového počtu MŠ. Bylo realizováno celkem 3 189 inspekčních akcí. Ve školním roce 2008/2009 bylo vyhodnoceno 1 092 ŠVP PV. Do souhrnného hodnocení stavu předškolního vzdělávání jsou začleněny i poznatky z šetření 40 stížností s 98 podněty a z účasti školních inspektorů na 169 konkurzních řízeních. Souhrnná zjištění vycházejí z analýz dokumentace škol a ze zjišťování na místě – pozorování ve výuce a rozhovorů s vedoucími a ostatními pedagogickými pracovníky. Uvádíme i závěry dotazníkového šetření s rodiči dětí.

Tabulka 1 Celkové hodnocení mateřských škol Českou školní inspekcí ve školním roce 2008/2009

Klíčové oblasti hodnocení		Podíl škol v dosažené úrovni hodnocení (v %)			
		A	B	C	D
Výsledky mateřských škol					
K1.	Nabídka předškolního vzdělávání, tvorba a zavádění školních vzdělávacích programů	0,2	1,0	67,1	31,7
K2.	Celkové výsledky mateřských škol, skupinová a individuální podpora ve vybraných vzdělávacích oblastech	2,1	12,9	59,5	25,6
K3.	Podpora rozvoje funkčních gramotností	0,0	5,2	68,2	26,6
Předpoklady mateřských škol					
K4.	Dodržování právních předpisů platných v předškolním vzdělávání	0,2	3,4	73,8	22,6
K5.	Personální, materiální a ekonomické předpoklady pro naplnění ŠVP PV podle požadavků RVP PV	0,0	7,2	60,5	32,3
K6.	Systémy vlastního hodnocení, preventivní a vnitřní kontrolní systémy	1,4	11,1	62,2	25,3

Legenda k úrovním hodnocení:

A Stav s vysokými riziky, které mohou vést k výmazu z rejstříku škol podle ustanovení § 150 školského zákona.

B Školský subjekt nedosahuje běžného standardu, zjištěný rizikový stav je možné napravit v dané lhůtě.

C Školský subjekt dosahuje v daném kritériu hodnocení běžného regionálního či národního standardu pro stejný druh školy a školského zařízení.

D Činnost školského subjektu je v dílčích oblastech nadstandardní, případně vyhodnocena jako příklad dobré praxe (využití osnovy VÚP pro příklady dobré praxe).

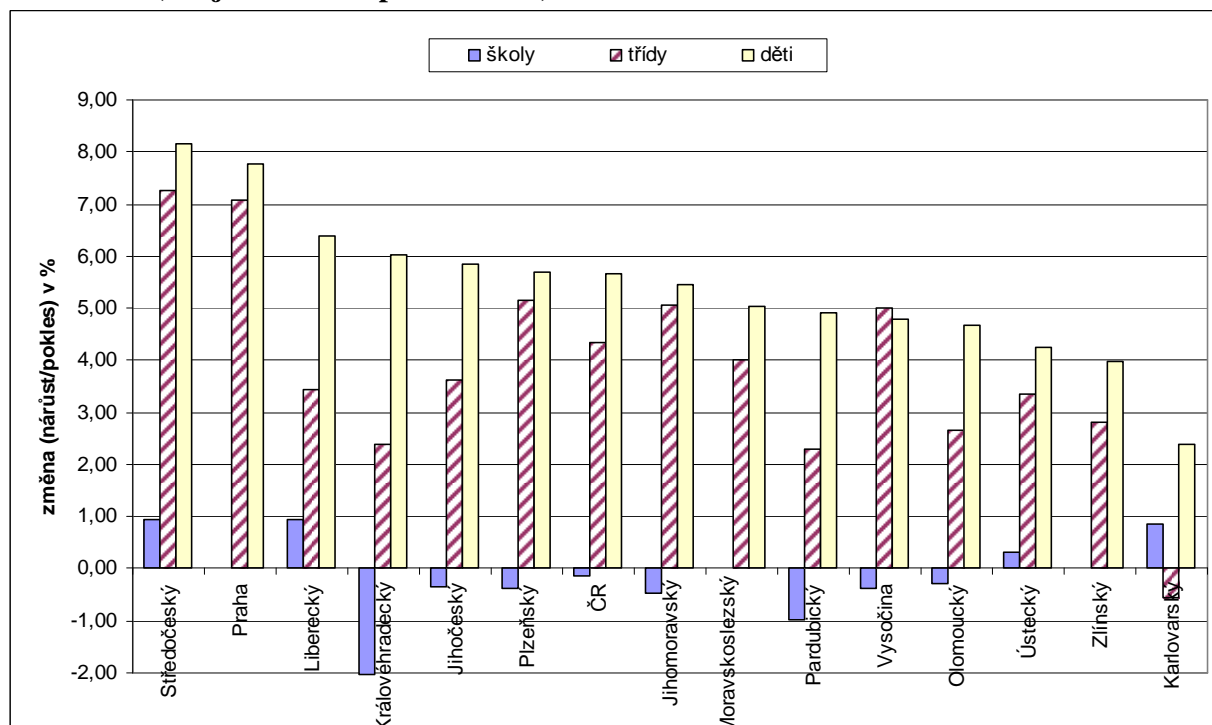
A.1.1 Nabídka předškolního vzdělávání

Počet mateřských škol v České republice se nezvýšil (podle rejstříku škol nárůst pouze o jednu MŠ). Podle statistických šetření stále převažuje počet malých MŠ do 50 dětí, kterých je 57,7 % ze všech 4 809 MŠ v ČR. ČŠI navštívila 1 686 škol, z nich bylo 63 % malých do počtu 50 dětí. Meziroční nárůst dětí v předškolním vzdělávání o 3,6 % byl vyrovnáván navyšováním počtu dětí ve třídách. Zvýšil se průměrný počet dětí na 1 třídu na 23,1. V celostátní statistice připadá 12,8 dítěte na 1 učitelku/učitele.

Pokračuje celostátní trend slučování MŠ se ZŠ nebo administrativního spojování více MŠ do větších subjektů. Mateřským školám se daří zajistit přednostní vzdělávání pro děti rok před povinnou školní docházkou, počet dětí takto přijímaných podle školského zákona přednostně je stabilní, činil 92,8 % z celkového počtu této věkové skupiny v populaci. V MŠ

se v porovnání s uplynulým školním rokem zvýšil počet dětí do 3 let věku o 11,3 %. Narůstá i počet odmítnutých v předškolním vzdělávání; v uplynulém školním roce to bylo 6,2 % dětí.

Graf 1 Změny v počtech mateřských škol, tříd v MŠ a dětí od 30. 9. 2006 do 30. 9. 2008^{x/} (údaje o nárůstu/poklesu v %)

^{x/} Výchozím údajem pro výpočet procentuálního nárůstu nebo poklesu je stav zaznamenaný v celostátní statistice k 30. září 2006, konečným stav k 30. září 2008.

Kraje jsou řazeny podle nárůstu počtu dětí, sestupně.

ČŠI sleduje ve třídách počet dětí zapsaných a skutečně přítomných při vzdělávání. Ve sledovaném vzorku 1 798 inspekčních návštěv byl průměrný počet zapsaných dětí 23,1 na třídu, průměr přítomných dětí byl 15,8 dětí na třídu, průměrná účast byla 68,2 %. Ve 2,2 % navštívených tříd bylo méně než 6 dětí. Podíl neomluvené absence dětí z počtu celkových absencí byl 0,1 %.

Nabídka předškolního vzdělávání pro děti se SVP

Institucionální péče byla poskytována ve 112 speciálních mateřských školách. Podle statistických údajů bylo v ostatních mateřských školách evidováno 8 673 dětí se SVP v 1 022 MŠ, podíl evidovaných dětí se SVP byl 2,9 %. Skupinová podpora byla poskytována v 80,5 % případů a individuální podpora byla u 19,5 % těchto dětí. Logopedická péče byla nabízena pro 1,7 % dětí. Převažující byla péče ve speciálních logopedických třídách pro 86 % dětí s poruchou řeči a pouze 14 % dětí bylo v individuální péči.

ČŠI zjistila, že podíl dětí se SVP je v navštívených MŠ 3,5 %. Ve skutečnosti je potřeba podpory SVP vyšší, než je zaznamenáno ve státní evidenci, část MŠ poskytovala péči dětem se SVP i bez uplatnění nároku na finanční podporu.

Školy jsou metodicky dobře vedeny k identifikaci potřeb dětí se zdravotním postižením a dětí s vývojovými poruchami učení. MŠ upozorňují, že neexistuje systémový přístup k zajišťování logopedické péče, současné potřeby dětí jsou vyšší než možnosti MŠ. Vzhledem k tomu, že nejčastějším důvodem odkladu povinné školní docházky jsou poruchy řeči, není nabídka logopedické péče dostatečná.

Mateřské školy obtížně identifikují děti se sociálním znevýhodněním a děti nadané. V navštívených třídách byla zjištěna nejvyšší podpora dětem se ŠVP ze všech stupňů vzdělání, aktivity byly v 82 % sledovaných hodin.

Tvorba a zavádění školních vzdělávacích programů v předškolním vzdělávání

Povinnost postupovat podle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV) začala od 1. září 2007. Uplynulý školní rok byl druhým rokem implementace ŠVP.

ČŠI vyhodnotila celkem 1092 ŠVP v mateřských školách. Hodnotila soulad dokumentu s národním RVP PV podle zásad uvedených v rámci pro tvorbu ŠVP.

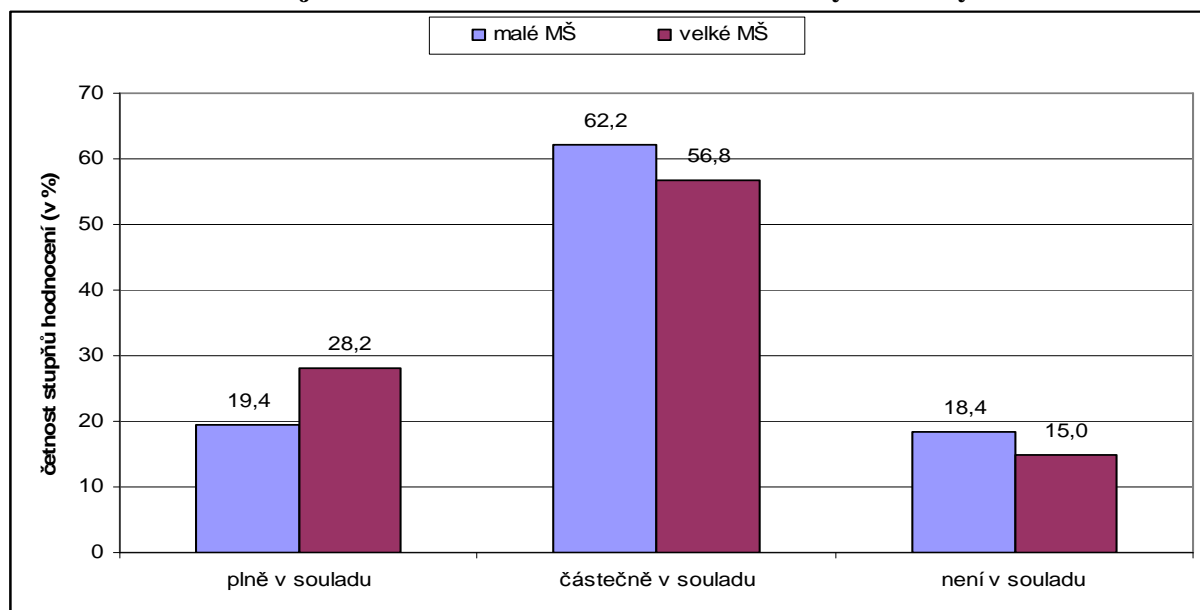
Všechny navštívené MŠ předložily dokument ŠVP PV, většina škol své programy tvořila již o několik let dříve. Získané zkušenosti z jejich ověřování vedly řadu škol k tomu, že svůj připravený program již začaly inovovat. ČŠI v mateřských školách zjistila míru aktivního přístupu k inovacím a k vytváření tvůrčího prostředí u 48,8 % ředitelek/ředitelů a 45,2 % učitelek/učitelů.

Tabulka 2 Výsledky hodnocení ŠVP v mateřských školách podle povinných kapitol RVP PV

Povinné kapitoly RVP PV	ŠVP není v souladu	ŠVP je částečně v souladu	ŠVP je plně v souladu
Identifikační údaje	7,0	26,2	66,8
Obecná charakteristika školy	3,6	16,5	79,9
Podmínky vzdělávání	5,6	53,8	40,6
Organizace vzdělávání	13,2	32,4	54,4
Charakteristika vzdělávacího programu	6,4	32,7	60,9
Vzdělávací obsah	10,8	54,6	34,6
Evaluační systém	10,7	50,6	38,7

Zpracované dokumenty ŠVP PV mají velmi rozdílnou kvalitu jak ve formě, tak i v obsahu. Jen 22 % hodnocených ŠVP PV bylo plně v souladu s požadavky RVP PV. Nejčastěji se vyskytly formální chyby, které byly odstraněny již v průběhu inspekce. Rozdíly dosaženého stavu v malých a velkých MŠ ukazují údaje v grafu 2.

Graf 2 Porovnání zjištěného souladu ŠVP s RVP PV ve velkých a malých MŠ

Oblasti ke zlepšení jsou především ve zpracování integrovaných bloků a v jejich uplatňování (45,3 % MŠ), dále v rozpracování obsahu vzdělávání do třídní úrovně v týdenních a denních plánech (48,1 % MŠ). Opakovaně se vyskytují problémy v systémech vlastního hodnocení, v preventivních a vnitřních kontrolních systémech (50,3 % MŠ, z toho vážnější nedostatky byly ve 12,5 % MŠ).

Učitelky/učitelé v MŠ by přivítaly podrobnější metodiky, návody a výklady k jednotlivým povinným částem a vytváření možností k setkávání a výměně zkušeností mezi školami.

Nabídka v předškolním vzdělávání, tvorba a zavádění školních vzdělávacích programů byly hodnoceny v 67,1% MŠ jako vyhovující a ve 31,7% jako nadstandardní.

A.1.2 Celkové školní, skupinové a individuální výsledky v předškolním vzdělávání

Naplňování školních vzdělávacích programů, celkové školní, skupinové a individuální výsledky mateřských škol lze prozatím hodnotit jen omezeně vzhledem ke krátkému období jejich uplatňování v praxi. Již nyní se však ukazují některé problémy v naplnění náročných požadavků daných RVP PV, inspekce vedla k nápravě 15 % škol.

Podíl dětí s odloženou školní docházkou byl ve výši 21,5 %. Nejčastější příčinou odložené docházky jsou vady řeči, přetrvává zájem některých rodičů o odložení povinné školní docházky. V mateřských školách byly správně identifikovány a podporovány děti se zdravotními riziky, přetrvává problém diagnostikování mimořádně nadaných dětí a dětí se sociálním znevýhodněním. V 8 % škol byl zjištěn nedostatečný přístup k poradenské péči. Nezvyšuje se míra individuální integrace, byla jen u 6 % dětí se SVP.

V předškolním vzdělávání jsou naplňovány cíle minimálních preventivních programů sociálně patologických jevů v 89,5 % MŠ. Výskyt agresivního chování dětí udává 10 % ředitelek/ředitelů a 14 % učitelek/učitelů v MŠ.

MŠ udávají jako největší překážku zvyšující se počet dětí ve třídách, administrativní zátěž, chybí jim nabídka metodik a systémového vzdělávání DVPP, více informací, jak pracovat s ŠVP a RVP PV. Udávají také rizika v personálním a ekonomickém zajištění, především dlouhodobé podfinancování, nedostatek prostředků na obnovu a modernizaci vybavení a učebních pomůcek.

V 92 % návštěv ve třídách zjistila inspekce aktivity výchovy ke zdraví a podporu zdravého životního stylu, ve 39 % MŠ byla zřetelná profilace na podporu výchovy ke zdraví. Sportovní a pohybové aktivity byly na dobré úrovni ve všech navštívených mateřských školách. Témata sexuální výchovy byla zařazena v činnosti 46 % MŠ, témata ochrany člověka v mimořádné situaci v 65 % MŠ.

V 91 % návštěv ve třídách byly zjištěny aktivity zaměřené na ekologická témata. Nejčastěji jsou děti vedeny k péči o životní prostředí, 40 % MŠ spolupracovalo aktivně s lokálními ekologickými centry.

V předškolním vzdělávání byla zjištěna nejvyšší míra schopnosti učitelek/učitelů přizpůsobit se potřebám rozvoje osobnosti dětí, jsou zde na vysoké úrovni aktivity diferencovaného a individuálního přístupu k dětem.

Celkové výsledky MŠ, skupinová a individuální podpora dětí v MŠ byla vyhodnocena jako vyhovující v 59,5 % a jako nadstandardní ve 25,6 % MŠ. V této oblasti mají MŠ také nejvyšší rezervy, jako nedostatečné posuzuje ČŠI výsledky v 15 % MŠ.

A.1.3 Podpora rozvoje základů funkčních gramotností v předškolním vzdělávání

Ve všech navštívených třídách byla sledována podpora rozvoje elementárních dovedností v souvislosti s čtenářskou gramotností. Pozitivně je hodnocena komunikace

k předčítaným textům v 96,7 % inspekčních hospitací. Podpora kladného vztahu k historii, umění a kultuře byla zaznamenána v 94 % návštěv. Prostředky ICT byly účelně využity ke vzdělávání v 21 % navštívených tříd.

Za pozitivní lze považovat zvýšení počtu mateřských škol, které zařadily do nabídky výuku cizího jazyka. Takové aktivity byly v 50 % navštívených škol, i když cizojazyčné vzdělávání v předškolním věku zatím není řešeno systémově. V nabídce byl především anglický jazyk (v 95 % cizojazyčné nabídky).

V mateřských školách inspekce zjistila nejvyšší míru diferencovaného a individuálního přístupu k dětem. V 68,2 % MŠ byla hodnocena jako vyhovující a v 26,6 % jako nadstandardní.

A.1.4 Dodržování právních předpisů v předškolním vzdělávání

ČŠI sledovala dodržování vybraných ustanovení školského zákona, povinné ukazatele z prováděcích školských předpisů a v tabulkách C 20b-C 20d v části C této zprávy uvádíme souhrnné výsledky z veřejnosprávních kontrol, z kontrol školního stravování a BOZ v MŠ.

Ve školním roce 2008/2009 bylo v navštívených MŠ uloženo celkem 412 lhůt k přijetí opatření a k odstranění zjištěných nedostatků, z toho bylo 68 porušení školského zákona, 211 porušení předpisů BOZ, 121 porušení z VSK, 12 ve školním stravování. Řada drobných formálních pochybení byla řešena společně s vedením škol v průběhu inspekce. Nejčastější porušení jsou uvedena v části C, tabulky C 20a-C 20d. K výmazu z rejstříku nebyly žádné MŠ navrženy.

V této oblasti zjistila ČŠI závažné nedostatky pouze v 3,6 % MŠ. V ostatních školách měla většina zjištěných nedostatků a chyb charakter zanedbatelného rizika, byla to formální a administrativní opomenutí, která byla napravena již v průběhu inspekce.

A.1.5 Předpoklady mateřských škol pro naplnění ŠVP PV

Personální předpoklady mateřských škol

Vedení MŠ

Míra změn ve vedení škol byla 3,7 % a lze konstatovat, že je velmi nízká. Konkurzů na ředitelky/ředitele školy bylo 169, což je o 37 více než v uplynulém školním roce. Nejvíce konkurzů bylo ve Středočeském kraji.

Kvalifikační předpoklady splnilo 95,0 % ředitelek/ředitelů. ČŠI zjistila 17 případů porušení školského zákona, které se vztahují přímo k výkonu funkce ředitelky/ředitele. O kvalitě vedení škol svědčí i nízký počet stížností doručených ČŠI a skutečnost, že z 98 bodů stížností bylo důvodných pouze 20. Nejčastějším předmětem podání proti školám byly problémy v komunikaci se zákonnými zástupci.

Většina ředitelek/ředitelů připomínkuje nadměrnou administrativní zátěž, která omezuje jejich možnosti zaměřit se na kvalitu a efektivnost pedagogických procesů.

Učitelky/učitelé MŠ

Přepočtený počet učitelek/učitelů v MŠ z celostátní statistiky je 23 567,8; ČŠI monitorovala práci 3 787 učitelek/učitelů (16 %). Podíl žen byl 99,1 %. Věkový průměr se mírně snížil na 44,1 let, zvýšil se podíl učitelek/učitelů do 3 let praxe na 10,6 %. Podíl kvalifikovaných PP je 91,5 %. Nízká je míra PP s odbornou specializací (VP, koordinátor ŠVP, metodik, aj.), která byla 4,3 % a ve srovnání s uplynulým rokem ČŠI zaznamenala pokles. Učitelky/učitelé v MŠ mají malou příležitost odborného rozvoje a kariérního růstu v průběhu profesního života. Zvýšil se podíl pedagogických pracovníků s praxí 35 let a delší na 9,2 %.

Průměrný plat učitelek/učitelů byl v navštívených MŠ 20 368,-- Kč, z toho pohyblivé složky byly 20,5 %. Zvýšila se meziročně částka za přespočetné hodiny z 86,-- Kč na 108,-- Kč. Výdaje na DVPP v MŠ byly 868,-- Kč na 1 PP, snížily se oproti roku 2007 o 13,5 %.

Ekonomické podmínky v předškolním vzdělávání

MŠMT stanovilo v souladu s ustanovením § 161 odst. 1 školského zákona na kalendářní rok 2009 republikový normativ na 1 dítě ve věku 3 - 5 let ve výši 37 496,-- Kč. ČŠI hodnotila aktuální stav ekonomických podmínek v navštívených školách ve vybraných ukazatelích, sledovala také meziroční nárůst a vývoj od roku 2006.

Neinvestiční výdaje v navštívených MŠ byly celkem 2 190 874 803,-- Kč. Na 1 dítě připadá v průměru 68 893,-- Kč. Podíl ze státního rozpočtu byl 67,6 %. Výdaje na platy byly v celkové výši 830 152 607,-- Kč, což bylo 37,9 % z celkových NIV.

Tabulka 3 Hodnocení ekonomických podmínek v navštívených mateřských školách

Sledované ukazatele	Malé MŠ	Velké MŠ	MŠ+ZŠ
Neinvestiční výdaje (NIV) na 1dítě	68 846,-- Kč	68 913,-- Kč	52 326,-- Kč
NIV ze státního rozpočtu (SR) na 1dítě	50 334,-- Kč	45 041,-- Kč	39 515,-- Kč
DVPP na 1dítě	110,-- Kč	794,-- Kč	772,-- Kč
Průměrný plat pedagogických pracovníků	21 343,-- Kč	19 945,-- Kč	25 549,-- Kč
Podíl pohyblivých složek	22,7 %	20,2 %	21,0 %
Částka za přespočetné hodiny	212,-- Kč	63,-- Kč	354,-- Kč

Ve srovnání s možnostmi dalších stupňů měly MŠ velmi omezený přístup k rozvojovým programům MŠMT a ESF. V uplynulém roce bylo hodnoceno 411 programů, z toho 377 školních projektů bylo na „Zvýšení nenárokových složek k platu a motivačních složek mezd PP s ohledem na kvalitu jejich práce“. Podrobnější přehled je uveden v části C, tabulce C 18. V průběhu roku 2009 byly rozšířeny možnosti zapojení MŠ do projektů OP VK, o této možnosti je zatím malá informovanost. Ředitelky/ředitelé MŠ mají obavy ze zvládnutí složité agendy spojené s těmito podporami.

Při hodnocení předpokladů pro naplnění cílů ŠVP PV v souladu s požadavky RVP PV zjistila inspekce závažnější nedostatky v 7,2 % MŠ. Ostatní školy jsou schopny reálně ŠVP naplnit, upozorňujeme však na potenciální rizika v personálním i ekonomickém zajištění.

A.1.6 Systémy vlastního hodnocení, preventivní a vnitřní kontrolní systémy

Výsledky veřejnosprávní kontroly

Souhrnné výsledky veřejnosprávních kontrol zaměřených na finanční kontrolu prostředků státního rozpočtu ukazují na nejčtenější problémy v hospodaření MŠ. Bylo kontrolováno 258 samostatných MŠ a 73 spojených subjektů MŠ + ZŠ. Celkem byl objem finančních prostředků přijatých školami 668 724 950,-- Kč, objem kontrolovaných prostředků byl 641 789 390,-- Kč, z toho byl objem všech zjištěných nedostatků ve výši 2 269 893,-- Kč a odhad výše porušení rozpočtové kázně 96 713,-- Kč. ČŠI předala 3 podněty příslušným kontrolním orgánům.

Ve větším rozsahu byly zjištěny problémy ve spojených MŠ+ZŠ. V 73 subjektech byl celkový objem přijatých prostředků SR ve výši 545 785 227,-- Kč. Objem kontrolovaných prostředků byl 431 396 394,-- Kč. Celkový objem zjištěných nedostatků byl 8 929 391,-- Kč. Porušení rozpočtové kázně v rozsahu 8 898 802,-- Kč.

Celkem bylo v MŠ uloženo 121 lhůt k přijetí opatření a k odstranění nedostatků zjištěných při veřejnosprávní kontrole. Bylo předáno 8 podnětů příslušným kontrolním orgánům. Přehled o chybách škol je v části C, tabulky C 20a-C 20d.

V oblasti ekonomického řízení školy je zřetelné, že MŠ se sice snaží hospodařit velmi účelně, hospodárně a efektivně, ale často s nedostatečnými zdroji.

Podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí

Souhrnné výsledky z komplexních kontrol BOZ a z institucionálního hodnocení MŠ ukazují na problémy v systémech BOZ častěji u malých MŠ. Celkem ČŠI uložila 211 lhůt k přijetí opatření a k odstranění zjištěných nedostatků. Přehled o chybách škol je v části C, tabulka C 20d.

V uplynulém školním roce bylo evidováno v MŠ celkem 698 školních úrazů. Míra školní úrazovosti byla 0,23 a je na stejné úrovni jako v předchozím školním roce. Nejčastější byly úrazy hlavy 41,8 %, ruky 37,5 % a nohy 14,3 %. Vedení MŠ přijalo v 76 % výchovná opatření, organizačně technická ve 12,5% MŠ, ve zbývajících 11,5 % nebyla opatření přijata.

V systémech vlastního hodnocení, v preventivních a vnitřních kontrolních systémech zjistila inspekce nedostatky ve 12,5 % MŠ, v ostatních školách je třeba zaměřit podporu především na vlastní hodnocení škol.

A.1.7 Závěry

Významné rozdíly mezi mateřskými školami

Minimální rozdíly mezi malými a velkými školami jsou v oblasti dodržování předpisů i ve vzdělávací činnosti. Malé školy mají větší problémy v oblastech spojených s větší administrativní náročností (např. BOZ systémy), v ekonomickém zajištění a jsou více ovlivňovány zřizovatelem a vnějšími ekonomicko-sociálními podmínkami.

Srovnání ekonomických ukazatelů mezi malými, velkými a spojenými MŠ ukázala, že se jejich ekonomické předpoklady liší. Nejvyšší objem neinvestičních výdajů na 1 žáka mají ve velkých MŠ, nejmenší jsou výdaje u spojených MŠ. Vzdělávání PP je srovnatelně podpořeno ve velkých a spojených MŠ, v malých MŠ je to jen 13,8 % z nákladů na DVPP ve velkých školách. Nejnižší průměrný plat a nejmenší výdaje za přespočetné hodiny mají ve velkých MŠ.

ČŠI sledovala i rozdíly mezi právníckými osobami vykonávajícími činnost pouze MŠ a právníckými osobami vykonávajícími zároveň činnost MŠ i ZŠ. Právnícké osoby vykonávající pouze činnost MŠ jsou lépe hodnoceny ve vedení pedagogických procesů, minimální rozdíly byly zjištěny ve výsledcích. Prozatím lze soudit, že spojení obou typů škol v rámci jediné právnícké osoby je efektivnější ekonomicky a s neutrálním dopadem na kvalitu předškolního vzdělávání.

Vybrané oblasti ke zlepšování v předškolním vzdělávání

Na úrovni školy směřovala opatření a k odstranění zjištěných nedostatků do oblastí dopracování školních vzdělávacích programů (78 % MŠ), zlepšení preventivních systémů BOZ (47,4 % MŠ), zlepšení v hospodaření s finančními prostředky ze státního rozpočtu (33,3 % MŠ), porušení vybraných ustanovení školského zákona (17,5 % MŠ) a do školního stravování (1,9 %). Vysoké procento MŠ by zejména v řešení těchto nedostatků a chyb přivítalo větší podporu svého zřizovatele.

V personální oblasti jsou rizikovými faktory vyšší průměrný věk a vysoké nároky na kvalifikaci. Není dořešena problematika spravedlivého odměňování ve srovnání s dalšími segmenty vzdělávání.

Problémem je nastavení vzdělávacího obsahu ve školním vzdělávacím programu podle zásad RVP PV (v 65,4 % MŠ).

MŠ se nedaří nastavit funkční ucelený systém vlastního hodnocení (61,3 % MŠ). Nejčastěji neumí určit odpovědnosti, časové plány, vedení neumí systém založit, často používají metody a postupy nevhodné a neúměrné vzhledem k velikosti školy a zvyšující nadměrně administrativní zátěž.

Významné rozdíly mezi kraji

V nabídce předškolního vzdělávání byly nejlépe hodnoceny MŠ v Olomouckém kraji, problémy byly zjištěny v Jihomoravském kraji.

V oblasti hospodaření škol s prostředky ze státního rozpočtu byly zjištěny nejčastější problémy v kraji Vysočina, nejlépe byly hodnoceny MŠ v Královéhradeckém kraji.

Ve školních systémech BOZ bylo nejvíce problémů v kraji Vysočina, nejlépe je tato oblast hodnocena v hl. m. Praha.

Se zpracováním ŠVP bylo nejvíce problémů v kraji Pardubickém a Ústeckém, nejlépe byla hodnocena úroveň vzdělávacích dokumentů v krajích Moravskoslezském a Královéhradeckém.

Dobré hodnocení diferencovaného a individuálního přístupu k dětem získaly MŠ v hl. m. Praze a v Moravskoslezském kraji, ke zlepšení v této oblasti vedla inspekce nejvíce škol v Jihomoravském kraji.

Dobrá úroveň školních systémů vlastního hodnocení byla shledána v MŠ v Plzeňském kraji, v Moravskoslezském kraji a v hl. m. Praha. Větší pozornost této oblasti je třeba věnovat v Pardubickém, Zlínském, Libereckém a Ústeckém kraji.

Systémová rizika v předškolním vzdělávání

Aktuální jsou především problémy mateřských škol s implementací RVP PV. Platný dokument jako návod pro tvorbu ŠVP není v MŠ prozatím vnímán zcela jednoznačně. Na jedné straně vidí MŠ přínos ve větší volnosti pro uspořádání svých vzdělávacích programů, na druhé straně uvádějí MŠ potřebu především větší metodické podpory. Připravenost učitelek/učitelů na kurikulární reformu je stále nízká, chybí systém DVPP pro tento stupeň.

V RVP PV není jasný minimální obsahový standard ve vztahu k věku dítěte, MŠ postrádají návody k vhodným postupům a metodám, organizování a vytváření integrovaných bloků. V RVP nejsou vymezena minima vhodných materiálně technických podmínek podle reálných možností MŠ.

Velmi problematická je oblast vlastního hodnocení školy, chybí manažerské dovednosti a také aktivity učitelek/učitelů v této oblasti (podrobněji viz část C, tabulka C 4).

V mateřských školách jsou největší bariéry v přístupu k prostředkům ICT a nízká schopnost pracovat s informacemi.

Při přechodu dětí do základního vzdělávání není dořešena vazba mezi vzdělávacími stupni, při zápisech do 1. třídy ZŠ jsou využívány testy a postupy, které nemají vztah k výstupům požadovaným v RVP PV.

Přetrvává i stav podfinancování segmentu ze státního rozpočtu, poklesla reálná mzda, snížila se podpora vzdělávání učitelek/učitelů, zvyšuje se míra zastaralého vybavení pomůckami a prostředky pro vzdělávání dětí.

Prozatím je velmi nízká informovanost a připravenost MŠ v možnostech získat podporu z ESF v OP VK.

A.2 Základní školy

Základní vzdělávání je v České republice realizováno v základních školách, v základních školách speciálních a v nižším stupni víceletých gymnázií. Česká školní inspekce navštívila v uplynulém roce celkem 2 379 ZŠ, což odpovídá 57,6 % z celkového počtu základních škol a 122 víceletých gymnázií.

Bylo realizováno celkem 4 280 inspekčních akcí. Do souhrnného hodnocení stavu základního vzdělávání jsou začleněny i poznatky z šetření 227 stížností s 528 body a z účasti školních inspektorů na 215 konkurzních řízeních. V uplynulém školním roce bylo vyhodnoceno 1 292 ŠVP ZV. Souhrnná zjištění vycházejí z analýz dokumentace škol, z šetření na místě – pozorování a rozhovorů s pedagogickými pracovníky a z dotazníkového šetření s rodiči žáků.

Tabulka 4 Celkové hodnocení základních škol Českou školní inspekcí ve školním roce 2008/2009

Klíčové oblasti hodnocení		Podíl škol v dosažené úrovni hodnocení (v %)			
		A	B	C	D
Výsledky základních škol					
K1.	Nabídka základního vzdělávání, tvorba a zavádění školních vzdělávacích programů	2,8	17,9	56,8	22,5
K2.	Celkové výsledky základních škol, skupinová a individuální podpora ve vybraných vzdělávacích oblastech	1,4	14,5	63,3	20,8
K3.	Podpora rozvoje funkčních gramotností	0,2	2,8	72,2	24,8
Předpoklady základních škol					
K4.	Dodržování právních předpisů platných v základním vzdělávání	0,1	4,3	73,1	32,5
K5.	Personální, materiální a ekonomické předpoklady pro naplnění ŠVP ZV podle požadavků RVP ZV	0,1	3,6	64,8	31,5
K6.	Systémy vlastního hodnocení, preventivní a vnitřní kontrolní systémy	0,3	5,4	65,0	29,3

Legenda k úrovním hodnocení:

- A Stav s vysokými riziky, které mohou vést k výmazu z rejstříku škol podle ustanovení § 150 školského zákona.
- B Školský subjekt nedosahuje běžného standardu, zjištěný rizikový stav je možné napravit v dané lhůtě.
- C Školský subjekt dosahuje v daném kritériu hodnocení běžného regionálního či národního standardu pro stejný druh školy a školského zařízení.
- D Činnost školského subjektu je v klíčových oblastech nadstandardní, případně vyhodnocena jako příklad dobré praxe (využití osnovy VÚP pro příklady dobré praxe).

A.2.1 Nabídka základního vzdělávání

Počet základních škol podle statistiky poklesl v uplynulém školním roce o 22 škol (tj. o 0,5%), ve školském rejstříku bylo zapsáno 4 133 základních škol. Přibýlo však malých škol (do 150 žáků), jejich počet se zvýšil o 151 a v současnosti tyto malé školy již převažují (52,8 % ze všech škol). Žáci plní povinnou školní docházku také ve 314 víceletých gymnáziích a v 18 konzervatořích.

V kapacitách ZŠ je nepříznivá situace především ve Středočeském kraji, v některých lokalitách se problém s nedostatečnou kapacitou škol postupně přenáší z předškolního vzdělávání do základního stupně.

Žáci v základním vzdělávání

Podle statistických údajů bylo v povinné školní docházce zapsáno celkem 858 627 žáků, z toho 95 % v ZŠ a 5 % ve středních školách a konzervatořích. Meziročně tento počet poklesl

o 3,3 %. Podíl žáků v povinné školní docházce v odpovídající věkové populaci je 102,3 %. Podíl žáků 1. stupně ZŠ na populaci 6 – 10 let byl 100,5 %, podíl žáků 2. stupně byl 92,7 %, v obou skupinách došlo k mírnému poklesu. Poměr žáků 1. stupně a dětí v předškolním vzdělávání byl 1,5. Poměr žáků 2. stupně a 1. stupně je 0,78. V celostátní statistice připadá 12,8 žáků na 1 učitelku/učitele, průměrný počet žáků na 1 třídu byl 19,2.

Nabídka základního vzdělávání pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

Institucionální péče byla poskytována ve 399 speciálních základních školách. Podle statistických údajů je v běžných školách evidováno ve 3 352 ZŠ celkem 72 854 žáků se SVP, podíl na celkovém počtu žáků je 8,9 %. Z toho bylo 52,9 % žáků ve speciálních třídách, individuálně integrovaných bylo 47,1 %. Míra individuální integrace byla v ZŠ 4,2 %, ve víceletých gymnáziích jen 1,1 %.

V základním vzdělávání bylo ve skupině zdravotně handicapovaných 35,0 % žáků s mentálním postižením, zatímco v MŠ byl tento podíl 5,7%. Žáků s vývojovými poruchami učení bylo v základním vzdělávání identifikováno 46,3 % a s vývojovými poruchami chování 3,2 %.

V přípravných třídách zřizovaných pro děti se sociálním znevýhodněním bylo ve školním roce 2008/2009 zařazeno 2 028 dětí včetně dvou azylantů. Z tohoto počtu bylo 1 507 dětí bez SVP a 521 dětí se SVP. Meziročně stoupl celkový počet dětí v přípravných třídách o 5,1 %. Nejvýraznější nárůst počtu dětí se sociálním znevýhodněním byl v Pardubickém kraji, o 56,5 %, na Vysočině byl nárůst 31 % a v Ústeckém kraji 27,1 %. K největšímu poklesu počtu dětí se sociálním znevýhodněním naopak došlo ve Středočeském kraji – 38,5 % a ve Zlínském kraji – 24 %.

V navštívených školách ČŠI zjistila 4,4 % žáků se SVP identifikovaných a evidovaných ve školní matrice. Rozdíl skutečnosti oproti vyššímu státnímu průměru může potvrdit i fakt, že podpora těchto žáků byla zjištěna pouze v 56,9 % sledovaných hodin.

Základní školy uvedly, že obtížně identifikují především žáky se sociálním znevýhodněním.

Nabídka základního vzdělávání pro nadané žáky

Podíl žáků odcházejících ze základních škol do víceletých gymnázií byl 12,2 %. Ve víceletých gymnáziích se meziročně snížil počet přihlášených žáků o 4 %, průměrný počet byl 32,8 žáků na třídu. Poměr mezi poptávkou a nabídkou byl 1,7.

V nižším stupni konzervatoří bylo zapsáno 282 žáků. V těchto školách byl poměr mezi poptávkou a nabídkou 2,3.

V souboru navštívených škol byly zjištěny jen 0,2 % žáků evidovaných jako nadaní. Školám dělá problém identifikovat nadané žáky, navíc ČŠI zjistila cílenou podporu jen v 21,7 % sledovaných hodin ve třídách, kde je školy evidovaly.

Tvorba školních vzdělávacích programů v základních školách

Povinnost zavést výuku podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV) měly školy od školního roku 2007/2008, v uplynulém roce již implementovaly vlastní školní vzdělávací programy na prvním i na druhém stupni.

Všechny navštívené školy zpracovaly ŠVP. ČŠI vyhodnotila v daném školním roce 1 292 ŠVP, celkem již bylo poprvé hodnoceno 1 859 těchto nových školních dokumentů. ČŠI v základních školách zjistila míru aktivního přístupu k inovacím a k vytváření tvůrčího prostředí u 46,3 % ředitelek/ředitelů a 44,5 % učitelek/učitelů, ve srovnání s úrovní v předškolním vzdělávání je tento ukazatel mírně nižší.

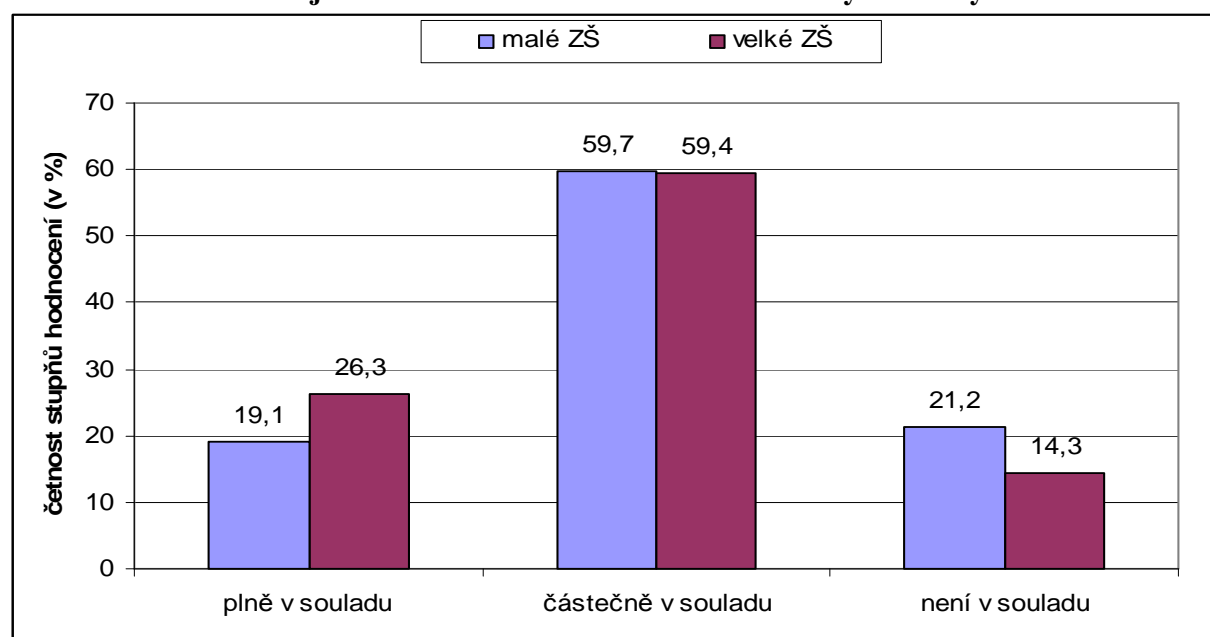
Tabulka 5 Výsledky hodnocení ŠVP ZV v základních školách a v nižším stupni víceletých gymnázií podle povinných kapitol RVP ZV

Povinné kapitoly RVP ZV	ŠVP není v souladu		ŠVP je částečně v souladu		ŠVP je plně v souladu	
	ZŠ	VG	ZŠ	VG	ZŠ	VG
Identifikační údaje	2,3	4,9	14,4	27,9	83,3	67,2
Obecná charakteristika školy	1,1	0,8	45,0	37,7	53,9	61,5
Charakteristika vzdělávacího programu	5,8	2,5	53,2	67,2	41,0	30,3
Organizace vzdělávání - učební plán	10,9	8,2	35,9	29,5	53,2	62,3
Vzdělávací obsah - učební osnovy	2,8	0,0	49,9	45,1	47,3	54,9
Pravidla pro hodnocení žáků	10,3	1,6	31,2	32,8	58,5	65,6
Vlastní hodnocení školy	12,3	5,7	35,7	26,3	52,0	68,0

Hodnocené ŠVP byly ve velmi rozdílné kvalitě. Úplný soulad ŠVP s RVP ZV v základních školách zjistila inspekce ve 22,5 % škol, v 59,6 % škol byly zjištěny formální nedostatky, které by neměly vliv na kvalitu vzdělávání vzhledem k žákům. Závažné nedostatky zjistila inspekce u 17,9 % ŠVP.

V nižším stupni víceletých gymnázií byl úplný soulad ŠVP s RVP ZV zjištěn ve 24,2 % škol, formální nedostatky v 68,3% byly odstraněny v průběhu inspekce, závažné chyby byly v 7,5 % škol.

Rozdíly dosaženého stavu souladu ŠVP s RVP ZV v malých a velkých základních školách ukazují údaje v následujícím grafu 3.

Graf 3 Porovnání zjištěného souladu ŠVP s RVP ZV ve velkých a malých ZŠ

Výsledky inspekčního zjišťování naznačují, že 97,2 % hodnocených škol poskytuje obsahově srovnatelné základní vzdělávání. Oblasti, které vyžadují zlepšení a důslednější rozpracování jsou následující:

- zabezpečení výuky žáků se sociálním znevýhodněním (týká se 46,4 % hodnocených ŠVP ZV)
- zabezpečení výuky žáků se zdravotním znevýhodněním (32,5 % ŠVP ZV)
- systém vlastního hodnocení školy (22,9 % ŠVP ZV)

V základních školách, které měly pouze 1. stupeň ZŠ (ZŠ1), jsou to navíc oblasti:

- zabezpečení výuky žáků se zdravotním postižením (25,6 % ZŠ1)
- aktivity školy v oblasti dlouhodobých projektů a mezinárodní spolupráce (23,3 % ZŠ1)
- dopracování poznámek k učebnímu plánu (21,8 % ZŠ1)

Na nižších stupních víceletých gymnázií (G1) je problémovou oblastí:

- zabezpečení výuky žáků se zdravotním postižením (23,9 % G1).

Zásady zpracovávání ŠVP pro celý vzdělávací cyklus a relativní stálosti materiálů, podle kterých škola realizuje základní vzdělávání, školy převážně respektovaly a nastavily ŠVP jako celistvý dokument pro jimi poskytované vzdělávání s vymezením všech ročníků a vzdělávacích oblastí. Pouze některé malotřídní školy měly zpracován svůj vzdělávací program jen pro ročníky, v nichž vzdělávání právě probíhá.

Zásadními pozitivy hodnocených ŠVP vzhledem k souladu s RVP ZV jsou především vymezení reálných možností školy a s ním související stanovení odpovídajícího a realizovatelného zaměření školy. Silnou stránkou hodnocených ŠVP je také časové, obsahové a organizační vymezení základního vzdělávání jak v oblasti učebních osnov, tak v rámci učebního plánu.

Rizikem, vzhledem k principu otevřenosti ŠVP pro všechny uchazeče o základní vzdělávání, je oblast rovnosti příležitostí. Řada škol připravila dokument pouze pro aktuální strukturu zapsaných žáků, nepočítala s možným příchodem nových žáků s různými variantami znevýhodnění a odlišnými vzdělávacími potřebami. Školy nezpracovaly v dokumentech zásady ani pro případy přijetí nových žáků po přestupu z jiného ŠVP ZV.

V nabídce škol ve školních vzdělávacích programech zjistila ČŠI nedostatky ve 20,7 % ZŠ, v ostatních školách byla jejich úroveň vyhovující.

A.2.2 Celkové školní, skupinové a individuální výsledky v základním vzdělávání

Hodnocení naplňování školních vzdělávacích programů základního vzdělávání je limitováno tím, že zatím nejsou uplatněny ve všech ročnících povinné školní docházky a dopady lze sledovat jen za krátké období 2 let. Vzhledem k tomu, že ČŠI nemá k dispozici souhrnné výsledky škol, které se účastní národních nebo mezinárodních externích šetření výsledků na úrovni žáků, je obtížné sledovat pokrok ve výsledcích vzdělávání na úrovni konkrétních škol. Výsledky vlastních hodnocení škol nejsou prozatím příliš věrohodné, protože systémy vlastního hodnocení škol jsou nejproblémovější oblastí ve většině základních škol.

Podíl žáků s nedokončeným základním vzděláním byl v uplynulém školním roce 4,2 %. Byl zjištěn mírný nárůst neúspěšnosti žáků ve vazbě na některé lokality, ve kterých je vyšší hrozba sociálně ekonomického znevýhodnění. Přijímaná opatření (zřizování přípravných tříd, ustanovení asistentů pedagoga) byla hodnocena jako účinná, problémem je jejich ekonomické zajištění.

Ve vzorkovém šetření 6 619 tříd zjišťovala inspekce počet zapsaných žáků ve třídách a žáků skutečně přítomných ve výuce. V 52 % byl skutečný stav vyšší než celostátní průměr, nejvýše bylo přítomno ve výuce 33 žáků, nejméně to byli 2 žáci. Průměrný počet zapsaných žáků byl 17,4, průměrný počet přítomných žáků byl 15,3; průměrná účast ve výuce 87,7 %. Počet tříd, ve kterých bylo při výuce méně než 6 dětí, byl 265. Podíl neomluvené absence z počtu zameškaných hodin byl 1,9 %. Výskyt agresivního chování žáků udává 11 % ředitelů/ředitelů a 17 % učitelů/učitelů v základních školách.

Pozitivním trendem je nárůst zjištěných inovací v obsahu základního vzdělávání. Všechny základní školy využily výsledky z projektu OPRLZ z ESF „HODINA“ a zlepšily nabídku školy i profilaci svých ŠVP na 2. stupni ZŠ. Využití rozvojových projektů ESF i MŠMT je v základním vzdělávání dosti omezeno, ZŠ udávají jako největší překážku administrativní náročnost, personální a finanční nedostatečnost.

Všechny navštívené školy realizovaly aktivity výchovy ke zdraví a minimálního preventivního programu předcházení sociálně patologickým jevům. V 91 % navštívených škol byly zjištěny aktivity a témata sexuální výchovy a ve všech školách témata ochrany člověka za mimořádných situací. V 61 % škol umožňují dobré prostorové a materiální podmínky pravidelnou výuku tělesné výchovy.

Podle statistických údajů byla ve 100 ZŠ zajištěna rozšířená výuka pro 6 811 žáků, nejčastěji se jedná o zaměření na tělesnou výchovu, ICT, umění a kulturu a přírodovědné vzdělávání. V navštívených hodinách výuky byla cílená podpora nadaným žákům zjištěna jen ve 22 % navštívených hodin.

V základních školách byly zjištěny aktivity cílené podpory vzhledem k potřebám žáků se SVP v 57 % monitorovaných hodin.

V nižším stupni gymnázií byla zjištěna podpora žáků se SVP jen ve 35 % hodin, kterých se zúčastnili, u nadaných žáků byly cílené podpory dokonce pouze ve 27 % navštívených hodin.

Celkové školní výsledky, úroveň skupinové a individuální podpory v základním vzdělávání hodnotila inspekce jako vyhovující v 84,1 % škol, nedostatky byly zjištěny v 15,9 % škol.

A.2.3 Podpora rozvoje funkčních gramotností v základním vzdělávání

V základním vzdělání všechny školy zvládly přípravu a zavedení výuky anglického jazyka od 3. ročníku, anglický jazyk jako 1. cizí jazyk byl vyučován v 98,3 % navštívených škol. ČŠI zatím nezjistila v žádné z navštívených škol výuku dalších předmětů v cizím jazyce, s výjimkou jedné školy, kde započala výuka několika předmětů v anglickém jazyce teprve prvním rokem. Pozitivní je zjištění, že ve 23,9 % škol využili Evropské jazykové portfolio při výuce anglického jazyka a v 16,1 % škol i ve výuce německého jazyka.

Kladně lze rovněž hodnotit i fakt, že se školám dařilo alespoň na minimální úrovni zajistit výuku v oblasti informačních a komunikačních technologií podle požadavků RVP ZV, v 57 % navštívených škol byly v nabídce volitelné předměty ICT, 65 % škol nabízí i další zájmové aktivity v ICT. V 63 případech ČŠI zaznamenala vlastní počítačové prezentace žáků. Negativní jsou výsledky monitoru v materiálním a technickém zajištění podmínek pro podporu rozvoje informační gramotnosti.

Inspekce zjišťuje průběžně základní kritéria podpory čtenářské gramotnosti ve všech navštívených hodinách výuky; v 96,4 % hodin byly zjištěny aktivity práce s textem a vedení žáků k porozumění čtenému textu. V 92 % navštívených hodin byly zaznamenány aktivity k podpoře kladného vztahu k historii a umění. V 84 % sledovaných hodin vyučující využívali mezipředmětové vztahy k příbuzným vzdělávacím oborům, byla zjištěna lepší propojenost různých vzdělávacích oblastí podle RVP ZV.

V 99 % navštívených škol propojují ve výuce přírodovědnou vzdělávací oblast s environmentální výchovou, v 87 % škol byly zjištěny aktivity ekologické výchovy ve formě projektového vyučování, ve 36 % škol je v nabídce volitelných předmětů. V 70 % ZŠ byli žáci zapojeni v rozvojových programech a projektech EVVO, účastnili se ekologických soutěží a dalších aktivit s touto tematikou. Podle kvalifikovaných odhadů vedení škol byl

nárůst vynaložených prostředků na EVVO asi o 46 % oproti minulému školnímu roku, nárůst mzdových prostředků pro koordinátory EVVO aktivit činil 143 %.

Nedostatky v oblasti podpory rozvoje funkčních gramotností, v diferencovaném a individualizovaném přístupu zjistila inspekce ve 3,0 % škol, v ostatních byla podpora vyhovující.

A.2.4 Dodržování právních předpisů v základním vzdělávání

ČŠI sledovala dodržování vybraných ustanovení školského zákona a souvisejících prováděcích právních předpisů. Souhrnné výsledky kontrol BOZ, školního stravování a veřejnosprávních kontrol v ZŠ uvádíme v části C, tabulkách C 20b-C 20d.

Ve školním roce bylo uloženo celkem 321 lhůt k přijetí opatření a k odstranění zjištěných nedostatků, z toho 128 v BOZ, 102 k porušení ustanovení školského zákona (8 k ŠVP), 89 k výsledkům VSK a 2 ke školnímu stravování. Řada drobných formálních pochybení byla řešena společně s vedením škol v průběhu inspekce.

V základním vzdělávání byl podán jeden návrh na výmaz z rejstříku škol, jednalo se o návrh na výmaz ZŠ pro nečinnost. Nejčastější chyby škol jsou uvedeny v části C, tabulkách C 20a-C 20d.

Inspekce vedla v této oblasti k nápravě 4,4 % škol, v ostatních případech se jednalo převážně o formální chyby, které školy dokázaly odstranit v průběhu inspekce.

A.2.5 Předpoklady základních škol pro naplnění ŠVP ZV

Personální předpoklady základních škol

Vedení škol

ČŠI sleduje aktuální stav personálních podmínek v navštívených školách i meziroční změny ve vybraných ukazatelích. Souhrnné výsledky jsou uspořádány v části C, tabulka C 8. Další podrobnosti a vývoj ve tříletém období jsou uvedeny v kapitole B.5.

Mírně se snížil počet konkurzů na ředitelky/ředitele školy, změnilo se 215 ředitelů/ředitelek, což bylo o 14 méně než v uplynulém školním roce. Nejvíce konkurzů bylo ve Středočeském kraji. Kvalifikační předpoklady splnilo 97,1 % ředitelů/ředitelek škol. Míra změn ve vedení škol je 5,2 %, nejvyšší ze všech segmentů. Přesto i zde lze upozornit na malou obměnu ve vedoucích funkcích v ZŠ. Vzhledem k vysoké náročnosti úkolů souvisejících s výkonem funkce ředitelky/ředitele je také možno usuzovat, že kvalita ředitelek/ředitelů ZŠ v České republice je velmi vysoká a svou funkci zvládají dobře.

Počet podaných stížností v ZŠ byl 227 s 528 body, z nich bylo shledáno důvodných 134. Nejčastějším předmětem podání byly problémy komunikace se zákonnými zástupci žáků, výchovná opatření a klasifikace chování. V ekonomickém zajištění personální oblasti byly ve 27 ZŠ uloženy lhůty k přijetí opatření a k odstranění zjištěných nedostatků.

Postupně se zlepšuje úroveň vedení a strategických záměrů základních škol.

Učitelky/učitelé v ZŠ (PP)

Přepočtený počet učitelek/učitelů v ZŠ z celostátní statistiky byl 59 492,3; ČŠI hodnotila 6 619 PP při výuce v ZŠ (11,1 % z celkového počtu PP). Podíl žen byl 82,2 %. Věkový průměr se snížil na 42,1 let, zvýšil se podíl PP do 3 let praxe na 9,0 %. Podíl PP s praxí 35 let a delší byl 7,0 %. V ZŠ je částečně kompenzován příchodem nových učitelek/učitelů. Průměrný počet let pedagogické praxe byl 17,8.

Podíl kvalifikovaných PP je 86,2 %. Přetrvávají vysoká segmentová rizika v zajištění výuky v některých předmětech kurikula. V celkovém pohledu je asi 15 % nekvalifikovaných

učitelek/učitelů, dlouhodobým problémem jsou učitelky/učitelé cizích jazyků – 19,2 % nekvalifikovaných. V základních školách je dále nejvyšší nekvalifikovanost ve skupině společenskovedních předmětů – 39,2 %, krizovou úroveň lze konstatovat i v českém jazyce – 15,3 % v ZŠ1 a 12,3 % v ZŠ2, v matematice – 14,1 % v ZŠ1 a 11,3 % v ZŠ2, podobně i v přírodovědných předmětech – 18,4 % v ZŠ1 a 11,7 % v ZŠ2.

Proškolení pro práci s ICT (rozšířený modul SIPVZ) má 58,0 % učitelek/učitelů v ZŠ1 a 63,3 % v ZŠ2. Aktivní znalost cizího jazyka udává 54,6 % v ZŠ1 a 50,1 % v ZŠ2.

V základních školách je nejvyšší podíl PP s odbornou specializací (32,3 %), ve srovnání s předchozím školním rokem ČŠI zaznamenala skokový nárůst. Řada PP v ZŠ dokončila specializované vysokoškolské programy pro rozšíření kvalifikace, tento jev lze považovat za pozitivní dopad zákona o pedagogických pracovnících v praxi ZŠ.

V 60,4 % škol zajišťuje koordinaci preventivních programů předcházení sociálně patologickým jevům specializovaný pracovník školy.

ČŠI ve vzorkových šetřeních zjišťovala možnost vyučujících využít asistenty pedagoga. V základních školách v 6 619 sledovaných hodinách měli tuto možnost v 1 024 hodinách. Míra využití asistentů ve prospěch výuky byla 50,1 %, nižší míra byla na 2. stupni ZŠ, pouze 37,6 %. Některé/ří učitelky/učitelé přiznávají jistou bezradnost a spolupracovat s asistentem je pro ně obtížné.

Ve všech základních školách pracovali výchovní poradci, kteří evidovali žáky se SVP a poskytovali rady rodičům při volbě dalšího povolání či studia. Většina škol při zjišťování poruch učení spolupracovala s odbornými externími pracovníky, protože jen v některých školách měli k dispozici vlastního školního psychologa či speciálního pedagoga.

Průměrný plat učitelky/učitele ZŠ byl v navštívených školách 23 761,-- Kč, pohyblivé složky byly 19,9 %. Snížila se meziročně částka za přespočetné hodiny ze 455,-- Kč na 432,--Kč. Výdaje na DVPP v ZŠ byly 916,-- Kč na 1 PP, snížily se oproti roku 2007 o 17 %.

Ekonomické podmínky v základním vzdělávání

MŠMT stanovilo v souladu s ustanovením § 161 odst. 1 školského zákona na kalendářní rok 2009 republikový normativ na 1 žáka ve věku 6 – 14 let ve výši 44 126,-- Kč. ČŠI hodnotila aktuální stav ekonomických podmínek škol v uvedených ukazatelích, sledovala meziroční nárůst v navštívených školách a srovnává stav mezi rokem 2006 a 2008.

Neinvestiční výdaje v navštívených ZŠ byly celkem 10,4 mld. Kč. Na 1 žáka připadlo v průměru 182 539,-- Kč, podíl ze státního rozpočtu byl 73,9 %. Výdaje na platy byly v celkové výši 4,7 mld. Kč, podíl z celkových NIV byl 48,1 %.

Srovnání v ekonomických ukazatelích ukazuje rozdíly mezi malými a velkými školami ve výdajích na 1 žáka a na další vzdělávání PP, v pohyblivých složkách i ve využívání přespočetných hodin.

Tabulka 6 Hodnocení ekonomických podmínek v navštívených základních školách

Sledovaný ukazatel	Malé ZŠ	Velké ZŠ
NIV na 1 žáka	94 247,-- Kč	51 667,-- Kč
NIV ze SR na 1 žáka	75 226,-- Kč	38 712,-- Kč
DVPP na 1 žáka	1010,-- Kč	74,-- Kč
Průměrný plat PP	23 520,-- Kč	23 800,-- Kč
Podíl pohyblivých složek	24,9 %	17,5 %
Podíl za přespočetné hod.	380,-- Kč	450,-- Kč

V navštívených ZŠ bylo hodnoceno 1 436 rozvojových projektů, z toho 540 na zvýšení nenárokových složek. Nejvíce se školy zapojily v programech SIPVZ na podporu konektivity, a to 583 ZŠ, 95 základních škol využilo program Zpřístupnění DVPP ZŠ 1. stupně. Účast v dalších rozvojových projektech je uvedena v části C, tabulka C 18.

Při hodnocení předpokladů pro naplnění cílů ŠVP ZV v souladu s požadavky RVP ZV zjistila ČŠI závažnější nedostatky v 3,7 % škol. Ostatní školy jsou schopny reálně ŠVP naplnit, upozorňujeme však na potenciální rizika v personálním i ekonomickém zajištění.

A.2.6 Systémy vlastního hodnocení, preventivní a vnitřní kontrolní systémy

Výsledky veřejnosprávní kontroly

Souhrnné výsledky veřejnosprávní kontroly zaměřené na finanční kontrolu prostředků státního rozpočtu ukazují na nejčtenější problémy v hospodaření ZŠ. Bylo kontrolováno 227 samostatných ZŠ. Objem finančních prostředků státního rozpočtu přijatých školou byl 51 670 606 272,-- Kč, objem kontrolovaný ČŠI byl ve výši 1 406 034 975,-- Kč (2,72 %). Celkový objem zjištěných nedostatků byl 1 720 991,-- Kč a odhad výše porušení rozpočtové kázně ve výši 1 428 002,-- Kč (tj. 83 % z objemu nedostatků). ČŠI předala 8 podnětů příslušným kontrolním orgánům. Bylo uloženo 89 lhůt k přijetí opatření a k odstranění zjištěných nedostatků. Nejčastější chyby jsou uvedeny v části C, tabulka C 20b.

Podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví žáků

Souhrnné výsledky z komplexních kontrol BOZ a z institucionálního hodnocení ZŠ ukazují na problémy v systémech BOZ u 4,2 % základních škol. Podrobný přehled sledovaných ukazatelů a nejčastější chyby jsou uvedeny v části C, tabulka C 20d. ČŠI uložila celkem 128 lhůt k přijetí opatření a k odstranění zjištěných nedostatků v této oblasti.

Počet školních úrazů v evidenci ČŠI byl 20 529, poklesl o 13 %, přesto je míra školní úrazovosti v ZŠ 2,52 nejvyšší ze všech segmentů vzdělávací soustavy. Nejčastější jsou úrazy ruky (50,2 %), nohy (28 %) a hlavy 15,9 %. V ZŠ přijalo vedení výchovná opatření v 78,5 % úrazů, organizačně technická v 12,1 % úrazů. Žádná opatření nebyla přijata v 9,4 % ze všech úrazů žáků ZŠ.

A.2.7 Závěry

Významné rozdíly mezi základními školami

ČŠI srovnává výsledky ZŠ neúplných (pouze s 1. stupněm) a úplných, zjišťovala i vliv velikosti školy. Ukazuje se, že významnější rozdíly se projevují mezi skupinami škol malých (do 150 žáků) a velkých (nad 150 žáků). V tzv. malých školách a neúplných školách jsou zjištění shodná.

V celkovém hodnocení se malé a velké školy významněji liší ve více ukazatelích. Malé školy více přihlížejí ke vzdělávacím potřebám jednotlivců, mají bezpečnější prostředí pro vzdělávání, jsou lépe organizovány, učitelky/učitelé více podporují žáka při výuce, žáci jsou více zapojováni a spolupracují ve všech aktivitách, jsou častěji průběžně hodnoceni. Velké školy mají lepší nabídku školských poradenských služeb, lépe zpracovaný obsah vzdělávání, jsou lepší ve strategickém plánování a mají lepší materiální a finanční předpoklady pro činnost. Jsou otevřenější v partnerství a lépe hodnotí svou spolupráci se zřizovateli.

ČŠI porovnála školy různých zřizovatelů a jejich úroveň dosaženou v hodnocení jednotlivých kategorií národního rámce. Statisticky významné byly rozdíly v pozornosti ke vzdělávacím potřebám jednotlivce, nejlépe byly hodnoceny soukromé školy a nejhůře obecní. V oblasti školního poradenství byly nejlépe hodnoceny školy soukromé a nejhůře školy krajské. V oblasti tvorby ŠVP byly nejlépe hodnoceny školy církevní a nejhůře školy krajské.

V kritériu ředitelka/ředitel školy byli nejlépe hodnoceni ředitelé a ředitelky církevních škol a nejhůře ředitelé a ředitelky obecních škol.

Personální podmínky byly nejlépe hodnoceny v církevních školách a nejhůře v krajských. Materiální a finanční předpoklady byly nejlepší v soukromých školách a nejhůře byly hodnoceny u krajských škol. Organizace vzdělávání byla výborná v soukromých školách a nejhůře hodnocení měly krajské školy.

Podpora osobnosti žáka učitelkou/učitelem byla nejlépe hodnocena v soukromých školách, bylo zde ale i nejvíce rizikových škol. V bezpečnostních systémech byly nejlepší soukromé školy a problémy byly u obecních škol. V naplňování cílů a zásad zákona a v souladu s RVP nejlépe uspěli ve školách obecních a nejhůře byly hodnoceny soukromé školy.

Vybrané oblasti ke zlepšování v základním vzdělávání

Na úrovni školy směřovala opatření k odstranění nedostatků nejčastěji do oblastí přípravy a tvorby školních vzdělávacích programů v 77,5 % škol, ke zlepšení systémů BOZ v 31,8 % ZŠ a ke zlepšení hospodaření s finančními prostředky ze státního rozpočtu v 27,7 % základních škol.

Funkční systémy vlastního hodnocení nemělo 12,3 % základních škol.

Systém identifikace a podpory pro žáky se sociálním znevýhodněním nebyl doložen ve 46,4 % škol.

V ZŠ přetrvává nejvyšší úrazovost, nejčastější úrazy jsou v hodinách tělesné výchovy. Tělesná zdatnost žáků v základních školách se dlouhodobě snižuje.

V ZŠ se především ve společenskovedních předmětech zvyšuje míra nekvalifikovaných vyučujících, přetrvává i potřeba kvalifikovaných učitelek/učitelů AJ.

Příležitost pro zkvalitnění ŠVP se nabízí zejména pro malé školy v užší spolupráci se spádovými základními školami nebo nižšími stupni víceletých gymnázií, které dosahují ve sledovaných ukazatelích souladů ŠVP s RVP ZV lepších výsledků.

Ke zlepšení provázanosti s předškolním vzděláváním by mohlo přispět vytváření partnerství s mateřskými školami, ze kterých děti přecházejí do 1. tříd ZŠ. Možnost vytváření sítí spolupracujících škol, která je podporována i v OP VK, není zatím příliš využívána.

V 10 % ZŠ by vedení i PP přivítali větší podporu svých zřizovatelů. Ve 20 % ZŠ poukazují na narůstající nepříznivý vliv sociálně ekonomické situace v regionu s dopadem na zapojení žáků do nabízených aktivit v základním vzdělávání.

Na nízké úrovni je využívání vhodných metod a postupů, i když jejich teoretická znalost je u PP na poměrně dobré úrovni. V malé míře jsou ve výuce využívány prostředky ICT, chybí vhodné SW pro výuku, které by byly finančně dostupné i pro malé školy.

Významné rozdíly mezi kraji

Nejvíce porušení v dodržování právních předpisů bylo v kraji Vysočina, nejlépe zde byly hodnoceny ZŠ v Karlovarském kraji. V oblasti hospodaření škol s prostředky státního rozpočtu byl nejčastější výskyt problémů v kraji Pardubickém a nejlepší výsledky byly v krajích Karlovarském a Libereckém.

Se zpracováním ŠVP měly nejvíce problémů školy ve Středočeském a Ústeckém kraji, nejlépe byly hodnoceny školy v kraji Karlovarském a Jihočeském.

V systémech BOZ bylo nejvíce problémů v kraji Vysočina a v Olomouckém kraji, nejlépe jsou hodnoceny ZŠ v krajích Karlovarském a v hl. m. Praha.

Dobré hodnocení systémů vlastního hodnocení získaly školy v krajích Karlovarském a Jihočeském. Větší pozornost je třeba věnovat rozvoji systémů vlastního hodnocení v základním vzdělávání v Plzeňském a Moravskoslezském kraji.

Opakovaně ČŠI upozorňuje na velmi rozdílné podmínky ve financování základního vzdělávání ze státního rozpočtu. V různých krajích nejsou srovnatelné ekonomické podmínky škol se stejnými parametry výkonu. Současný systém financování nepodporuje rovný přístup ke vzdělávání.

ČŠI zjišťovala dopady krajských dlouhodobých záměrů v personálním zajištění povinné školní docházky v základních školách, nejvýznamnější rozdíly mezi kraji uvádíme dále.

Nejvyšší kvalifikovanost podle požadavků zákona o pedagogických pracovnících byla zjištěna v Jihomoravském kraji (90,8 % PP), Moravskoslezském kraji (90,2 % PP) a Libereckém kraji (89,1 % PP). Nejnižší podíl kvalifikovaných PP byl zjištěn v hl. m. Praha (77,3 % PP) a Královéhradeckém kraji (77,2 % PP).

Nejvíce nových učitelek/učitelů (do 3 let praxe) bylo získáno do škol v Královéhradeckém (15,9 % z PP) a Karlovarském (14,3 % z PP) kraji, nejstarší sbory jsou v kraji Libereckém, kde bylo zjištěno 12,9% učitelek/učitelů nad 35 let praxe ze všech PP.

Podíl učitelek/učitelů s aktivní znalostí alespoň jednoho cizího jazyka byl nejpříznivější ve Středočeském kraji (57,0 % z PP) a v Olomouckém kraji (56,6 % z PP), nejméně příznivá je situace v hl. m. Praha, kde příznalo neznalost cizího jazyka 3,9 % PP.

V informační gramotnosti jsou nejlepší výsledky v krajích Karlovarském, kde získalo dovednosti na úrovni specialisty ICT 25,5 % z PP a ve Zlínském kraji, kde bylo na této úrovni 22 % z PP. Nejnižší úroveň byla zjištěna v Královéhradeckém kraji a v Libereckém kraji, kde příznalo 10 % z PP, že neumí s ICT pracovat vůbec a téměř 40 % z PP zvládlo pouze nejnižší úroveň certifikátu pro práci s ICT.

Systémová rizika v základním vzdělávání

Připravenost pedagogických pracovníků na kurikulární reformu není na dobré úrovni. Chybí dostatečná nabídka kurzů a systémově řešeného dalšího vzdělávání, učitelky/učitelé postrádají větší prostor pro výměnu zkušeností mezi školami i předmětovými skupinami učitelek/učitelů.

Učitelky/učitelé nejsou připraveni na problémy spojené s integrací žáků se SVP, nemají dostatek nástrojů a zkušeností pro včasné pedagogické diagnostikování problémů, není zajištěna kvalitní poradenská podpora v potřebném rozsahu, kapacita poradenských služeb je nedostatečná. Míra individuální integrace stagnuje a je nízká, podpora žáků se SVP není z ekonomických a personálních důvodů zajišťována v plném rozsahu.

Je velmi nízká úroveň informační gramotnosti PP, především u starších učitelek/učitelů i ve vedení škol, a také nízká úroveň zvládnutí cizích jazyků, zejména anglického jazyka. Přetrvává vysoká nekvalifikovanost u učitelek/učitelů anglického jazyka, končí lhůta udělené výjimky podle zákona o pedagogických pracovnících. To může velmi výrazně tento ukazatel v následujícím období ještě skokově snížit. Nabídka vysokých škol pro doplnění kvalifikace stávajících učitelek/učitelů je nedostatečná.

V základních školách je velmi vysoká administrativní zátěž, především v malých a neúplných ZŠ je nutné přehodnotit míru povinné vyučovací povinnosti ředitelek/ředitelů škol.

Snižuje se zájem žáků o další cizí jazyky, převažuje zájem o anglický jazyk, pro školy je problémem zajistit kvalitní nabídku více jazyků EU.

V základním vzdělávání nejsou dopracovány standardy v uzlových bodech vzdělávací dráhy, RVP ZV neobsahují dostatečné návody a evaluační mechanismy pro zjišťování

individuální a skupinové úrovně výsledků vzdělávání. Zvláště malé školy by přivítaly nabídku modelových školních vzdělávacích programů.

V RVP ZV nejsou vymezeny materiálně technické standardy, prozatím je obtížné z nich vyvodit podmínky financování a standardy ekonomických předpokladů pro naplnění školního vzdělávacího programu.

Nový školský zákon a další související a prováděcí právní předpisy v základním vzdělávání nejsou ještě v praxi škol zcela zažity a časté novely norem ztěžují orientaci vedení škol, učitelek/učitelů i veřejnosti. Nabídka vzdělávání ve školské legislativě je nedostatečná, informovanost o nových úkolech uložených školám je nízká.

A.3 Střední školy

Střední vzdělávání je v České republice realizováno ve středních školách, a to v gymnáziích, ve středních odborných školách, středních odborných učilištích, ve speciálních středních školách a dále v konzervatořích (dále „SŠ“). Česká školní inspekce navštívila v uplynulém roce celkem 719 SŠ, což odpovídá téměř polovině z celkového počtu SŠ.

V nižším stupni víceletých gymnázií výuka probíhala v prvních dvou ročnících podle ŠVP zpracovaných podle RVP pro základní vzdělávání. Od třetího ročníku se žáci vzdělávali podle dosavadních vzdělávacích programů. Ve čtyřletých gymnáziích a vyšším stupni víceletých gymnázií v tomto školním roce školy dokončily přípravu ŠVP podle platného RVP pro gymnázia. Ve středním odborném vzdělávání bylo do současné doby schváleno a vydáno 225 RVP. Střední školy mají zpracovány ŠVP SV v 61 oborech vzdělání, pro které byly RVP SV schváleny v první vlně. V dalších oborech teprve nové ŠVP SV připravují. Lze ovšem říci, že téměř všechny SŠ již jsou aktivně zapojeny v náběhové fázi, a to alespoň v jednom oboru.

Segment středního vzdělání zasáhly legislativní změny v uplynulém školním roce nejvíce. V průběhu tohoto roku se musely školy vyrovnávat se zásadní změnou koncepce maturitní zkoušky, přestože na ni doposud nereagovaly ani vydané RVP SV. Zásadní pak byly především změny v přijímacím řízení.

ČŠI se v přechodném období zaměřila ve SŠ na sledování inovací v obsahu učiva, a jeho organizační uspořádání v rámci přípravy škol na reformovanou maturitní zkoušku. Hlavními tématy školního roku byly v rámci programového cyklu ČŠI výuka cizích jazyků a vybavení škol ICT. Bylo realizováno celkem 1 430 inspekčních akcí a 268 následných inspekcí. V uplynulém školním roce bylo vyhodnoceno 122 ŠVP ZV v nižším stupni víceletých gymnázií, v ostatních školách sledovala ČŠI inovace platných učebních dokumentů. Do souhrnného hodnocení stavu jsou zahrnuty poznatky z šetření 98 stížností s 223 body, účasti školních inspektorů na 57 konkurzních řízeních. Souhrnná zjištění vycházejí z analýz dokumentace škol, z šetření na místě – pozorování a rozhovorů s pedagogickými pracovníky a z dotazníkového šetření žáků. ČŠI využívá pro hodnocení škol multikriteriální logický rámec specificky upravený podle právních předpisů ve středním vzdělávání v účinném znění.

Tabulka 7 Celkové hodnocení středních škol Českou školní inspekcí ve školním roce 2008/2009

Klíčové oblasti hodnocení		Podíl škol v dosažené úrovni hodnocení (v %)			
		A	B	C	D
Výsledky škol					
K1.	Nabídka středního vzdělávání, tvorba a zavádění školních vzdělávacích programů	0,4	2,5	62,3	34,8
K2.	Celkové výsledky středních škol, skupinová a individuální podpora ve vybraných vzdělávacích oblastech	0,9	7,8	61,6	29,7
K3.	Podpora rozvoje funkčních gramotností	0,4	4,2	70,8	24,6
Předpoklady škol					
K4.	Dodržování právních předpisů platných ve středním vzdělávání	0,4	15,2	60,2	24,2
K5.	Personální, materiální a ekonomické předpoklady pro naplnění ŠVP GV/SOV podle požadavků RVP GV/SOV	0,0	4,7	62,5	32,8
K6.	Systémy vlastního hodnocení, preventivní a vnitřní kontrolní systémy	0,0	6,1	67,4	26,5

Legenda k úrovním hodnocení:

- A Stav s vysokými riziky, které mohou vést k výmazu z rejstříku škol podle ustanovení § 150 školského zákona.
- B Školský subjekt nedosahuje běžného standardu, zjištěný rizikový stav je možné napravit v dané lhůtě.
- C Školský subjekt dosahuje v daném kritériu hodnocení běžného regionálního či národního standardu pro stejný druh školy a školského zařízení.
- D Činnost školského subjektu je v dílčích oblastech nadstandardní, případně vyhodnocena jako příklad dobré praxe (využití osnovy VÚP pro příklady dobré praxe).

A.3.1 Nabídka středního vzdělávání

Počet středních škol v rejstříku škol byl podle statistických šetření celkem 1 438, z toho 377 gymnázií (G). K poklesu počtu škol o 9 (o 1 %) došlo v odborném vzdělávání (SOV), územní síť G je stabilní. Při optimalizačních procesech v územní síti SOV převažují cíle regionálních politik.

ČŠI navštívila ve školním roce 719 SŠ (50 % ze všech zapsaných SŠ), z toho 253 G (67,1 % ze zapsaných G). Poměr mezi poptávkou a nabídkou byl v SŠ 1,2, v G byl tento poměr 1,4. Poměr mezi žáky v oborech s maturitní zkouškou (MZ) a v oborech s výučním listem (ZZ) byl 3,4.

Optimalizační procesy

Krajské optimalizační projekty, v rámci kterých vznikají velké komplexy (někdy s nejvyšším povoleným počtem žáků více než 2 000), způsobují obtíže administrativní (legislativní a majetkové), organizační (propojování pedagogických sborů s odlišnou firemní kulturou, tradicemi, stylem řízení, propojování a přejímání již zpracovaných ŠVP, mnohdy i přesuny pedagogů a žáků mezi jednotlivými objekty sloučené organizace), personální (změny v řídicí struktuře nástupnické organizace, v obsazení pozic pedagogů - specialistů a dalších zaměstnanců) a obtíže technické.

Vznik centralizovaných školních komplexů má řadu negativních důsledků - anonymní prostředí, které zásadním způsobem omezuje účinné působení v oblasti prevence sociálně patologických jevů, zhoršení sociálního a pracovního klimatu ve školách, zhoršení dopravní dostupnosti, diskutabilní ekonomická přínosnost, spojování škol se zásadně odlišným (nesourodým) vzdělávacím zaměřením, což omezuje efektivnost využití odbornostního potenciálu pedagogických sborů i materiálního zázemí.

Žáci ve středním vzdělávání

Podle statistických údajů byl celkový počet žáků zapsaných ve SŠ 527 045 v denní formě vzdělávání. Meziroční pokles žáků SŠ byl o 1 %. Podíl žáků ve středním vzdělávání v odpovídající věkové populaci se mírně zvýšil, byl 92,3 %. V celostátní statistice byl průměrný počet žáků ve třídě v SŠ 26,1, v G byl 27,7; na 1 učitelku/učitele v SŠ připadlo 12,2 žáků.

Poměr absolventů SŠ k nově přijatým žákům v SŠ byl 0,79, v G byl 1,02. Z toho lze vyvodit, že v průběhu studia odcházejí žáci z odborného vzdělávání a dokončují střední vzdělání v gymnáziích.

ČŠI zjišťovala v 2 889 navštívených třídách počet zapsaných žáků a žáků skutečně přítomných ve výuce. V G byl průměrný počet zapsaných žáků 23,4 a průměrný počet přítomných 20,6. Průměrná účast ve výuce byla 87,9 %. Podíl neomluvené absence z celkového počtu zameškaných hodin byl 0,5 %.

V ostatních SŠ byl průměrný počet žáků zapsaných 19,8 a průměrný počet přítomných 16,5. Průměrná účast byla 83,1 %. Podíl neomluvené absence na celkovém počtu zameškaných hodin byl 4,3 %.

Nabídka středního vzdělávání pro žáky se SVP

Institucionální péče byla poskytována v 125 středních speciálních školách. Podle statistiky v ostatních SŠ bylo evidováno 8 673 žáků se SVP, tj. 2,9 %. V porovnání se základním vzděláváním, kde je evidováno 8,9 % žáků v této kategorii, konstatuje ČŠI rozpor a riziko v návaznosti péče a podpory v rámci přechodu z nižšího na vyšší stupeň ve vzdělávacím cyklu.

Inovace obsahu vzdělávání a tvorba školních vzdělávacích programů v SŠ

V uplynulém školním roce připravovaly všechny SŠ až na malé výjimky přechod na vlastní ŠVP. Specifickým rysem jsou především v segmentu SOV multioborové školy. To klade mimořádné nároky na ředitelku/ředitele škol a pedagogické týmy při tvorbě velkého počtu ŠVP a především jejich propojování a provázání mezi sebou. V optimalizačních záměrech na úrovni regionů je snaha spojovat do takových škol i gymnázia.

Tvorba ŠVP je ovlivněna i neujasněnou koncepcí ukončování studia u oborů s maturitní zkouškou, kdy po vydání RVP SV a v průběhu přípravy ŠVP bylo rozhodnuto o povinnosti nabízet dvě úrovně výstupů v rámci jednoho rámce. Navyšují se požadavky ve všeobecném vzdělání, prozatím však nejsou dořešeny problémy spojené s potřebou navýšení celkového počtu normovaných hodin týdně výuky včetně minimálního počtu povinného dělení hodin na skupiny v učebních plánech minimálně o 2 hodiny týdně tak, aby byl zároveň zachován profil absolventa v požadované kvalitě výstupu v odborném vzdělávání.

Souběh přípravy ŠVP se změnou podmínek přijímání žáků ke studiu byl pro management SŠ mimořádně obtížnou zkouškou a nadměrnou administrativní zátěží.

V přípravném období sledovala ČŠI inovace v obsahu vzdělávání, inovace metod a postupů ve výuce, podporu rozvoje informační gramotnosti a podporu výuky cizího jazyka. Zaměřila se především na výuku anglického jazyka. Podrobnější výsledky jsou uvedeny v části B.3.

Střední školy využívají platné učební dokumenty v 99,8 % SŠ. Pokusná ověření schválená MŠMT byla zjištěna ve 3,4 % SŠ. V 79,2 % využily školy pro úpravy a inovace učebních dokumentů přechodného ustanovení § 185 odst. 1 školského zákona. Nejčastější nedostatky byly shledány v dodržení hodinové dotace jednotlivých předmětů v ročníku (3,1 % SŠ) a v dodržování celkové hodinové dotace v ročníku (2,9 % SŠ). Potřebu inovace v souladu s národními strategickými inovacemi potvrdilo 66,9 % SŠ a potřebu úprav ve smyslu reformovaných zkoušek ukončování studia uvádí 54,4 % SŠ. Ve 23,4 % SŠ uvedlo vedení, že změn již nebylo třeba. Nastavení stávajících učebních dokumentů brání požadavkům inovací v 6,0 % navštívených škol. Úpravy v obsahu podle požadavků reformní MZ a ZZ byly vyvolány v 31,1 % SŠ.

Průběžné výsledky hodnocení připravovaných ŠVP ukazují některé problémy v praxi. ČŠI ve SŠ zjistila míru ochoty k inovacím a vytváření tvůrčího prostředí u 40,8 % ředitelek/ředitelů a 30,5 % učitelek/učitelů, tento ukazatel je ze všech segmentů nejnižší právě ve středních školách. Řada škol pokládá zpracování ŠVP za nutné „zlo“. Nepovažují přínosy za úměrné vynaloženému úsilí. Na rozdíl od ostatních oborů středního vzdělávání byly postoje k inovacím jak u ředitelek/ředitelů, tak u učitelek/učitelů pozitivnější ve víceletých gymnáziích.

Zpracované ŠVP jsou často velmi rozsáhlé a vzhledem k tomu méně přehledné a obsahově neprovázané, někdy nejsou v souladu s RVP SV.

Nejčastější nedostatky jsou v zařazení a realizaci průřezových témat, v učebních osnovách, v zabezpečení žáků se ŠVP (nerespektování klasifikace podle školského zákona), v hodnocení žáků (školy deklarují v ŠVP změnu cílů a prostředků vzdělávání, avšak hodnocení je stále zaměřeno převážně k obsahu učiva, tedy ke zvládnutí faktografie), oblasti vlastního hodnocení poměrně často nekorespondují s příslušnou vyhláškou (č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy). Opomíjené jsou možnosti sebereflexe a sebehodnocení žáků.

Zahájením realizace ŠVP nedošlo k žádné skokové změně v kvalitě a způsobech výuky. Mnohé školy aplikovaly moderní vyučovací metody, formy a přístupy přispívající k efektivnímu rozvoji kompetencí žáků i při práci podle předchozích učebních dokumentů.

Naopak školy vycházející z klasického modelu středoškolské výuky, tedy jednosměrného předávání faktografických informací od učitelů/učitelů k žákům, v něm často pokračují i po zavedení ŠVP.

Oblast současné nabídky ve SŠ byla hodnocena jako vyhovující v 62,3 % škol, ve 34,8 % jako nadstandardní.

A.3.2 Celkové školní, skupinové a individuální výsledky ve středním vzdělávání

Úspěšnost uchazečů v 1. kole přijímacího řízení byla ve SŠ 84,5 %, v G 69,3 %.

ČŠI zjistila ve středním vzdělávání nízkou míru individuální integrace; podle statistických údajů byla 1 %. V navštívených SŠ bylo zjištěno 6,3 % žáků se SVP integrovaných ve výuce. Ve třídách s výskytem žáků se SVP byla cílená podpora ve výuce zjištěna jen ve 37 % hodin, u nadaných žáků jen ve 26 % hodin výuky.

V navštívených gymnáziích ČŠI zjistila 1,6 % žáků se SVP a pouze 0,2 % nadaných žáků identifikovaných a evidovaných ve školní matrice. V ostatních SŠ bylo v evidenci 5,7 % žáků se SVP a pouze 0,1 % nadaných žáků. Žáci s riziky neúspěšnosti jsou ve větší míře v odborném vzdělávání, především jsou soustředěni v SOU.

V obou skupinách SŠ byl zjištěn vyšší podíl žáků se SVP, kterým byla podpora skutečně poskytována, než byl počet uvedený v evidenci. Školy v některých případech uvádějí složitý administrativní postup zařazování žáka do finančně dotovaných podpor, u některých nezletilých žáků nespolupracují rodiče, v 8 % SŠ nebyl pro žáky zajištěn řádný přístup ke školnímu poradenství.

Podle statistických údajů je poměr absolventů s MZ k absolventům se ZZ 2,3. Převažuje nezáměr o obory ukončené výučním listem.

ČŠI se v uplynulém školním roce zaměřila na školní výsledky ze zkoušek o ukončování studia, jednalo se o referenční šetření k reformě maturitní zkoušky. Podrobněji jsou výsledky uvedeny v části B. A ukazují na rozdílný přístup ke zkouškám mezi kraji i školami.

Celkové školní výsledky, skupinová a individuální podpora ve středním vzdělávání byla nevyhovující v 8,7 % SŠ. Ve zbývajících školách upozorňuje inspekce na skrytá rizika především v individuální a skupinové podpoře, v přijímacím řízení a v nedořešeném pojetí ukončování studia ve středním vzdělávání.

A.3.3 Podpora rozvoje funkčních gramotností ve středním vzdělávání

ČŠI zjišťovala ve středním vzdělávání podporu rozvoje osobnosti žáků v hlavních tématech školního roku, podrobnější výsledky uvádíme v kapitole B.

Ve všech středních školách byly zjištěny aktivity ekologické výchovy a žáci byli zapojeni v projektech ekologizace provozu svých škol. Formou volitelných předmětů je EVVO nabízeno žákům v 54 % škol; v nepovinných předmětech nabízely ekologická témata v 18 % navštívených škol. Dalšího vzdělávání ve vztahu k této problematice se zúčastnilo 37 % učitelů/učitelů SŠ. Výdaje na EVVO byly odhadovány v průměrné výši 18 650,-- Kč na školu. Školy investovaly do učebních pomůcek a odborné literatury, průměrné náklady na specializované učebny byly odhadnuty ve výši 29 tisíc na jednu školu.

Ve všech navštívených školách byly zjištěny aktivity výchovy ke zdraví. Problematiku ochrany člověka za mimořádných situací měly ve vzdělávacím obsahu zařazeny všechny školy, ve 47 % škol nabízely volitelné a nepovinné předměty s tematikou sexuální výchovy nebo aktivity prevence sociálně patologických jevů. Všechny SŠ nabízely pohybové a sportovní aktivity, ve 12 % navštívených škol byly zjištěny nedostatky v zjištění BOZ

v tělocvičnách. Podle odhadu ředitelky/ředitelů bylo v roce 2008 na vybavení sportovních zařízení a zařízení pro zájmové vzdělávání vynaloženo průměrně 38 tis. Kč na jednu školu.

V 73 % SŠ měly zpracované strategie boje proti neomluvené absenci, proti drogové závislosti a proti šikaně. V 93 % navštívených škol působil/a učitelka/učitel se specializací pro prevenci sociálně patologických jevů.

Ve SŠ byl ve srovnání s ostatními stupni nejlepší stav ve vybavení prostředky ICT, do financování se zapojili především kraje jako zřizovatelé.

V průběhu výuky zjišťovala ČŠI podporu rozvoje čtenářské gramotnosti ve všech navštívených třídách. Nabídka textů, práce s textem byly zjištěny ve všech navštívených hodinách, ale aktivity vedoucí žáky k porozumění čtenému textu byly jen ve 29 % navštívených hodin na velmi dobré úrovni. V menší míře než v ZŠ a G využívali učitelky/učitelé SOŠ a SOU práci s textem – byla pozorována v 86,5 % navštívených hodin.

V oblasti podpory rozvoje funkčních gramotností je většina SŠ na vyhovující úrovni, inspekce zjistila významné rozdíly mezi obory G, SOŠ a SOU. ČŠI vidí nutnost zlepšení pedagogických procesů především v nižším stupni víceletých gymnázií, ve kterých sledované aktivity neodpovídají vhodné podpoře pro nadané žáky.

A.3.4 Dodržování právních předpisů ve středním vzdělávání

ČŠI sledovala dodržování vybraných ustanovení školského zákona a souvisejících prováděcích právních předpisů. V části C, tabulce C 20a uvádíme souhrnné výsledky kontrolních akcí v SŠ.

Ve školním roce bylo ve středních školách uloženo celkem 184 lhůt k přijetí opatření a k odstranění zjištěných nedostatků, z toho bylo 105 porušení školského zákona, 44 porušení předpisů BOZ a 34 porušení zjištěných VSK, byly podány 4 podněty krajským úřadům. Přehled chyb je uveden v části C, tabulky c 20a-C 20d.

Závažné chyby byly zjištěny v 15,6 % škol. Řada drobných formálních pochybení byla řešena společně s vedením škol v průběhu inspekce.

A.3.5 Předpoklady středních škol pro naplnění vzdělávacích programů

Personální předpoklady středních škol

ČŠI sleduje aktuální stav personálních podmínek v navštívených školách a sledovala i změny v uvedených ukazatelích. Souhrnné výsledky jsou uvedeny v části C, tabulka C 8.

Vedení středních škol

Mírně se snížil počet konkurzů na funkci ředitelky/ředitele střední školy, celkem bylo vyhlášeno 57 konkurzů; míra změn ve vedení SŠ byla 4 %. Nejvíce konkurzů bylo v Jihomoravském kraji. ČŠI zjistila 24 případů porušení školského zákona, které se vztahují přímo k výkonu funkce ředitelky/ředitele. Kvalifikační předpoklady splnilo 98,9 % ředitelky/ředitelů SŠ. Počet stížností v SŠ byl 98 s 223 body, z nich 60 bylo shledáno důvodných. Nejčastějším předmětem byly problémy hodnocení a klasifikace žáků.

Učitelky/učitelé středních škol

Přepočtený počet učitelek/učitelů v SŠ z celostátní statistiky byl 46 156,2 PP. Ze sledovaného vzorku 9 307 PP byl podíl žen 60,3 %. Věkový průměr se snížil na 43,9 let, zvýšil se podíl PP do 3 let praxe na 10,9 %. Průměrný počet let pedagogické praxe byl 17,7 v G, 16,3 v SOŠ a 17,3 v SOU. Podíl PP s praxí 35 let a delší byl 7,1%.

Podíl plně kvalifikovaných PP byl 84,1%. V celkovém pohledu bylo ve vzorku 15,9 % nekvalifikovaných učitelek/učitelů SŠ. Přetrvávají vysoká segmentová rizika v zajištění

výuky v některých předmětech kurikula. Byl zjištěn vysoký podíl nekvalifikovaných učitelek/učitelů CJ a učitelek/učitelů praktického vyučování, dále jsou problémy v českém jazyku ve středních odborných učilištích (33,7 % PP nekvalifikovaných), v matematice v SOU (14 % nekvalifikovaných), ve společenskovední oblasti v SOŠ 10 % PP nekvalifikovaných a v SOU 25 % PP nekvalifikovaných.

V rámci tematického šetření zaměřeného na výuku cizích jazyků byly sledovány zvlášť charakteristiky učitelek/učitelů anglického jazyka. Průměrná délka praxe ve výuce v AJ je na G 16,0 let, v ostatních středních školách 11,5 let. Začínající PP do 3 let praxe jsou zastoupeni v G 9,0 % a v ostatních SŠ 17,5 %. Kvalifikaci pro práci s ICT v rozšířeném modulu SIPVZ mělo 33,3 % učitelek/učitelů anglického jazyka v G a 46,6 % v ostatních SŠ. Dosažená kvalifikace PP v AJ podle požadavků zákona č. 563/2004 Sb. je podrobněji uvedena v části C, tabulce C 11.

Ve středních školách byl podíl PP s odbornou specializací 21,1 %. Aktivní znalost anglického jazyka udává 65,4 % PP v G, 53,2 % PP v SOŠ a 43,6 % PP v SOU. Aktivní znalost dalšího CJ udává 51,1 % PP v G a 51,4 % PP v ostatních SŠ. Proškolení pro práci s ICT (rozšířený modul SIPVZ) má 63,4 % učitelek/učitelů G, 63,8 % PP v SOŠ a 59,9 % PP v SOU. Kvalifikovaného koordinátora ICT zjistila ČŠI ve 3,6 % G, 4,1 % SOŠ a 7,4 % SOU.

Ve všech středních školách pracovali výchovní poradci, kteří evidovali žáky se SVP a poskytovali rady rodičům při volbě dalšího povolání či studia. Většina škol při zjišťování poruch učení spolupracovala s odbornými externími pracovníky, protože jen v některých školách pracovali interní psychologové či speciální pedagogové.

Ve vzorkovém šetření zjišťovala ČŠI možnosti využití asistenta ve výuce. Ve sledovaných 2 889 hodinách výuky měli PP možnost využít asistenta ve 347 hodinách, skutečný podíl využití této možnosti byl 10,4 %. Tento stav je stejný v G i v ostatních SŠ.

Průměrný plat učitelky/učitele SŠ byl v navštívených školách 29 306,-- Kč, z toho pohyblivé složky byly 22,9 %. Nepatrně se meziročně snížila částka za přespočetné hodiny z 811,-- Kč na 809,--Kč. Výdaje na DVPP v SŠ byly 776,- Kč na 1 PP, snížily se oproti roku 2007 o 24,6 %.

Ekonomické podmínky ve středním vzdělávání

MŠMT stanovilo v souladu s ustanovením § 161 odst. 1 školského zákona na kalendářní rok 2009 republikový normativ na 1 žáka ve věku 15 – 18 let ve výši 52 131,-- Kč.

ČŠI hodnotila aktuální stav ekonomických podmínek škol ve vybraných ukazatelích, sledovala meziroční nárůst v navštívených školách a srovnává stav mezi rokem 2006 a 2008. Neinvestiční výdaje v navštívených SŠ byly celkem 7,4 mld. Kč. Na 1 žáka připadlo v průměru 65 901,-- Kč, podíl ze SR byl 75,8 %. Podíl výdajů na platy z celkových neinvestičních výdajů škol byl 43,2 %. Průměrná pohyblivá složka platu vzrostla o 364,-- Kč. Celkové neinvestiční výdaje v navštívených G byly 585 156 302,-- Kč, na 1 žáka zde připadlo v průměru 64 331,-- Kč, podíl ze SR byl 69,2 %. Podíl výdajů na platy byl 47,6 % z celkových neinvestičních výdajů škol. Průměrná výše pohyblivých složek byla 6 721,-- Kč, jejich meziroční pokles byl o 1 636,-Kč.

V navštívených SŠ bylo hodnoceno 586 rozvojových projektů, z toho bylo 200 projektů na podporu konektivity škol v SIPVZ, 148 projektů na zvýšení nenárokových složek a 102 škol se účastnilo DVPP v souvislosti se zavedením nové maturitní zkoušky. Podrobnější údaje jsou uvedeny v části C, tabulce C 18.

Ve středním vzdělávání jsou ve srovnání s ostatními segmenty konstatovány vyhovující předpoklady pro naplnění vzdělávacích programů, nevyhovělo pouze 4,7 % navštívených

škol. Ve 32,8 % škol byly podmínky hodnoceny jako nadprůměrné. ČŠI upozorňuje na skrytá rizika především v personálních předpokladech v odborném vzdělávání.

A.3.6 Systémy vlastního hodnocení, preventivní a vnitřní kontrolní systémy

Výsledky veřejnosprávní kontroly

Souhrnné výsledky veřejnosprávní kontroly zaměřené na finanční kontrolu prostředků státního rozpočtu ukazují na nejčtenější problémy v hospodaření SŠ. Bylo kontrolováno celkem 51 SŠ. Objem finančních prostředků SR přijatých kontrolovanými školami byl 1 295 403 229,- Kč, objem kontrolovaný ČŠI byl ve výši 1 108 753 502,- Kč. Celkový objem zjištěných nedostatků byl 625 488,- Kč a odhad výše porušení rozpočtové kázně ve výši 333 446,- Kč. ČŠI předala 4 podněty příslušným kontrolním orgánům. Bylo uloženo 35 lhůt k přijetí opatření a k odstranění zjištěných nedostatků. Přehled nejčastějších chyb je v části C, tabulce C 20b.

Podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví žáků

Souhrnné výsledky z komplexních kontrol BOZ a z institucionálního hodnocení SŠ ukazují na problémy v systémech BOZ ve 2,8 % SŠ. Podrobný přehled sledovaných ukazatelů je v části C, tabulce c 20d. Celkem ČŠI uložila 44 lhůt k přijetí opatření a k odstranění zjištěných nedostatků v této oblasti.

Počet školních úrazů v evidenci ČŠI byl 9 284, míra školní úrazovosti v SŠ byla 1,63. V SŠ byly nejčastější úrazy ruky 49 %, nohy 35 % a hlavy 10 %. V SŠ přijalo vedení výchovná opatření v 88,6 % úrazů, organizačně technická v 3,3 % úrazů. Žádná opatření nebyla přijata v 8,1 % ze všech úrazů žáků SŠ. Obecně je možno konstatovat, že ve srovnání s ostatními segmenty jsou systémy zajištění BOZ ve SŠ na velmi dobré úrovni.

Přehled nejčastějších chyb SŠ v kontrolovaných oblastech je uveden v části C, tabulkách C 20a-C 20d.

Vážné nedostatky v systémech vlastního hodnocení, preventivních a vnitřních kontrolních systémech zjistila inspekce v 6,1 % škol. Ve středních školách je tato oblast ve srovnání s ostatními segmenty vzdělávací soustavy zajištěna nejlépe.

A.3.7 Závěry

Významné rozdíly mezi středními školami

V hodnocení realizovaných vzdělávacích programů byly problémy v 14,9 % G, v 5 % SOU a ve 4,3 % SOŠ.

Gymnázia (G)

Nejvíce chyb ve vedení G bylo v systémech hodnocení žáků (19,8 %), v naplňování požadavků na ředitelku/ředitele školy podle školského zákona (13 %) a v souladu vzdělávacího programu s vydanými RVP G (13,9 %). V 11 % G byly jako nízké riziko hodnoceny i materiální a finanční podmínky.

Střední odborné školy (SOŠ)

Ve 20 % SOŠ byla zaznamenána velmi nízká spoluúčast, spolupráce a aktivita žáků v průběhu výuky. Nesprávně nastavené systémy vlastního hodnocení žáků byly v 17 % SOŠ, 11 % SOŠ mělo problémy v personálním zajištění výuky a 10 % SOŠ mělo míru neúspěšných žáků na úrovni nízkého rizika.

Střední odborná učiliště (SOU)

Častým problémem byl nefunkční systém hodnocení na úrovni žáka (29 %), v personálním zajištění byla rizika ve 25 % SOU. V 17 % SOU byla zaznamenána nízká

úroveň podpory učitelky/učitele žákům při výuce a ve 24 % byla velmi nízká spoluúčast, spolupráce a aktivita žáků. Podíl SOU, ve kterých byla nízká úroveň strategického plánování, byl 17 %. Individuální podpoře rozvoji osobnosti žáků by se mělo více věnovat 11,4 % SOU. Obecně bylo v segmentu SOU zjištěno nejvíce problémů ze všech skupin SŠ.

Významné rozdíly mezi středními školami různých zřizovatelů

ČŠI provedla srovnání podle kritériálního rámce mezi školami různých zřizovatelů. Významný rozdíl byl v kritériu rozvoj partnerských vztahů (informovanost, spolupráce a přínos pro školu), kde jsou nejlépe hodnoceny církevní školy (83,3 %) a nejhůře školy soukromé (13,2 %). V ostatních oblastech vzdělávání nebyly významnější rozdíly zjištěny.

Porovnání neinvestičních výdajů na 1 žáka ve veřejných, soukromých a církevních školách ukazuje, že největší rozdíly jsou v gymnáziích. ČŠI zjistila, že v soukromých gymnáziích připadlo na 1 žáka v průměru o 10 382,-- Kč více než ve veřejných.

Významné rozdíly ve středním vzdělávání mezi kraji

V zajišťování rovného přístupu ke vzdělávání byly nejlépe hodnoceny SŠ v Libereckém kraji, nejvíce problémů bylo zjištěno v hl. m. Praha. Nejlepší podmínky pro rozvoj osobnosti žáků ve středním vzdělávání měli žáci v hl. m. Praha, nejvíce problémů v této oblasti bylo zjištěno v Pardubickém, Karlovarském a Libereckém kraji.

V oblasti dodržování předpisů byly nejlépe hodnoceny školy v kraji Libereckém a v hl. m. Praha, nejvíce nedostatků bylo ve Středočeském kraji.

V oblasti hospodaření škol byly nejlepší výsledky v Karlovarském kraji, nejvíce negativních zjištění v kraji Libereckém.

Bezpečnostní systémy byly nejlépe hodnoceny v Královéhradeckém kraji a větší pozornost je třeba věnovat BOZ ve středních školách v hl. m. Praha, v Plzeňském a Ústeckém kraji.

Vybrané oblasti ke zlepšování ve středním vzdělávání

Na úrovni škol je třeba zvýšit informovanost a připravenost PP na úspěšné zvládnutí cílů kurikulární reformy. V nižších stupních víceletých gymnázií byla zjištěna neschopnost přizpůsobit se potřebám žáků, míra individualizace a diferenciací ve výuce byla ve srovnání s 2. stupněm ZŠ nízká.

Připravenost PP ve SŠ pro práci se žáky se SVP je především v gymnáziích nedostatečná, v hodinách výuky byl nízký výskyt cílených podpor těmto žákům.

Při přípravě ŠVP je nutné dopracovat zásady pro podporu žáků se SVP a žáků mimořádně nadaných ve všech oborech, chybí i zásady pro adaptaci žáků při přestupu z jiného oboru.

Pozornost by měla být věnována dopracování systémů vlastního hodnocení škol, především je nutné zapojení učitelských sborů. Řada pedagogických rad je prozatím formálně zapojena jak ve tvorbě a přípravě ŠVP, tak ve vlastním hodnocení na úrovni školy. Většina klasifikačních zásad ve školních řádech je stále zaměřena na zjišťování a hodnocení velkého objemu vědomostí, nejsou plně v souladu s cíli kurikulární reformy.

Systémová rizika středních škol

Přijímací řízení

Podle názorů vedení škol současný systém tří přihlášek způsobuje zbytečné administrativní, organizační a finanční zatížení škol, většinou však není výhodný ani pro žáky. Změna bezproblémově fungujícího systému prezentovaná jako rozšíření možností žáků při výběru střední školy nepřinesla žádné výhody. Naopak vnesla nejistotu na straně škol

a mnohdy i na straně žáků. Ředitelky/ředitelé škol pouze obtížně odhadovali, kolik žáků skutečně ke vzdělávání nastoupí, v očekávání problémů obcházeli právní předpisy a vydávali v prvním kole vyšší počet kladných rozhodnutí o přijetí, než jakou měli stanovenou kapacitu. Velmi často museli provádět autoremeduru. Hlavně ve velkých městech s vyšším počtem prestižních škol docházelo k situacím, kdy žáci s nadprůměrnými studijními výsledky ze ZŠ nebyli přijati v prvním kole ani na jednu školu, protože většina škol nedělala přijímací zkoušky a hlavním kritériem pro přijetí byl prospěch ze ZŠ.

V důsledku boje o žáka v situaci, kdy nabídka studijních míst překračuje poptávku žáků, většina škol (s výjimkou víceletých gymnázií) nekoná přijímací zkoušky. Školy si většinou nestanovují kvalitativní hranici pro přijetí, ale přijmou všechny žáky v pořadí podle prospěchu ze ZŠ až do naplnění kapacity bez ohledu na jejich studijní předpoklady.

Maturitní zkoušky

Při účasti ve zkoušce nové MZ zjistila ČŠI, že průběh příprav na reformovanou maturitní zkoušku způsobuje ve školách velkou nevoli. Nejčastější důvody – délka příprav, finanční náročnost projektu v době, kdy se školy potýkají s nedostatkem finančních prostředků, neustálé změny a odklady, složitost prováděcího předpisu, nepřiměřený přesun zodpovědnosti a povinností na ředitelky/ředitele a učitelky/učitele, systém proškolení pedagogů. Mnozí „státní maturitu“ při absenci jejího systémového začlenění do vzdělávacího systému ČR (chybí vazba na vysokoškolské vzdělávání) považují za zbytečnou a domnívají se, že samotné konání společné části maturitních zkoušek v této formě zlepšení úrovně výsledků vzdělávání nepřinese.

RVP SV

ČŠI provedla rozbor RVP SV a dokumentů v jednotlivých vzdělávacích oblastech. Analytická studie ukazuje na velmi odlišné pojetí SV v G a ostatních SŠ hlavních řešitelů. RVP G mají odlišnou nejen formu, ale i jinak vystavěné vzdělávací oblasti a mezi RVP SOV a RVP G se vytvářejí bariéry i ve všeobecném vzdělávání. Vzhledem k větší regulaci na vstupu i výstupu je ve svém důsledku toto pojetí více omezující, než dosud platné učební dokumenty. Zatímco se řada RVP SOV z NÚOV opírá o profesní profily absolventa a standardy vydefinované ve struktuře ISCED, nejsou referenční úrovně v G tak zřetelně naznačeny. To se projevuje již u hodnocených ŠVP G1, které mají s projektováním vzdělávacích oblastí problémy. Dále je problém u víceletých G, z nichž řada projektuje vzdělávací program odtažitě pro nižší a vyšší stupeň, a kdy v přechodném období není zaručena plynulá návaznost a přechod mezi stupni. ČŠI se shoduje s MŠMT v právním výkladu, platný pokyn MŠMT je s tímto požadavkem prozatím v rozporu.

Řada RVP SOV NÚOV umožňuje škole zpracovat společnou část pro více oborových ŠVP. RVP G toto řešení neumožňují, což by mohlo omezovat žádoucí profilaci G, tím i princip diferenciaci a individualizaci v těchto školách.

B. Naplňování strategických směrů rozvoje vzdělávání

Tato část výroční zprávy informuje o inovacích ve vzdělávací soustavě v obsahových osách programového cyklu ČŠI. Hlavními tématy školního roku byly „Podpora výuky cizích jazyků“ a „Podpora informačních a komunikačních technologií“. V každém školním roce je prioritou inspekce téma „Bezpečná a zdravá škola“.

ČŠI sleduje i pokroky škol při tvorbě a zavádění ŠVP, v předškolním vzdělávání uvádíme dílčí výsledky hodnocení vzdělávací oblasti „Dítě a jeho tělo“ z RVP PV a tematických zjišťování z oblasti Výchova ke zdraví v RVP ZV. Kapitola nabízí souhrnné poznatky tematicky zaměřené na opatření podle vybraných priorit Dlouhodobého záměru rozvoje vzdělávání a vzdělávací soustavy 2007, uvádíme srovnání indikátorů dosaženého stavu ve školním roce 2008/2009 se stavem ve školním roce 2006/2007. Výsledky inspekční činnosti naznačují vývoj a dosažení pokroku ve všech stupních vzdělání. Uvádíme poznatky o realizaci rozvojových programů MŠMT, případně dalších podpor, které školy využívaly.

B.1 Bezpečná a zdravá škola

B.1.1 Výchova ke zdraví

Školní programy výchovy ke zdraví lze považovat za nejlepší prevenci bezpečnosti a zdraví dětí, žáků i studentů ve škole i mimo školu. Zjišťování a hodnocení těchto školních programů a naplňování cílů výchovy ke zdraví je jednou z hlavních priorit ČŠI v každém roce inspekčního cyklu i při návštěvě v každé škole. Uvádíme souhrnné poznatky hodnocení z 5 037 navštívených škol. Z toho bylo 1 903 MŠ, 2 270 ZŠ a 864 SŠ hodnocených v průběhu tříletého inspekčního cyklu.

Vyhodnocené poznatky o činnosti škol, podmínkách a vlastním průběhu vzdělávání v oblasti výchovy ke zdraví včetně zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví jsou souhrnně uspořádány v následující tabulce.

Tabulka 8 Předpoklady škol k podpoře vzdělávání v oblasti výchovy ke zdraví^{*/}

Sledovaný ukazatel	MŠ	ZŠ	SŠ
Zřetelná profilace školy na podporu výchovy ke zdraví	38,6	43,8	33,3
Začlenění témat do obsahu vzdělávání:			
- výchova ke zdraví	96,7	100,0	100,0
- sexuální výchova	46,4	91,7	100,0
- ochrana člověka za mimořádných situací	65,4	96,9	100,0
- prevence výskytu sociálně patologických jevů	89,5	99,0	93,3
Škola má pracovníky specializované na prevenci sociálně patolog. jevů	-	60,4	93,3
Škola má vypracovaný preventivní program	-	95,8	100,0
Vzdělávací nabídka k podpoře individuálních zájmů žáků:			
- volitelné předměty se souvisejícím obsahem	-	31,6	46,7
- nepovinné předměty se souvisejícím obsahem	-	24,0	46,7
- sportovní a pohybové zájmové aktivity	-	93,8	100,0
- aktivity související s utvářením návyků zdravého životního stylu	94,8	95,8	100,0
Materiální podmínky umožňují výuku výchovy ke zdraví a ZŽS	96,5	99,0	86,7
Materiální podmínky umožňují pravidelné spontánní a řízené aktivity	88,2	-	-
Materiální podmínky umožňují pravidelnou výuku tělesné výchovy	-	60,4	73,3

**/ Uvedené údaje vyjadřují procentuální podíl škol s výskytem sledovaného ukazatele z celkového počtu navštívených MŠ, ZŠ nebo SŠ.*

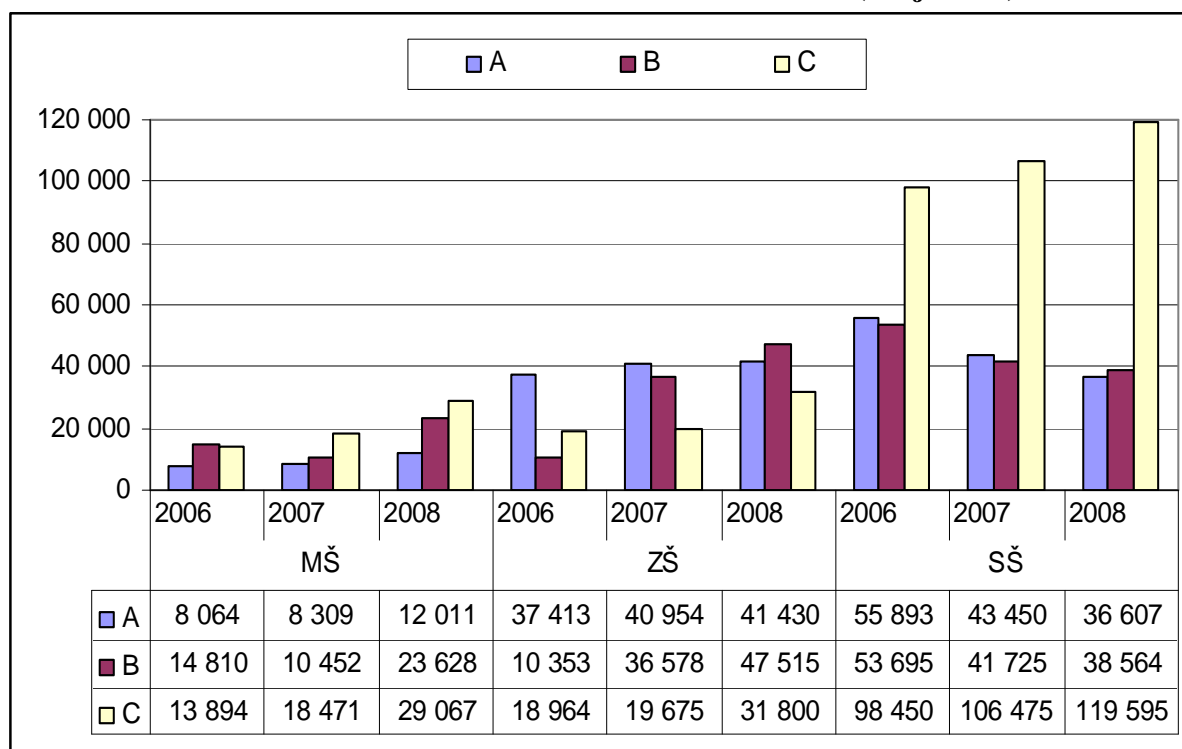
Z analýzy výsledků pozorování vzdělávacích činností vyplývá, že oproti vytvořeným předpokladům se v některých MŠnedařích plně dostát záměrům vlastních školních vzdělávacích programů ve vzdělávací oblasti Dítě a jeho tělo. Jen v 60 % MŠ byl důsledně brán ohled na individuální potřeby dětí. Rozvoj pohybových a manipulačních dovedností byl v průběhu dne odpovídajícím způsobem podporován pouze v 64 % MŠ. Soustavné vedení dětí k respektování pravidel týkajících se ochrany zdraví a bezpečí bylo zaznamenáno v 58 % MŠ. Úroveň pohybových dovedností byla v souladu s očekávanými výstupy pro jednotlivé věkové skupiny v 73 % MŠ, manipulačních dovedností v 65 % MŠ. Plný soulad poznatků dětí o těle, zdraví a bezpečí s rozsahem stanoveným v ŠVP byl zjištěn v 77 % sledovaných MŠ. Odpovídající výsledky v uplatňování zásad zdravého životního stylu byly zaznamenány v 61 % MŠ.

Zjištění v navštívených základních školách ukázala, že konkrétní materiální podmínky reálně umožňovaly plnohodnotnou výuku výchovy ke zdraví v 80 % ZŠ a výuku tělesné výchovy v 60 % ZŠ. Z výsledků kontrol školního stravování lze vyvodit, že více odpovídá zásadám zdravé výživy, je zřejmé zlepšení dostupnosti zdravotně žádoucích potravin a pitného režimu.

Ve všech navštívených SŠ byly zpracovány preventivní programy boje s drogovými závislostmi a proti šikaně, do učebních plánů zapracovalo danou problematiku pouze 73 % těchto škol.

ČŠI také kontrolovala **vynakládání prostředků na výchovu ke zdraví**. Zjištěné průměrné náklady na jednu školu a trendy v hodnoceném tříletém období (2006-2008) ve třech sledovaných ukazatelích jsou znázorněny v následujícím grafu.

Graf 4 Vynaložené prostředky na výchovu ke zdraví v navštívených mateřských, základních a středních školách v letech 2006 – 2008 (údaje v Kč)

Legenda:

A - náklady na pořízení pomůcek, metodických materiálů, DVPP a služeb pro vzdělávací oblasti vztahující se k výchově ke zdraví

B - náklady na vybavení pro pohybové aktivity, sport a relaxaci

C - odměny pedagogických pracovníků zajišťujících vzdělávání v příslušné vzdělávací oblasti

B.1.2 Bezpečné prostředí pro vzdělávání

Inspekční činnost zaměřená na oblast bezpečnosti a ochrany zdraví byla v uplynulém roce realizována ve 227 školách. Předmětem inspekce bylo hodnocení činnosti škol v organizaci, řízení, personálním a materiálním zajištění této oblasti chodu školy při realizaci vzdělávacích aktivit.

Organizační a administrativní povinnosti ředitelství škol spojené se zajištěním bezpečného prostředí pro vzdělávání jsou většinou plněny velmi dobře. Důležitější problémy byly zjištěny v proškolení učitelek/učitelů podle přílohy vyhlášky č. 106/2001 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, ve znění pozdějších předpisů, tato povinnost byla splněna pouze v 76 % subjektů. Horší bylo zajištění konkrétní materiální podpory bezpečnosti v průběhu vzdělávacího procesu. Např. při praktických aktivitách mělo pouze 40 % žáků přiděleno předepsané osobní ochranné pracovní prostředky.

Podrobnější hodnocení stavu bezpečnosti a vhodnosti prostor a jejich vybavení je souhrnně zpracováno v následující tabulce.

Tabulka 9 Vybrané ukazatele materiální podpory bezpečnosti prostředí pro vzdělávání

Sledované prostory a ukazatele	Četnost zjištění souladu s předpisy a bezpečnými podmínkami pro vzdělávání (v %)				
	MŠ	MŠ+ZŠ	ZŠ	SŠ	Celkem
Třídy a učebny	95,9	77,8	89,9	95,2	92,6
Tělocvična	100,0	86,7	85,7	88,2	87,6
Herny	97,0	93,3	88,9	x	95,6
Hřiště a hrací plochy	92,0	86,7	85,0	100,0	90,4
Školní jídelna	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Zahrada	75,0	83,3	84,0	83,3	79,8
Sociální vybavení, šatny	97,3	84,2	94,1	90,5	95,0
Nábytek	93,3	94,4	79,1	81,0	87,0
Osvětlení	96,0	83,3	89,4	85,7	91,7
Stav povrchu podlah	89,3	63,2	72,9	71,4	79,7
TV nářadí	93,0	88,2	90,6	94,1	91,1

Z údajů uvedených v tabulce, které mimo jiné ukazují rozdíly ve školách jednotlivých stupňů, lze usuzovat na oblasti potřebného zlepšování. Např. v MŠ bylo pouze 68 % učitelek/učitelů proškoleny podle vyhlášky č. 106/2001 Sb. V horším stavu bylo 25 % zahrad. V základních školách je nepříznivý zejména stav podlah – vyhovuje pouze v 73 % škol, v 21 % škol není nábytek přiměřený věkovým skupinám žákyň a žáků. Ve SŠ nebylo 14 % učitelek/učitelů proškoleny v poskytování první pomoci a 31 % o ustanoveních vyhlášky č. 106/2001 Sb. Nižší než celkový průměr jsou i údaje ze SŠ vypovídající o požadovaném stavu nábytku (81 %), osvětlení (86 %) a podlahy (71 %). Modernizace materiálního zázemí je však pro řadu škol vzhledem k finanční nedostatečnosti velmi obtížná.

V souvislosti s inspekcí zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví byly vedení škol uloženy lhůty k přijetí opatření a k odstranění zjištěných nedostatků – v MŠ ve 211 případech, v ZŠ ve 128 a ve SŠ ve 44 případech. Lhůty se nejčastěji vztahovaly k porušení ustanovení právních předpisů o zavedení a provozu kamerových systémů, uspořádání a vybavení školních zahrad, o evidenci úrazů a dalších povinných administrativních úkonech souvisejících s touto oblastí, a o vedení a aktualizaci dokumentace k vyhodnocování rizik možného ohrožení života a zdraví dětí, žáků a studentů.

ČŠI se zabývala 51 body stížností na ohrožení zdraví a bezpečnosti dětí a žáků ve školách, z nich 11 (23,6 %) bylo důvodných. Oproti předchozímu školnímu roku je to zlepšení o 15 %.

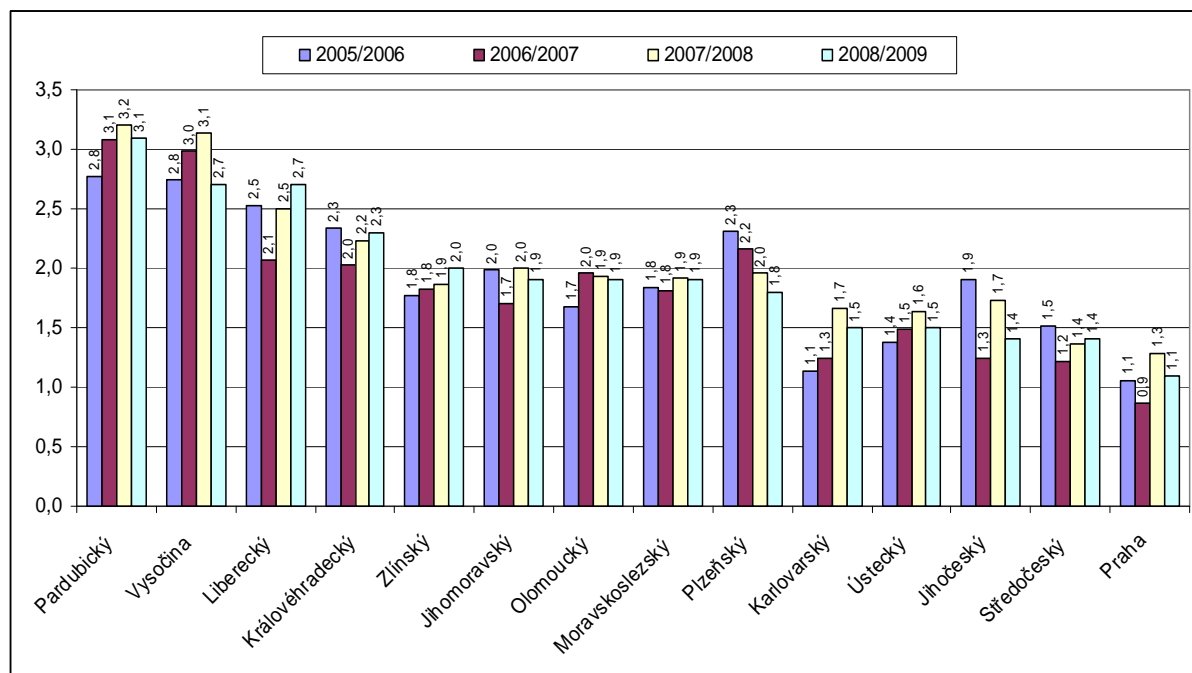
B.1.3 Školní úrazovost

Školy jsou ze zákona povinny vést evidenci úrazů dětí, žáků a studentů, k nimž došlo při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb. Konkrétní povinnosti škol, orgánů a institucí stanovilo MŠMT vyhláškou č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů. ČŠI patří do stanoveného okruhu orgánů a institucí, kterým školy zasílají záznamy o úrazech. Vede evidenci těchto záznamů a průběžně zpracovává analýzy školní úrazovosti od února 2005, kdy vyhláška č. 64/ 2005 Sb. nabyla účinnost.

Z analýzy 31 456 záznamů o úrazech doručených ČŠI ve školním roce 2008/2009 vyplývá, že k nejvyššímu počtu úrazů došlo v ZŠ – 20 530 (tj. 65,3 %), nejméně úrazů připadá na vyšší odborné školy – 198 (0,6 %). V MŠ se stalo 698 úrazů (2,2 %), ve SŠ 9 288 (29,5 %).

V porovnání s předcházejícím školním rokem je absolutní počet úrazů o 2 032 menší, což představuje pokles o 6,4 %. Objektivnějším ukazatelem je však roční index úrazovosti (tj. počet úrazů na 100 osob v daném školním roce) vypočítávaný vzhledem k počtu školní populace vcelku, příp. v příslušném vzdělávacím stupni. Ve školním roce 2008/2009 má hodnotu 1,83 s meziročním snížením o 0,10. Údaje o vývoji školní úrazovosti v následujícím grafu však zřetelně prokazují rozdíly v jednotlivých krajích.

Graf 5 Trendy vývoje školní úrazovosti v krajích (podle ročního indexu)

Hodnoty indexů uvedených v grafu ukazují, že nejvyšší úrazovost byla, podobně jako v předcházejících letech, zaznamenána ve školách Pardubického kraje a kraje Vysočina. Naopak nejbezpečnější školy z pohledu četnosti školních úrazů byly opět v hl. m. Praha. Vývoj školní úrazovosti v posledních čtyřech školních letech v jednotlivých druzích škol, posuzovaný podle tohoto indexu, ukazuje následující tabulka.

Tabulka 10 Trendy vývoje úrazovosti ve školách v letech 2005/2006 - 2008/2009

Druh školy	Hodnota indexu úrazovosti				Rozdíl v letech 2007/2008 a 2008/2009
	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	
Mateřské školy	0,21	0,22	0,23	0,23	0,00
Základní školy	2,47	2,47	2,65	2,52	-0,13
Střední školy	1,69	1,50	1,65	1,63	-0,02
Vyšší odborné školy	0,19	0,68	0,97	0,71	-0,26

Nejvíce úrazů (50,8 %) se stalo v hodinách tělesné výchovy (meziroční navýšení o 1,2 %). O přestávkách si žáci přivodili 22,1 % úrazů. Nejčastěji poraněnou částí těla byly končetiny, přitom poranění ruky bylo četnější (49,6 % případů), než poranění nohy (29,8 %). Tyto údaje se ve srovnání s předcházejícím školním rokem téměř nezměnily.

Jako nejčastější příčina úrazu byla uváděna nešťastná náhoda – v 15 559 případech (49,5 %). Nekázeň žáků měla za následek 9 862 úrazů (31,4 %). Posuzování příčin úrazů se však v jednotlivých krajích značně liší.

Přijímaná opatření byla nejčastěji směřována na výchovu a prevenci (75,9 %), dalších 12,6 % mělo organizačně-technický charakter. Ve zbývajících 11,5 % případů nebyla žádná opatření uvedena. Přestože se úrazovost sledovaná na základě záznamů doručených ČŠI ve školním roce 2008/2009 snížila, potvrdí případnou tendenci poklesu, a tím i účinnost přijímaných opatření, až následující školní rok.

Zjištění vztahující se k tématu „Bezpečná a zdravá škola“ umožňují formulovat následující závěry:

1. Ve ŠVP jsou vcelku dobře rozpracovány teze vzdělávací oblasti výchova ke zdraví uvedené v RVP. Méně se však daří provázat prvky výchovy ke zdraví v průběhu vzdělávacích a výchovných činností a plně realizovat stanovené záměry.
2. Přestože školy vykazují vypracované preventivní strategie v předcházení šikany, žáci ve svých výpovědích uvádějí, že projevy šikany, zejména v základních školách, nejsou ojedinělým jevem.
3. Ve školách se nedaří výrazněji snižovat úrazovost. Prevence je málo účinná a často pouze formální, orientovaná na všeobecná opatření výchovného charakteru.
4. Důvodné stížnosti na ohrožení zdraví a bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách jsou ojedinělé a zpravidla jsou opakované na určitou konkrétní školu.
5. Ve srovnání s předchozím školním rokem se zejména v ZŠ zlepšila kvalita školního stravování odpovídající zdravé výživě a dostupnost nápojů během vyučovacího dne.

B.2 Tvorba a uplatňování školních vzdělávacích programů

Obsahem této kapitoly jsou výsledky monitorování postupu kurikulární reformy v tvorbě a uplatňování ŠVP. Informace jsou shrnutím velkých souborů komparačních analýz souladů ŠVP ve školách předškolního a základního stupně vzdělávání s příslušnými RVP. Uvádíme rizika systémová a rizika na úrovni vedení škol. Vzhledem k postupnému náběhu ŠVP jsou uváděny pouze dílčí výsledky ze zjišťování jejich naplňování.

V této části jsou dále zařazeny souhrnné poznatky a závěry ze tří etap tematického šetření „Přijímání ke vzdělávání ve středních školách“ a informace ze sondy „Ukončování středního a vyššího odborného vzdělávání“. ČŠI se při této inspekční činnosti zaměřila na zjišťování dopadu změn právních předpisů, které se obou sledovaných oblastí bezprostředně týkaly.

B.2.1 Předškolní vzdělávání

Česká školní inspekce provedla ve školním roce 2008/2009 komparační analýzu souladu ŠVP s RVP PV v 1 092 **mateřských školách**. Spolu s analýzami z předchozího školního roku tak zhodnotila k 31. srpnu 2009 celkem 1 454 ŠVP v předškolním vzdělávání. Hodnocení uskutečňuje inspekční tým doplněný externím odborníkem a ředitelka/ředitel školy podle shodného hodnotícího schématu. V následující tabulce uvádíme výsledky analýzy silných a slabých stránek školních dokumentů.

Tabulka 11 Silné a slabé stránky hodnocených ŠVP v mateřských školách navštívených ve školním roce 2008/2009

Silné stránky			Slabé stránky		
Sledovaný ukazatel	Četnost (v %)		Sledovaný ukazatel	Četnost (v %)	
	velké MŠ	malé MŠ		velké MŠ	malé MŠ
ŠVP jasně stanovuje vzdělávací cíle a záměry školy	88,1	84,5	IB neobsahují jasné vymezení okruhů činností a očekávaných výstupů	51,7	56,4
Součástí systému hodnocení je sledování vzdělávacích pokroků dětí	79,8	75,9	Ze zpracování IB není zřejmé, jak se s nimi bude dále pracovat	47,8	54,3
Dobře jsou rozpracovány oblasti životosprávy, věcné a psychosociální podmínky	78,5	71,8	V mateřských školách členěných na třídy chybí charakteristika těchto tříd	45,5	40,9
ŠVP vytváří možnosti rozvoje a využívání partnerské spolupráce s rodiči	76,5	71,2	V systému hodnocení není stanovena odpovědnost zúčastněných	45,2	52,2
Obsah IB odpovídá věku, úrovni rozvoje a zkušenostem dětí, vychází z jejich potřeb a skutečností jim blízkých	74,1	71,4	V konkrétním rozpracování systému hodnocení chybí časový plán	43,7	50,7
Integrované bloky a školní projekty zahrnují všechny vzdělávací oblasti	72,4	68,0	Rozpracování oblasti řízení školy a vymezení odpovědnosti je většinou obecné	43,4	53,3

Souhrnné výsledky vypovídají o stavu ŠVP PV ve školním roce 2008/2009 následovně: plně v souladu bylo 22,6 % posuzovaných ŠVP, odstranitelné chyby byly v 60,2 % ŠVP PV,

ve zbývajících 17,2 % ŠVP se zpracovatelům nepodařilo naplnit většinu stanovených požadavků. V těchto školách bude uskutečněna následná inspekce.

B.2.2 Základní vzdělávání

V **základních školách** měly povinnost postupovat podle RVP ZV v daném školním roce již všechny 1. a 2. ročníky a také 6. a 7. ročníky základního vzdělávání podle § 46 odst. 2 a 3 školského zákona a 7. a 8. ročníky základního vzdělávání podle § 46 odst. 3 školského zákona. ČŠI zhodnotila v tomto roce soulad 1 292 ŠVP ZV s RVP ZV, celkem je vyhodnoceno již 1 859 ŠVP ZV. Hodnocení uskutečňuje inspekční tým doplněný externím odborníkem a ředitelka/ředitel školy podle shodného hodnotícího schématu. V následující tabulce uvádíme výsledky analýzy silných a slabých stránek školních dokumentů.

Tabulka 12 Silné a slabé stránky ŠVP v základních školách

Silné stránky			Slabé stránky		
Sledovaný ukazatel	Četnost (v %)		Sledovaný ukazatel	Četnost (v %)	
	velké ZŠ	malé ZŠ		velké ZŠ	malé ZŠ
ŠVP jasně stanovuje vzdělávací cíle a záměry školy	97,2	96,4	Není rozpracováno komplexní zabezpečení výuky žáků se sociálním znevýhodněním	41,4	51,1
ŠVP rozpracovává strategie k dosažení cílů výchovy a vzdělávání	89,5	86,8	Nejsou rozpracovány nebo respektovány poznámky k učebnímu plánu	35,8	41,7
V ŠVP jsou jasně vymezeny oblasti vlastního hodnocení školy	88,0	79,9	Nejsou jasně stanovena kritéria vlastního hodnocení školy	34,1	42,8
ŠVP vytváří možnosti rozvoje a využívání partnerské spolupráce s rodiči	87,1	81,8	Nejsou konkretizovány náměty a činnosti v průřezových tématech	32,3	41,7
ŠVP zahrnuje obsah a formy zabezpečení výuky mimořádně nadaných žáků	87,0	76,3	ŠVP vůbec nepočítá se zapojením do dlouhodobých projektů a mezinárodní spolupráce	32,2	47,5
V ŠVP je dobře zpracovaná charakteristika pedagogického sboru	86,0	83,1	Součástí ŠVP nejsou pravidla hodnocení žáků	29,0	39,0
Dobře je rozpracováno základní učivo vymezené v RVP ZV	79,7	78,7	Chybí časové rozvržení vlastního hodnocení školy	28,1	36,1

Souhrnné poznatky podrobného inspekčního zjišťování a výsledky hodnocení souladu ŠVP s RVP ZV ve školním roce 2008/2009 ukázaly následující stav: plně v souladu bylo 22,5 % posuzovaných ŠVP, částečně 59,6 %, ve zbývajících 17,9 % byl zjištěn převažující nesoulad. Nejčastějším problémem je nesourodost jejich deklarovaného celkového pojetí a obsahu a formy zpracování jednotlivých částí, v některých školách se nepodařilo naplnit značnou část požadavků stanovených školským zákonem a RVP ZV. V těchto školách bude uskutečněna následná inspekce.

Povinnost postupovat ve školním roce 2008/2009 podle RVP ZV platila nejen pro primy, ale již i pro sekundy **osmiletých gymnázií**, na jejichž nižším stupni žáci plní povinnou školní docházku. Všechna osmiletá gymnázia, která inspekce navštívila, zákonné ustanovení splnila. ČŠI v prvním čtení vyhodnotila dalších 122 ŠVP a navýšila tak celkový počet hodnocených ŠVP G1 na současných 192.

Hodnocení uskutečňuje inspekční tým doplněný externím odborníkem a ředitelka/ředitel školy podle shodného hodnotícího schématu. V následující tabulce uvádíme výsledky analýzy silných a slabých stránek školních dokumentů v nižším stupni gymnázií.

Tabulka 13 Silné a slabé stránky ŠVP v nižším stupni víceletých gymnázií

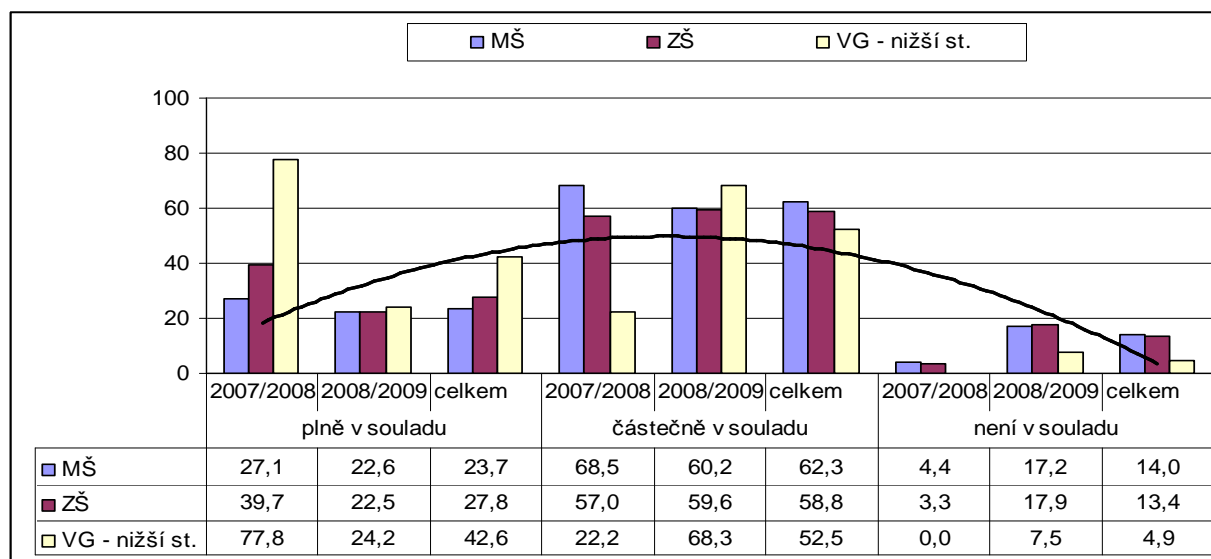
Silné stránky		Slabé stránky	
Sledovaný ukazatel	Četnost (%)	Sledovaný ukazatel	Četnost (%)
ŠVP jasně stanovuje vzdělávací cíle a záměry školy	99,2	Není rozpracováno komplexní zabezpečení výuky žáků se sociálním znevýhodněním	54,2
Soulad profilu absolventa v ŠVP se vzdělávacími cíli a záměry školy	94,3	Pravidla hodnocení žáků nejsou součástí ŠVP	30,3
ŠVP rozpracovává strategie k dosažení cílů vzdělávání	92,6	Organizace maturitní zkoušky je rozpracována povrchně	30,3
V ŠVP jsou jasně vymezeny oblasti vlastního hodnocení školy	92,6	Nejsou respektovány poznámky k učebnímu plánu	28,7
Podrobně je rozpracována organizace přijímacího řízení	89,3	Malá konkretizace činností v průřezových tématech	27,0
ŠVP vytváří možnosti rozvoje a využívání partnerské spolupráce s rodiči	89,3	Není rozpracováno komplexní zabezpečení výuky žáků se zdravotním znevýhodněním	26,3

Výsledky podrobného inspekčního zjišťování a hodnocení souladu těchto ŠVP s RVP ZV ukázaly následující stav: plně v souladu bylo 24,2 % posuzovaných ŠVP G1, odstranitelné chyby byly zjištěny u 68,3 % ŠVP G1, vážné chyby byly u 7,5 % ŠVP G1. Hlavními důvody nepříznivého hodnocení byly chybějící zásady a rozpracování komplexního zabezpečení výuky žáků se SVP, značná obecnost v rozpracování jednotlivých částí ŠVP a jen povrchní respektování specifik ve srovnání s požadavky 2. stupně základního vzdělávání v RVP ZV.

ČŠI sledovala přípravu a tvorbu školních vzdělávacích programů ve dvouletém období. V mateřských školách se proti školnímu roku zvýšil podíl ŠVP, které nejsou v souladu s RVP PV. Nepříznivý vývoj je způsoben nízkou úrovní zpracování těchto dokumentů v malých MŠ. Obdobný vývoj byl zaznamenán i v základních školách. Významné rozdíly v hodnocení nižšího stupně víceletých gymnázií jsou způsobeny tím, že ČŠI se v prvním náběhovém roce orientovala více na pilotní gymnázia. Výsledky hodnocení potvrzují účinnost podpory z ESF v rozvojovém projektu Pilot G.

Následující graf 7 prezentuje souhrnné porovnání dvouletého průběžného i výsledného hodnocení souladu ŠVP s příslušnými RVP v mateřských školách, základních školách a v nižším stupni víceletých gymnázií ke konci školního roku 2008/2009 ve třech úrovních – plný soulad / částečný soulad / nesoulad.

Graf 6 Souhrnný přehled o průběžném a výsledném hodnocení souladu ŠVP s RVP v předškolním a základním vzdělávání v období let 2007-2009

B.2.3 Střední vzdělávání

Přijímání ke vzdělávání ve středních školách

Nabytím účinnosti zákona č. 243/2008 Sb., kterým se mění školský zákon, byl změnou ustanovení § 60 až 64 schválen nový model přijímání ke vzdělávání ve střední škole. Dopady novely v praxi SŠ zjišťovala ČŠI podle plánu hlavních úkolů. V první etapě ČŠI uskutečnila předběžné šetření stavu přípravy přijímacího řízení a vyhodnotila informace z dostupných veřejných internetových zdrojů v 1 414 středních školách. Byly zjištěny případy, kdy povinnost zveřejnění předepsaných informací formou umožňující dálkový přístup nebyla naplněna.

Tabulka 14 Souhrnná zjištění z analýz webových stránek středních škol

Zjištěný nedostatek	Podíl z celkového počtu 1 414 škol
Odkazy na webové stránky škol uvedené v rejstříku byly neplatné	8,0 %
Nebyla zveřejněna kritéria pro přijímání ke studiu	8,2 %
Nebyl zveřejněn předpokládaný počet přijímaných žáků	26,0 %
U škol, které vyhlásily přijímací zkoušky, nebyly zveřejněny dva termíny konání jejich 1. kola	6,8 % ^{*/}

^{*/} Výpočet podílu ze 416 škol, v nichž byly v rámci přijímacího řízení vyhlášeny přijímací zkoušky.

Ve 2. etapě byly v květnu až říjnu 2009 provedeny inspekce v 70 SŠ. ČŠI zjistila nedostatky v přijímacím řízení ve 30 % navštívených SŠ, uložila v 17 školách lhůtu k přijetí opatření a k odstranění zjištěných nedostatků, ve 2 školách je příkázána následná kontrola. Byly řešeny 2 stížnosti ve věci přijímacího řízení ve školním roce 2008/2009 a obě shledány jako důvodné.

Závěry inspekce ve školách:

- informovanost uchazečů o studium ve SŠ a jejich rodičů, či obecně veřejnosti, není plně zajištěna ve smyslu platných právních předpisů,

- v průběhu přijímacího řízení dochází k překročení počtu vydaných kladných rozhodnutí oproti předpokládanému počtu přijatých žáků (údaj, který musí být před zahájením přijímacího řízení povinně zveřejněn),
- souhrnné náklady na přijímací řízení podle odhadu ředitelek/ředitelů výběrového souboru 70 škol meziročně stouply téměř o 70 %,
- dvě třetiny ředitelek/ředitelů navštívených škol hodnotí nový model přijímacího řízení velmi negativně.

Ve 3. etapě bylo v těchto SŠ a v dalších 22 SŠ uskutečněno dotazníkové šetření s žáky 1. ročníků. Ukázalo se, že zásadní změnu, tj. možnost podat 3 přihlášky v 1. kole přijímacího řízení, využilo 46,5 % uchazečů. Z nich 43,3 % obdrželo rozhodnutí o přijetí na všechny tři školy (příp. obory). Dvě přihlášky podalo 27,4 % uchazečů.

Nejčastěji využívaným zdrojem informací o školách, na které uchazeči podali přihlášku, byla osobní návštěva školy, např. při akci Den otevřených dveří (uvedlo 62,5 % žáků), sdělení kamarádů, kteří školy již navštěvují (50,3 %) a webové prezentace těchto škol (40,2 %).

Přípravu na přijímací řízení formou samostatného studia zvolilo 28,2 % uchazečů, naopak 56,7 % podle vlastního vyjádření přípravě žádnou zvláštní pozornost nevěnovalo. Zbývající využili kurzy pořádané základní a střední školou (11,8 %), nebo je připravoval/a soukromý/á učitel/učitelka (3,3 %).

S konečným výsledkem přijímacího řízení, tj. s přijetím na některý ze zvolených oborů, bylo plně spokojeno 64,9 % uchazečů, jen částečně 30 %. Zvláště významná souvislost plné spokojenosti s nejvyšším počtem podaných přihlášek se však neprokázala.

Ukončování středního vzdělání

ČŠI ve školním roce 2008/2009 také zjišťovala a analyzovala informace o ukončování středního vzdělávání. Zdrojem poznatků byla analýza následující dokumentace o ukončování středního vzdělání: Protokol o maturitní zkoušce, Protokol o závěrečných zkouškách žáků v oborech vzdělání, v nichž se dosahuje středního vzdělání s výučním listem a Protokol o závěrečných zkouškách žáků v učebních oborech bez výučního listu.

Celkem bylo zpracováno 1 123 protokolů z 242 škol vybraných ze všech krajů. Vytvořený soubor protokolů zahrnuje údaje o 19 707 žácích ukončujících střední vzdělávání. Protokoly se týkají období školních roků 2006/2007-2008/2009. Analýza protokolů je zpracována souhrnně za celou republiku a dále členěna podle krajů a podle druhu zkoušky, u maturitní zkoušky jsou samostatně vyčleněna gymnázia.

Průměrný počet žáků ve třídě, kteří ukončovali střední vzdělávání v gymnáziích, činí ve zjišťovaných případech 26,0. V ostatních školách byl průměrný počet žáků v maturitních oborech 23,8, v oborech s výučním listem 9,9 a v oborech bez výučního listu 7,7.

V jednotlivých krajích se tyto průměrné počty v gymnáziích pohybují v rozmezí 22,9 (Ústecký kraj) až 30,0 (Jihočeský kraj). V ostatních maturitních oborech byl zjištěn rozptyl od 15,7 (Jihomoravský kraj) do 47,5 (hl. m. Praha). V oborech s výučním listem se průměrný počet žáků ukončujících střední vzdělávání pohybuje od 5,4 (Vysočina) do 18,7 (Karlovarský kraj). V oborech bez výučního listu byly krajní hodnoty průměrných počtů 2,5 (Vysočina) a 14,8 (Jihočeský kraj).

Úspěšnost žáků z vybraného souboru škol při ukončení středního vzdělávání posuzovala ČŠI podle procentuálního zastoupení těch, kteří prospěli s vyznamenáním, prospěli, nebo neprospěli. Souhrnný přehled o výsledcích 19 707 žáků těchto škol je uveden v následující tabulce 15.

Tabulka 15 Úspěšnost žáků vybraného souboru škol při ukončení středního vzdělávání

Obor vzdělání	Prospěl s vyznamenáním	Prospěl	Neprospěl
Obory gymnázií	32,7	62,8	4,5
Ostatní obory středního vzdělání s MZ	12,9	77,4	9,7
Obory středního vzdělání s VL	10,4	82,1	7,5
Obory středního vzdělání (bez VL)	11,4	79,9	8,7

Podíl žáků, kteří u maturitní zkoušky neprospěli, a nebyla jim povolena opravná zkouška nebo opakování celé zkoušky byl z celkového počtu žáků v gymnáziích 0,5 %, z počtu neprospívajících 10,3 %. V ostatních maturitních oborech to bylo z celkového počtu 1,0 %, a z počtu neprospívajících 10,3 %. Protokoly o závěrečné zkoušce tento údaj neuvádějí.

Úspěšnost žáků vyhodnocovaná v krajském členění je značně rozdílná (např. 49,7 % žáků s vyznamenáním v gymnáziích kraje Vysočina proti 18,8 % v Ústeckém kraji). Tyto difference však nejsou podloženy reprezentativními vzorky z jednotlivých krajů, není proto možné jejich významnost a případné dopady na organizaci středního vzdělávání spolehlivě posoudit.

Souvislosti mezi počty žáků ve třídě/v oboru, kteří ukončují střední vzdělávání, a jejich úspěšností nebyly v uvedeném souboru statisticky významné.

Údaje o konání dobrovolné zkoušky jsou obsaženy pouze v Protokolech o maturitní zkoušce. Ve sledované skupině byla tato možnost využita minimálně – dobrovolnou zkoušku absolvovalo pouze 0,2 % žáků konajících maturitní zkoušku.

B.3 Podpora cizích jazyků

Zkvalitnění výuky cizích jazyků je dlouhodobým cílem všech strategických materiálů ke vzdělávání v České republice. Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2007 stanovil tyto oblasti podpory cizích jazyků:

- Rozšíření jazykové a metodické kompetence učitelek/učitelů včetně realizace úkolů stanovených a navazujících na Národní plán výuky cizích jazyků
- Zavádění vyučovacích metod, organizačních forem a výukových činností, které zvyšují kvalitu výuky cizích jazyků včetně e-learningu
- Rozšíření výuky cizích jazyků ve středních školách
- Vytváření podmínek pro dlouhodobé hostování kvalifikovaných učitelek/učitelů cizích jazyků ze zemí EU
- Zlepšování podmínek pro využívání ICT v anglickém jazyce
- Metodická podpora výuky cizích jazyků včetně konzultační a poradenské činnosti a tvorby metodických nástrojů a dokumentů

Při formulování vzdělávacích strategií v oblasti cizích jazyků se jak na úrovni vzdělávacího systému, tak i v jednotlivých školách vychází z následujících evropských a národních dokumentů:

- Společný evropský referenční rámec pro jazyky
- Evropský ukazatel jazykové kompetence
- Národní plán výuky cizích jazyků pro období 2005 – 2008
- Rámcové vzdělávací programy
- Katalogy klíčových požadavků ke státní maturitní zkoušce
- Rozhodnutí MŠMT, kterým se stanoví Seznam standardizovaných jazykových zkoušek
- Pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k postupu při povolování výuky některých předmětů v cizím jazyce
- Vyhláška č. 33/2005 Sb., o jazykových školách s právem státní jazykové zkoušky a státních jazykových zkouškách
- Evropské portfolio – jazykový pas, jazykový životopis

Zákon o pedagogických pracovnících určuje personální předpoklady pro výuku cizích jazyků. V § 3 odst. 1 písm. b) je předepsána odborná kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost (dále jen „kvalifikován podle zákona 563/2004 Sb.“) a v § 12 je upřesnění pro učitelky/učitele cizích jazyků na 2. stupni ZŠ a ve středních školách (dále jen „kvalifikován s VŠ“). ČŠI hodnotila také přítomnost rodilých mluvčích, u nekvalifikovaných učitelek/učitelů rozlišuje skupinu s vysokoškolským vzděláním (dále jen „nekvalifikován s VŠ“) a učitelek/učitelů bez vysokoškolského vzdělání (dále jen „nekvalifikován bez VŠ“).

Posunutí zahájení výuky prvního cizího jazyka od 3. ročníku základní školy a zařazení druhého jazyka na druhý stupeň základní školy vytvořilo podstatně lepší podmínky pro vyšší jazykovou vybavenost mladé generace, přičemž je zachována výuka dvou cizích jazyků na velké části středních škol. Cizojazyčnou výuku stále více ovládá angličtina. Zájem o němčinu klesá, přesto je nejčastěji volena jako druhý cizí jazyk.

Ve školním roce 2008/2009 se ČŠI zaměřila především na výuku anglického jazyka, na používané metody a způsoby výuky, na výuku v raném věku, na způsoby podpory studia anglického jazyka i jeho praktické využívání v osobním životě, na rozšiřování mobility a výměn žáků, případně učitelek/učitelů.

B.3.1 Výuka cizích jazyků v mateřských školách

V mateřských školách je výuka cizích jazyků považována za nevhodnější nástroj podpory multikulturní výchovy v předškolním vzdělávání. Ve školním roce 2008/2009 byla zjištěna v 52,3 % navštívených MŠ. Nabídku cizích jazyků častěji zvládly velké MŠ (67,5 % z těch, které cizojazyčnou výuku dětí zajistily). Vedení 80 % MŠ zjišťovalo zájem rodičů o tuto výuku, pouze 10 % z dotázaných uvedlo, že ji vzhledem k věku dětí nepovažují za vhodnou. Vlastní výuka je v 60,3 % MŠ zajišťována za úplatu. Většina rodičů považuje stanovené poplatky za přiměřené, pouze desetina se vyjádřila, že jsou pro ně vysoké.

Jako součást ŠVP zařadilo cizojazyčnou výuku zatím jen 29,3 % MŠ, přitom v malých MŠ to bylo 47,1 %. Výuka formou zájmového kroužku je koncipována v 75,9 % MŠ, několik škol využilo obě možnosti. Požadavek vzdělávání formou jazykové propedeutiky byl v 67,2 % zakotven v ŠVP nebo v jiné dokumentaci školy.

V souboru škol, v nichž proběhlo šetření, bylo z celkového počtu 5 257 dětí 21,8 % zařazeno do výuky **anglického jazyka**. Výrazně lepší přístup mají v malých MŠ, v nichž byl tento podíl 46,4 % vyučovaných dětí. Průměrná vyučovací doba byla 1,3 hodiny týdně, v malých MŠ až 1,6 hodin týdně. Výuka probíhala zpravidla jedenkrát v týdnu (63 % MŠ). Každodenní výuka byla zjištěna v 8,8 % MŠ, v malých MŠ až 17,6 %.

Pro vzdělávání v anglickém jazyce využívají MŠ metodickou pomůcku „Průvodce metodikou výuky angličtiny v MŠ I.“ (VÚP 2006). Ve většině škol byla zjištěna snaha vyučujících o dodržení jazykové správnosti výuky. Pravidelné vyhodnocování úrovně a výsledků výuky cizích jazyků ve vlastním hodnocení však provádělo vedení pouze 58,3 % MŠ.

Anglický jazyk častěji vyučovali externisté (58,2 %), kmenových učitelek/učitelů bylo 41,8 %. Učitelek/učitelů s požadovanou odbornou kvalifikací bylo 58,3 %. Délka praxe učitelek/učitelů anglického jazyka byla nejčastěji mezi 4-10 lety (36,4 %) a do 1 roku (26,9 %). Učitelky/učitelé získali jazykové vzdělání v oborovém studiu cizích jazyků na vysoké škole (17,3 %); maturitní zkouškou (21,2 %); udělením jazykového certifikátu (26,9 %); v národních rozvojových programech (3,8 %); nebo jinak (30,8 %). Vzdělání v oblasti jazykové propedeutiky výuky cizího jazyka získalo v národním rozvojovém programu 50,8 % učitelek/učitelů, formou DVPP 39,9 %, v průběhu studia 18,1 %; neproškolených bylo 7,3 %.

B.3.2 Výuka cizích jazyků v základních školách

Výuka cizích jazyků v základních školách, především anglického jazyka, patří rovněž k prioritám kurikulární reformy v České republice. Od školního roku 2009/2010 je výuka cizího jazyka povinná od 3. ročníku ZŠ s doporučením upřednostňovat anglický jazyk. V elektronickém dotazníkovém šetření k této problematice bylo získáno 1 500 odpovědí ředitelek/ředitelů základních škol. ČŠI zjistila, že již ve školním roce 2008/2009 si výuku anglického jazyka zvolilo 94,6 % žáků 3. ročníku. Největší zájem byl v Jihomoravském, Zlínském a Pardubickém kraji. Pouze v příhraničních krajích se Spolkovou republikou Německo, v Karlovarském, Plzeňském a v Libereckém kraji, byl zájem žáků 3. ročníků základních škol o výuku angličtiny nižší, a to 80 až 88 %.

Největší překážky v zajištění kvality povinné výuky anglického jazyka ve 3. ročníku vidí 60,7 % dotazovaných škol v nedostatku kvalifikovaných učitelek/učitelů, 53,0 % i v nedostatku mzdových prostředků. Problém existence a dostupnosti vhodných učebních pomůcek pro výuku anglického jazyka pociťuje 14,8 % základních škol.

Z údajů škol mimo jiné vyplývá, že největší nedostatek kvalifikovaných učitelek/učitelů mělo 88,5 % škol v Karlovarském kraji. Nedostatek mzdových prostředků nejméně pociťují

školy v Moravskoslezském a Jihočeském kraji. Největší potíže se mzdovými prostředky mají školy v hl. m. Praze.

Možnosti vyjádřit se, jaké jsou další překážky v zajištění výuky anglického jazyka ve 3. ročníku, využilo 27 % z dotazovaných škol. Téměř 6 % z těchto škol vidí překážku ve spojování ročníků, a tím i vytvoření jedné vyučovací skupiny z více ročníků. Jedná se převážně o malotřídní školy, v nichž k takovému slučování dochází. Učitelka/učitel tak musí v jedné vyučovací hodině pracovat diferencovaně s několika skupinami s odlišným stupněm znalostí anglického jazyka. Více než 3 % spatřují nedostatky v dalším vzdělávání pedagogických pracovníků a v neochotě pedagogických fakult nabízet jednooborová doplňková studia cizích jazyků. Za pozitivní zjištění lze považovat, že 106 z 303 škol, které využily možnosti se k problému volně vyjádřit, zvýraznilo ze své strany bezproblémové zajištění výuky anglického jazyka od 3. ročníku.

V průběhu školního roku zjišťovala ČŠI zajištění výuky anglického jazyka ve vztahu k cílům vzdělávací oblasti „Jazyk a jazyková komunikace“ podle RVP ZV. Ve všech základních školách již mají tuto oblast zapracovanou ve svých ŠVP a nabízejí různé formy výuky. Z celkového počtu žáků zapsaných ve třídách mělo angličtinu jako první jazyk 86,1 %, v rozšířené výuce 13,6 %, v nepovinném předmětu 9,1 % a v zájmových útvarech 4,6 %. Ve sledované výuce byl průměrný počet zapsaných žáků ve třídě 15,7 a průměrný počet žáků skutečně přítomných byl 13,6.

Při přechodu žáků z 1. na 2. stupeň (nebo z malotřídních škol) zjišťuje 80,9 % škol návaznost nejčastěji vstupními testy, u nižšího stupně gymnázia v přijímacích zkouškách. V následném zajištění návaznosti výuky anglického jazyka je nejčastější formou dělená skupinová výuka podle pokročilosti. Pouze v jedné z navštívených ZŠ byla zavedena výuka některého jiného předmětu v anglickém jazyce.

Vlastní samostatnou koncepci výuky cizích jazyků mělo 73 % navštívených základních škol. Vedení 92,9 % škol se i ve vlastním hodnocení věnovalo zajištění výuky AJ. V uplynulých 3 letech přijalo 91,5 % ZŠ různá opatření pro zajištění a zlepšení výuky AJ, avšak nejméně jednu čtvrtinu se jim převážně z ekonomických nebo personálních důvodů nepodařilo realizovat. Při vyhodnocování úrovně výuky cizích jazyků 18 % škol využívá Společný evropský referenční rámec pro jazyky nebo využívá srovnávací testy nad rámec školy (39 %). Ve zbývajících školách je úroveň sledována pouze na školní úrovni.

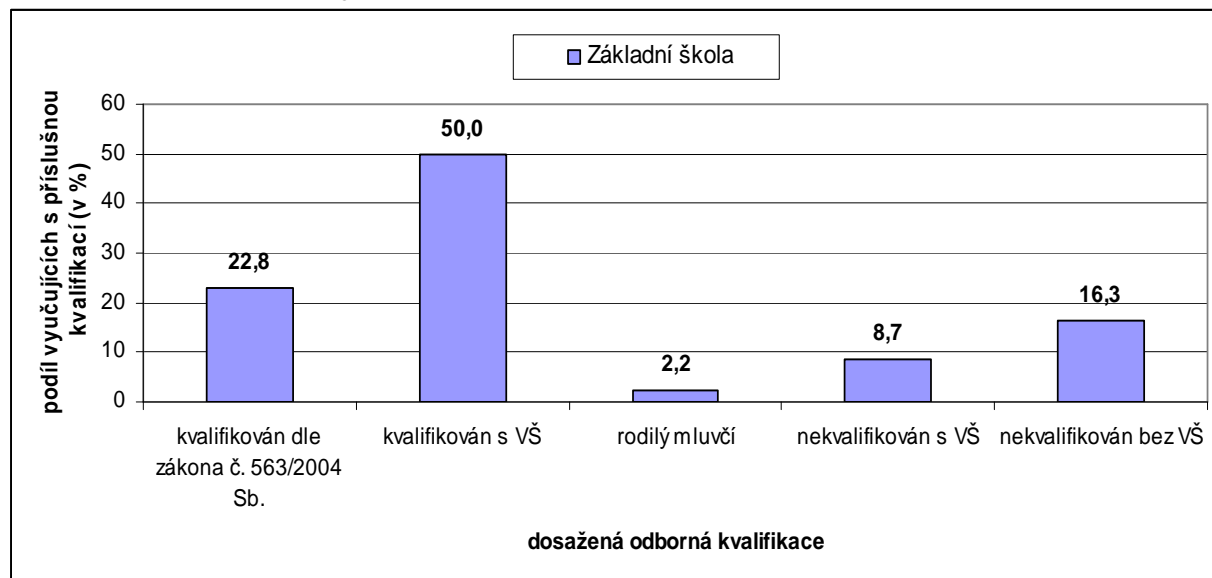
Nečastější motivační aktivitou byl poznávací zájezd žáků do zahraničí (30 % ZŠ), výměnných pobytů měli možnost zúčastnit se žáci ze 4,6 % ZŠ. V některých školách žáci získali i certifikované zkoušky z AJ, a to 1. úroveň 0,3 % a 2. úroveň 0,01 % žáků.

Výuku AJ v navštívených školách zajišťovalo 80,2 % kvalifikovaných učitelek/učitelů, avšak vysokoškolskou přípravu pro výuku AJ absolvovalo pouze 25 % vyučujících. Nízký byl podíl rodilých mluvčích ve výuce (2,2 %; podrobnější údaje viz následující graf 7). Metodickou pomoc učitelkám/učitelům AJ zajišťuje metodický orgán v rámci školy v 83,8 % ZŠ.

Ve sledovaném období studovalo cizí jazyk na vysoké škole 11,4 % nekvalifikovaných vyučujících. V rámci dalšího vzdělávání 11,2 % učitelek/učitelů absolvovalo kurzy metodické a jazykové přípravy MEJA nebo Brána jazyků, téměř 25 % vyučujících se vzdělávalo k práci s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami, 20 % se zúčastnilo seminářů k Evropskému jazykovému portfoliu a Společnému evropskému referenčnímu rámci. Přibližně 70 % učitelek/učitelů cizích jazyků se zúčastnilo dalšího vzdělávání s tematikou týkající se výuky cizích jazyků. Ve 23,5 % ZŠ uvádějí negativní dopady sociálně ekonomické situace v regionu pro možnosti širšího jazykového vzdělávání. Zkušenosti s projekty Evropské unie získalo 21,1 % učitelek/učitelů z navštívených škol, zahraniční stáže nebo studijní pobyty

absolvovalo téměř 20 % učitelek/učitelů. Do příhraniční spolupráce je zapojeno 8 % z těchto škol.

Graf 7 Dosažená odborná kvalifikace vyučujících anglického jazyka ve sledovaných hodinách (údaje v %)

Průměrná pedagogická praxe učitelek/učitelů ve výuce AJ byla 8,8 let. Začínajících učitelek/učitelů do 3 let praxe bylo 19,8 %, s praxí 35 let a delší bylo 6,9 % vyučujících. Pozornost novým učitelkám/učitelům AJ věnovalo a podmínky pro jejich adaptaci vytvářelo 63,2 % škol. Aktivní znalost dalšího cizího jazyka mělo 45 %. Většina učitelek/učitelů AJ získala certifikát ICT v rozšířeném modulu DVPP v rámci SIPVZ (65,2 %), ale jen v 15,4 % z nich při výuce ICT využilo.

Výuka anglického jazyka na 1. stupni základní školy

Anglický jazyk jako první cizí jazyk je vyučován ve 3. ročnících 98,3 % základních škol a do vzdělávání v tomto jazyce je zapojeno 94,6 % žáků z jejich celkového počtu. Výuka je realizována v souladu s povinnou časovou dotací, využívány jsou i disponibilní hodiny k výuce cizího jazyka především v 1. a 2. ročníku. Cizí jazyk se v zájmových útvarech nebo nepovinných předmětech učí 11 % žáků. Jako motivační aktivity, které podporují uplatňování jazykových dovedností žáků, jsou nejčastěji využívány třídní nebo školní jazykové projekty, výjezdy škol do zahraničí, poznávací zájezdy nebo výměnné pobyty. V průběhu výuky cizích jazyků na 1. stupni ZŠ vyučující téměř nepracují s Evropským jazykovým portfoliem, ve 20 % škol žáci vytvářejí vlastní jazyková portfolia.

Z odpovědí na otázky dotazníkového šetření s žáky 5. ročníků k možnostem využívání cizích jazyků v osobním životě vyplývá, že úroveň svých vlastních znalostí hodnotí 80 % žáků jako velmi dobrou a 88 % má k výuce cizího jazyka kladný vztah. Každý pátý z dotazovaných žáků 2. a 5. ročníku navštěvuje výuku cizích jazyků také mimo školu. Ke zjišťování možnosti využít získané znalosti a dovednosti uvedlo negativní odpověď 60 % žáků 5. ročníku, jen 22,7 % se zapojuje do cizojazyčných aktivit pořádaných školou, 12 % dotazovaných využilo znalost cizích jazyků při setkání se zahraničními žáky, kteří navštívili jejich školu, a necelých 6 % komunikovalo v zahraničí.

Výuka anglického jazyka na 2. stupni základní školy

Výuku cizích jazyků ve škole hodnotí 31 % žáků základních škol a 39 % žáků víceletých gymnázií jako zajímavou, 58 % (ZŠ) a 50 % (VG) žáků jako celkem zajímavou.

Výuka předmětů v cizím jazyce se s výjimkou jedné školy, ve které byla zahájena teprve prvním rokem, v navštívených školách neprováděla. Do příhraniční spolupráce bylo zapojeno 8 % z navštívených základních škol. Zjišťování dosažené úrovně znalosti AJ vstupními testy provádělo 9 % škol, návaznost byla deklarována z 91 %, ale možnost vytvářet skupiny podle pokročilosti uvádí pouze 20,4 % škol. Spolupráce mezi stupni škol je zajištěna z 90 %.

Získané jazykové kompetence v anglickém jazyce mohlo v minulých třech letech při výjezdu do zahraničí v rámci aktivit školy uplatnit 15,8 % žáků, z nichž dvě třetiny vycestovaly do zahraničí na poznávací zájezd. Ve 23,9 % škol využívají při výuce anglického jazyka Evropské jazykové portfolio.

Ve sledovaných školách 29 % žáků víceletých gymnázií a 13 % žáků základních škol uvedlo, že jim znalost cizího jazyka umožňuje dobře se domluvit v každodenních situacích. Dalších 61 % žáků v gymnáziích a 76 % v základních školách je přesvědčeno, že dokáže dobře hovořit o určitých tématech a je schopno se dorozumět. Navíc 28 % žáků gymnázií a 20 % žáků základních škol navštěvuje i soukromou výuku jazyků.

B.3.3 Výuka cizích jazyků ve středních školách

V průběhu školního roku při tematickém šetření sledovala ČŠI zajištění výuky AJ podle platných učebních dokumentů, inovace obsahu vzdělávání podle přechodného ustanovení § 78, §78a, § 79 školského zákona ve vztahu přípravě na reformu maturitní zkoušky, a ověřování úrovně AJ při přijímání žáků ke studiu ve středních školách.

Střední školy nabízejí výuku AJ v různém rozsahu ve vazbě na profil absolventa. Z celkového počtu žáků zapsaných ve třídách mělo v navštívených gymnáziích 64,5 % angličtinu jako první jazyk, v ostatních středních školách to bylo 71,5 % žáků. Angličtinu jako druhý povinný jazyk zvolilo 15,6 % žáků gymnázií a 14,6% žáků ostatních středních škol. Ve vzdělávacích programech s rozšířenou výukou AJ studovalo v gymnáziích 16,5 % žáků, v dalších středních školách 11,1 % žáků. V nepovinných předmětech bylo v G zapsáno 3 % a v ostatních SŠ 1,9 % žáků, v zájmových útvarech v G 0,3%, v ostatních SŠ 0,9 % žáků. Průměrný počet zapsaných žáků ve třídě byl v gymnáziích 14,5 a průměrný počet skutečně přítomných žáků byl 12,2. V ostatních středních školách byl průměrný počet zapsaných žáků 14,9 a skutečně přítomných 11,3 žáků.

Při přechodu žáků ze základní školy zjišťuje 88 % gymnázií a 81 % ostatních SŠ návaznost úrovně znalostí nejčastěji buď při přijímání ke studiu formou přijímací zkoušky, nebo s využitím vstupních testů (G 60 %, ostatní 14,3 %). Následně byla k zajištění návaznosti výuky AJ nejvíce využívána forma dělené skupinové výuky podle pokročilosti (G 76 %, ostatní 61,9 %).

Ve čtyřech školách byla zjištěna výuka jiného předmětu v anglickém jazyce (z toho třikrát v gymnáziích). V uplynulých třech letech byla navýšena hodinová dotace angličtiny v 63,6 % gymnázií a v 75 % ostatních středních škol.

Vedení středních škol se ve vlastním hodnocení věnovalo i zajištění výuky AJ v 63,6 % G a v 75% ostatních SŠ. V uplynulých 3 letech přijalo různá opatření pro zajištění výuky AJ v 80,9 % G a v 73,7 % ostatních SŠ.

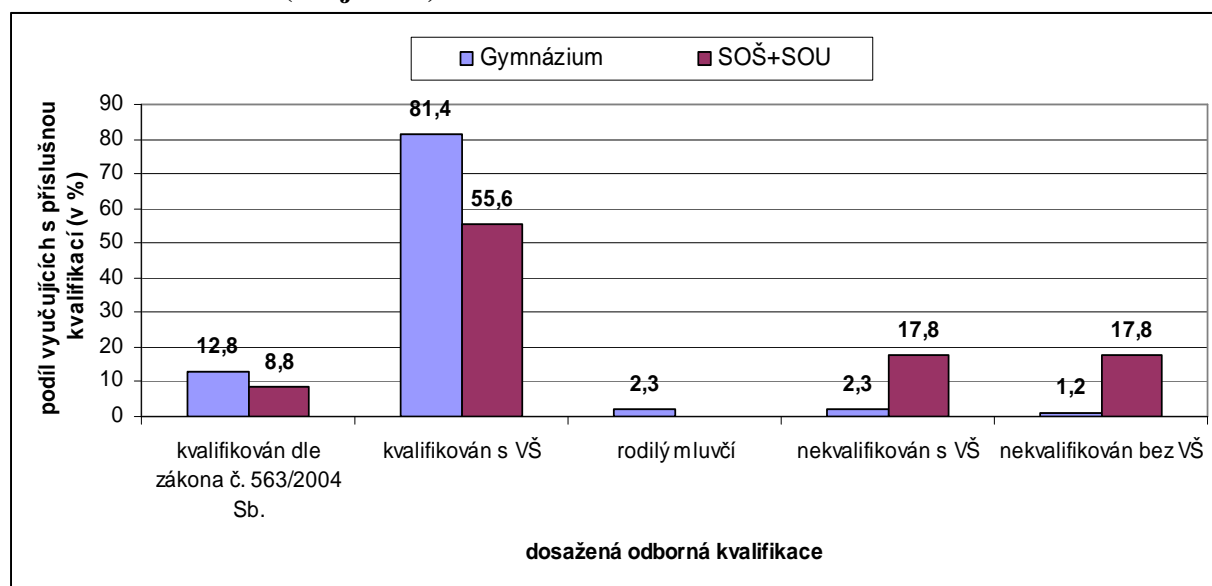
Z motivačních aktivit byl atraktivní především poznávací zájezd žáků do zahraničí, a to ve 12,4 % G a 24,5 % ostatních SŠ. Výměnných pobytů měli možnost se zúčastnit žáci ve 4 % G a 24,5 % ostatních SŠ. V některých G žáci získali i certifikované zkoušky z AJ – 1. úroveň 0,2 % a 2. úroveň 1,6 % žáků, v ostatních SŠ to bylo ve 2. úrovni 1,2 % žáků.

Průměrná délka pedagogické praxe ve výuce AJ byla 16 let v G a 11,5 roku v ostatních SŠ. Začínajících učitelek/učitelů AJ do 3 let praxe bylo v G 9 % a v ostatních SŠ 17,5 %. V 72,2 % SŠ je zajištěno adaptační období pro začínající učitelky/učitele AJ a vedení škol jim

věnuje náležitou pozornost. Aktivní znalost dalšího CJ mělo v obou skupinách škol 51 % učitelek/učitelů AJ. Většina učitelek/učitelů AJ získala certifikát ICT jen v základní úrovni SIPVZ – 66,7 % G a 51,2 % v ostatních SŠ, ve výuce AJ využívalo ICT jen 9,4 % učitelek/učitelů a v ostatních SŠ 17,8 %.

Z údajů uvedených v grafu 8 vyplývá, že výuku v navštívených gymnáziích zajišťovalo 94,2 % kvalifikovaných učitelek/učitelů AJ a 2,3 % rodilých mluvčích, v ostatních SŠ byl podíl kvalifikovaných učitelek/učitelů 64,4 % a ve sledovaných hodinách výuky AJ nebyl zjištěn žádný rodilý mluvčí. Metodická podpora učitelek/učitelů AJ v rámci školy je zajištěna funkčním metodickým orgánem školy v 78,8 % G a v 76,2 % ostatních SŠ.

Graf 8 Dosažená odborná kvalifikace vyučujících anglického jazyka ve sledovaných hodinách (údaje v %)

V navštívených školách byly sledovány skutečné neinvestiční výdaje škol ve vztahu k výuce cizích jazyků v letech 2006 až 2008. Výdaje na žáka v cizích jazycích ve sledovaných letech mírně stoupaly a v roce 2008 jejich výše dosáhla průměru 319,-- Kč na žáka. Ze sledovaných položek (učebnice, učební pomůcky, programové vybavení, jiné) nejvíce vzrostly výdaje za učebnice a učební texty. V 8,7% SŠ uvádějí učitelky/učitelé AJ, že na možnosti výuky AJ mají dopad sociálně ekonomické podmínky regionu.

Návaznost řady cizojazyčných učebnic a jejich odpovídající úroveň věku žáků byla zjištěna v 99,3 % škol. Dostatek materiálů k výuce cizího jazyka mělo 96,4 % dotazovaných učitelek/učitelů. (Podrobnější údaje o výuce AJ v ZŠ a SŠ viz část C, tabulky C 12 a C 13.)

B.3.4 Výuka cizích jazyků v jazykových školách

Vzdělávání v jazykových školách s právem státní jazykové zkoušky poskytuje žákům jazykové vzdělávání směřující ke zdokonalování jazykových znalostí a komunikačních dovedností získaných v předchozím formálním, neformálním i informálním vzdělávání a dále vedoucí ke složení státní jazykové zkoušky.

Údaje o jazykovém vzdělávání byly zjišťovány v 21 jazykových školách. Koncepční záměr zpracovalo 85,7 % škol. Vzdělávání je inovováno v souladu s národními strategickými prioritami, ale jen 75 % škol obsahově inovuje vzdělávání podle principů Společného evropského referenčního rámce. V průběhu školního roku 2008/2009 byl vydán RVP pro jazykové vzdělávání a školy začaly připravovat své ŠVP. Nový RVP vychází z cílů, které jsou

stanoveny pro oblast výuky cizích jazyků v RVP pro základní a střední školy. Nově si obsah a rozsah jednotlivých typů kurzů stanoví jazykové školy s přihlédnutím k věkovým zvláštnostem dětí a dospělých. Do činnosti v rozvojových programech se zapojilo 61,9 % jazykových škol.

Školy vydávají osvědčení o úspěšném ukončení kurzu, ale jen 45 % škol vydává osvědčení obsahující hodnocení jednotlivých kvalitativních aspektů jazyka. Školy nabízejí nejvíce kurzů s výstupní úrovní A1 (91,5 %), četnost kurzů se stoupající úrovní až B2 klesá postupně na 61,5 %. Přípravné kurzy ke státní jazykové zkoušce úrovně B2 směrem k úrovni nejvyšší C2 klesají z počtu 67,3 % do 19,5 %.

Kromě přípravy na státní jazykové zkoušky nabízí 90 % škol přípravu na další certifikované zkoušky, přípravu k uznávání jazykové úrovně v rámci EU a 90 % škol nabízí výuku češtiny pro cizince.

Jazykové školy měly velmi dobré materiální zabezpečení, 42,9 % škol však uvádí nedostatek finančních zdrojů na platy učitelek/učitelů.

B.3.5 Vybrané oblasti ke zlepšování výuky anglického jazyka

Odborná kvalifikace

Odborná kvalifikace učitelek/učitelů cizích jazyků získaná vysokoškolským studiem zaměřeným na přípravu učitelek/učitelů cizích jazyků (zde aprobace) je základním předpokladem zajištění kvalitní výuky cizích jazyků a efektivního vzdělávání v cizích jazycích ve všech druzích škol. V současnosti vyučují cizí jazyky nejen neaprobovaní, ale dokonce i nekvalifikovaní bez VŠ (např. v ZŠ to je 20 % učitelek/učitelů AJ). Nejsou nastavena opatření, která by přinesla změnu.

Rodilí mluvčí

Ve srovnání s 90. lety minulého století téměř zmizeli ze škol rodilí mluvčí. Jejich podíl na výuce je v současnosti téměř bezvýznamný. Přítomnost rodilých mluvčích ve školách představovala významný motivační faktor jak pro žáky, tak pro učitelky/učitele (a nejen cizích jazyků) učit se cizí jazyk a zdokonalovat se v něm. Jejich přítomnost také výrazně přispívá k podpoře multikulturní výchovy.

Celoživotní učení, DVPP, kariérní růst učitelek/učitelů cizích jazyků

Není nastaven závazný systém celoživotního učení propojený s odměňováním učitelek/učitelů cizích jazyků. Absolvování rozvojových programů JAME, MEJA, Brána jazyků není propojeno s kariérním růstem. Z šetření ČŠI vyplývá, že jsou to aprobovaní učitelky/učitelé v gymnáziích, kteří se nejvíce zapojují do DVPP, a kteří vytvářejí pro žáky příležitosti rozvíjet dosažené jazykové kompetence v praxi. Naopak nejméně se zapojují do DVPP neaprobovaní/nekvalifikovaní pedagogičtí pracovníci ve středních odborných učilištích a ve středních odborných školách.

Výjezdy pedagogických pracovníků do zahraničí

V souvislosti s podporou jazykového vzdělávání nejsou stále řešeny otázky finančních nákladů spojených s výjezdy učitelek/učitelů cizích jazyků do zahraničí (kromě rozvojových programů, programů celoživotního vzdělávání apod.).

Výuka v předškolním vzdělávání není řešena systémově

Jen 25 % mateřských škol zařadilo výuku cizího jazyka do ŠVP. Vzhledem k tomu, že učitelky/učitelé mateřských škol nejsou jazykově vybavení, tvoří 60 až 70 % vyučujících

externí pracovníci. Přitom se dá předpokládat, že tito externisté nemají odbornou kvalifikaci učitelky/učitele mateřské školy. V 70 % mateřských škol je cizí jazyk vyučován za úplatu formou zájmového kroužku, není zajištěn rovný přístup k jazykovému vzdělávání. Není zajištěna návaznost při přechodu dětí na základní školu.

Problém systémového řešení jazykového vzdělávání

Pro jazykové vzdělávání bylo zpracováno několik zásadních koncepčních materiálů, avšak chybí národní koncepce jazykového vzdělávání, která by definovala státní zájem a především rozpracování strategických záměrů do reálných opatření zakládajících systémovou a udržitelnou podporu jazykovému vzdělávání.

Chybí možnost a motivace žáků k získání certifikované jazykové zkoušky při ukončení stupně vzdělání. ČR nemá vlastní národní certifikační centrum pro jazykové zkoušky.

V České republice byl jako doporučený dokument přijat Společný evropský referenční rámec pro jazyky, postupně dochází i k jeho zakotvení v RVP. Je prozatím jediným nástrojem, který nabízí i referenční úrovně včetně způsobu jejich hodnocení národní kurikulární reformě. Žádoucí je úplná implementace tohoto rámce do vzdělávacího systému ČR jako účinného nástroje k provázání formálního a neformálního jazykového vzdělávání.

B.4 Podpora informačních a komunikačních technologií

V předškolním vzdělávání byla v dané oblasti monitorována jen vybraná sada ukazatelů podle RVP PV. V základních školách byla monitorována celá vzdělávací oblast „Informační a komunikační technologie“ podle RVP ZV. Ve středních školách se inspekce zaměřila na zjišťování podpory informačních a komunikačních technologií. Výroční zpráva uvádí jen hlavní zjištění, protože k tématu byla vydána i samostatná podrobná tematická zpráva. Uvádíme trendy dosahování pokroku ve využívání informačních technologií ve školách za uplynulé tři roky.

B.4.1 ICT v mateřských školách

Využití ICT v mateřských školách má specifický účel. Podle RVP PV by mělo být časově a obsahově přiměřené věku a potřebám dítěte, proto ČŠI ve svém monitoringu použila pouze redukovanou množinu ukazatelů standardního šetření oblasti ICT.

Tabulka 16 Materiální vybavení

Průměrný počet PC na jednu MŠ	3,2
Průměrný počet PC s připojením k internetu na jednu MŠ	1,7
Stáří PC určených pro vzdělávání	
- do 3 let	20 %
- 3 - 5 let	27 %
- nad 5 let	53 %
Stáří PC určených pro pedagogy a další personál	
- do 3 let	38 %
- 3 - 5 let	29 %
- nad 5 let	33 %
Průměrný počet projektorů na jednu MŠ	0,02
Průměrný počet interaktivních tabulí na jednu MŠ	0,02
Průměrná rychlost připojení na jednu MŠ (download)	2 Mb/s
Četnost užívaných technologií pro připojení k internetu	
- ADSL	47 %
- kabelová linka	9 %
- hifi	39 %
- vytáčené připojení	9 %
Průměrná cena za služby připojení k internetu za měsíc	561 Kč
Podíl MŠ, které disponují výukovým SW	53 %
Podíl MŠ s vlastní WWW prezentací	55 %

Počet PC v MŠ, určených buď pro vzdělávání dětí, nebo těch, které užívá personál škol, je velmi nedostatečný. Zaostává i kvalita vnitřní síťové infrastruktury – podle zjištění je jen každý druhý počítač připojen k internetu. Ve většině MŠ je takovým počítačem pouze ten, který využívá ředitelka/ředitel školy. Ostatní pedagogové nemají možnost využít toto médium ani pro další doplňování znalostí.

Zastaralost PC v mateřských školách je ještě vyšší než v ZŠ a SŠ. Většina PC proto slouží spíše jako psací stroj. Zcela chybí doplňkový HW pro výuku. Kritický je nedostatek projektorů – je zřejmé, že moderní ICT multimédia prozatím nevytlačila ani starší

audiovizuální techniku. Jen zhruba polovina škol je díky výukovému SW schopna začlenit ICT do vzdělávání.

Celkovou nedostatečnost potvrzuje i analýza ekonomických předpokladů – od roku 2006 byla podpora přímo ze státního rozpočtu v oblasti ICT snížena o téměř 80 %. Tento deficit nevyrovnaly ani příspěvky zřizovatelů, které se rovněž snížily. Hlavním zdrojem mírné obnovy tak zůstávají dary vnějších subjektů.

Nižší rozpočtové možnosti nutí MŠ k vyšší efektivitě hospodaření, což se projevuje v ukazateli „průměrná cena za služby připojení...“, jehož výše je vzhledem k průměrné rychlosti připojení na rozdíl od ZŠ a SŠ obvyklá. Některé MŠ mají problém s kvalitou připojení internetu. Nemalá část z nich totiž disponuje pouze vytáčeným připojením. Necelá polovina škol má na internetu vlastní prezentaci.

Tabulka 17 Personální zajištění

Podíl pedagogů s DVPP nebo jiným vzděláním pro základní obsluhu PC	92 %
Podíl pedagogů, kteří používají ICT pro komunikaci vně školy	43 %
Podíl pedagogů, kteří používají ICT při výuce	36 %
Překážky ve využití ICT - podíl pedagogů	
- nedostatečné HW a SW vybavení	60 %
- malá znalost práce s ICT	24 %
- nedostatečná metodická podpora	66 %
Podíl pedagogů, kteří používají počítač doma	50 %

Přestože základní trénink pro obsluhu ICT absolvovali téměř všichni učitelé a učitelky, jen málo z nich rutinně užívá ICT při své práci mimo výuku, např. pro komunikaci nebo přípravu na vzdělávací činnost. Hlavní příčinou je uvedená nedostatečnost počtu a kvality PC. Sami učitelé a učitelky vidí zásadní překážky stejně, v rozhovorech ještě uváděly nedostatečnost metodické podpory pro začlenění ICT do vzdělávání. Stejný názor zastávají jak učitelky/učitelé s delší praxí, tak i začínající. Podobně jako v ZŠ je třeba i v mateřských školách potřebné více podporovat oblast dalšího vzdělávání zejména začínajících učitelek/učitelů.

Využití ICT při výuce

Data z přibližně 1000 hospitací vyučovacích bloků ukazují, že jakékoliv využití ICT při výuce je spíše ojedinělé. Např. pouze 14 % podíl vyučovacích bloků, ve kterých bylo zjištěno použití ICT, je velmi malý. Navíc ještě při tak nízké frekvenci bylo účelné použití jen v 18 % případů. Převažuje tak spíše „hra dítěte s počítačem“ bez odborného vedení.

B.4.2 ICT v základních a středních školách

Materiální vybavení

V této oblasti byly sledovány jak kvantitativní, tak i kvalitativní ukazatele. V počtu PC na 100 žáků v základních školách patří ČR ve srovnání se zeměmi EU do horší poloviny žebříčku. Ve středních školách je stav mírně příznivější.

Stav je kritický i v přepočtu učitelek/učitelů na jedno PC (viz tabulka 18). Pokud by však z níže uvedené statistiky byly vyjmuty počítače umístěné ve třídách (tj. ty, které učitelce/učitelé nejsou k dispozici pro jeho práci mimo výuku), blížil by se počet učitelek/učitelů, kteří se dělí o jeden počítač v základních školách hodnotě 4 a ve středních školách hodnotě 3.

Tabulka 18 Vybavenost navštívených základních a středních škol PC

Sledovaný ukazatel	Základní školy			Střední školy		
	celkem	malé	velké	celkem	malé	velké
Počet žáků na 1 PC	7,9	3,9	8,5	5,1	1,9	5,4
Počet PC na 100 žáků (dle metodiky OECD)	12,7	26,0	11,8	19,6	52,6	18,5
Počet učitelek/učitelů na 1 PC	2,3	2,4	2,2	1,9	3,2	1,9

Z dalšího šetření vyplývá, že školy mají problém s kvalitou techniky. Tento jev potvrzuje rozložení stáří techniky, kterou užívají žáci i učitelky/učitelé. Školy nejsou schopny dodržet pravidelný cyklus náhrady počítačů, přičemž stav je výrazně horší v malých školách. Starší technika zvyšuje náklady na její provoz, zařízení nejsou kompatibilní jak ve fungování spolu navzájem, tak i pro nasazení soudobého SW.

Tabulka 19 Stáří techniky v navštívených základních a středních školách (údaje v %)

Sledovaný ukazatel	Základní školy			Střední školy		
	Celkem	malé	velké	celkem	malé	velké
PC pro žáky v rámci jedné školy - stáří do 3 let	27	18	28	34	36	31
PC pro žáky v rámci jedné školy - stáří 3 - 5 let	29	19	30	30	22	32
PC pro žáky v rámci jedné školy - stáří nad 5 let	44	63	42	36	42	37
PC pro učitelku/učitele v rámci jedné školy - stáří do 3 let	34	34	34	34	36	31
PC pro učitelku/učitele v rámci jedné školy - stáří 3 - 5 let	36	37	36	30	22	32
PC pro učitelku/učitele v rámci jedné školy - stáří nad 5 let	30	29	30	36	42	37

V oblasti dalšího HW byly shledány zásadní nedostatky již v počtech sledované techniky. Zejména statistika týkající se interaktivních tabulí jako základního prostředku interaktivní výuky pomocí ICT vypovídá, že školy v ČR nejsou připraveny na moderní způsoby výuky.

Tabulka 20 Průměrný počet vybraných prostředků ICT na jednu ZŠ

Sledovaný ukazatel	Základní školy			Střední školy		
	Celkem	malé	velké	celkem	malé	velké
HW - tiskárna s přístupem pro žáky	0,8	0,8	0,9	3,0	3,0	3,0
HW – diaprojektory	2,8	0,6	4,0	6,0	1,4	6,5
HW - interaktivní tabule	1,0	0,2	1,4	1,2	0,4	1,3
HW - elektronické hlasovací systémy (počet sad)	-	-	-	0,1	-	0,1
Síť - bezdrátová síť (WiFi) pro využití žáky	0,1	-	0,2	1,9	2,2	1,8

Stav v oblasti HW, především ukazatel stáří, kopíruje i oblast SW provozovaného na počítačích. U operačních systémů byl zaznamenán frekventovaný výskyt těch, které již výrobce nepodporuje, tzn. nejen, že nejsou kompatibilní (nelze na nich provozovat soudobé aplikace – ani tedy vyučovat jejich užívání), ale jsou i pro provozování nebezpečné. Stav je mírně lepší v SŠ než v ZŠ, ale výrazně horší v malých ZŠ i SŠ než ve velkých.

Tabulka 21 Podíl používaných operačních systémů v PC navštívených ZŠ a SŠ (v %)

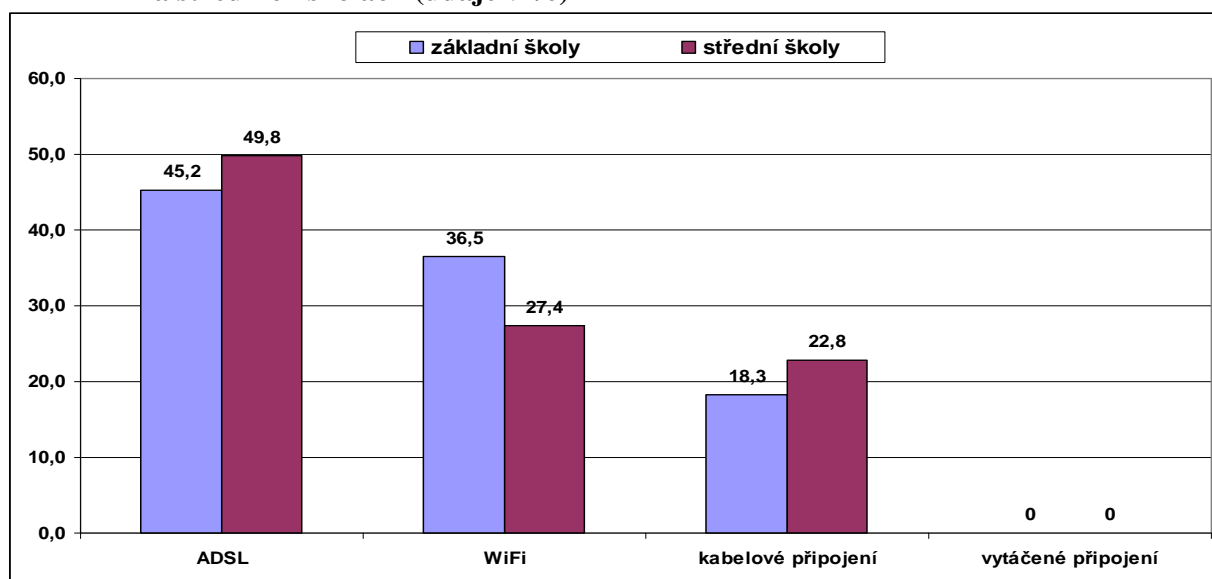
Sledovaný ukazatel	Základní školy			Střední školy		
	celkem	Malé	velké	celkem	malé	velké
Windows Vista	2,5	8,3	1,8	4,5	1,9	4,7
Windows XP	60,4	40,3	64,7	62,3	54,5	62,8
Windows 2000	23,5	36,5	19,2	16,9	31,5	16,2
Windows 98 a starší	9,8	14,0	9,7	8,7	10,6	8,4
UNIX, LINUX	2,3	0,9	3,1	6,5	1,5	6,8
MAC OS	1,2	-	1,2	1,1	-	1,1
ostatní	0,3	-	0,3	-	-	-

Celkový stav dokresluje i přehled četnosti implementace moderních informačních systémů pro vnitřní a vnější agendy školy. V těchto ukazatelích se ukazuje vyšší vyspělost středních škol. V základních školách je stav spíše nepříznivý, výrazný propad byl opět zjištěn v malých školách.

Tabulka 22 Výskyt vybraných informačních systémů v navštívených ZŠ a SŠ (v %)

Sledovaný ukazatel	Základní školy			Střední školy		
	Celkem	malé	velké	celkem	malé	velké
Vlastní webová prezentace	85,5	61,5	98,0	100,0	100,0	100,0
Intranet nebo IS pro vnitřní agendy spojené s výukou	60,5	34,6	74,0	92,7	80,0	94,4
IS pro agendy spojené s výukou, s komunikačním rozhraním pro rodiče	23,7	-	36,0	63,4	60,0	63,9
IS pro agendy personalistiky, účetnictví, evidence majetku, apod.	65,8	46,2	76,0	70,7	40,0	75,0

K pozitivním poznatkům patří zjištění, že žádná navštívená základní a střední škola nemá výrazně nedostatečné internetové připojení (viz graf 9). Překvapující je však až několikanásobně vyšší cena, kterou ve srovnání se současným standardem školy za tuto službu vynakládají, přitom stav ve středních školách je výrazně horší než rovněž neuspokojivý stav v základních školách.

Graf 9 Přehled využití technologií internetového připojení v navštívených základních a středních školách (údaje v %)

Ukazuje se, že školám chybí znalost trhu ICT především z důvodu absence vlastního profesionála zodpovědného za problematiku ICT ve škole. Méně příznivý je tento ukazatel v základních a malých školách.

Tabulka 23 Členění škol podle rychlosti internetového připojení (download) včetně průměrných měsíčních nákladů na jeho provoz

Rychlost (download)	Četnost (v %)	Průměrné měsíční náklady v Kč (včetně DPH)	Četnost (v %)	Průměrné měsíční náklady v Kč (včetně DPH)
do 512 Kb/s	9,0	947	-	-
od 512 do 1024 Kb/s	14,0	4259	14,0	8 781
od 1024 do 2048 Kb/s	21,0	1258	41,0	5 224
od 2049 do 4096 Kb/s	18,0	3191	27,0	3 939
od 4 097 do 10000 Kb/s	30,0	2350	17,0	7 531
nad 10000 Kb/s	7,0	1792	2,0	5 765

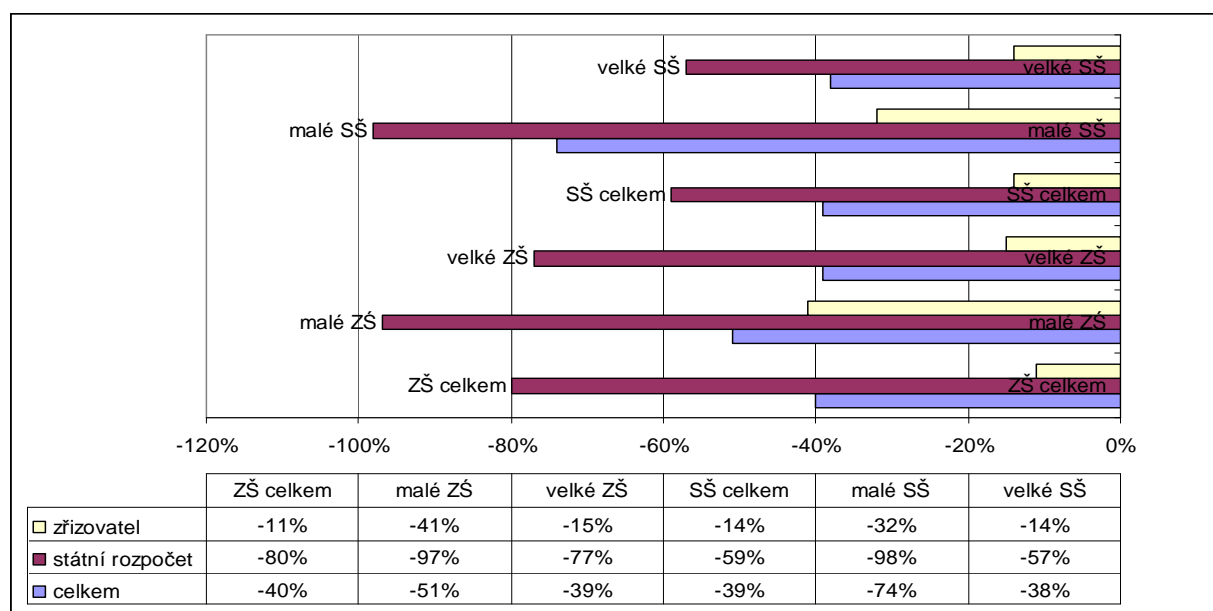
Tabulka 24 Podíl typů zajištění správy prostředků ICT v navštívených ZŠ a SŠ (v %)

Sledovaný ukazatel	Základní školy			Střední školy		
	celkem	malé	velké	celkem	malé	velké
Není určen správce - řešeno ad hoc	3,9	11,5	0,5	-	-	-
Interní správce – učitelka/učitel	23,7	19,2	25,4	39,0	20,0	41,7
Interní správce	11,8	3,8	15,8	14,6	60,0	8,3
Externí správce	60,5	65,4	58,3	46,3	20,0	50,0

Ekonomické podmínky

V této části šetření byly porovnávány náklady vynaložené na pořizování HW, SW a na úhradu služeb od roku 2006 (ukončení státního programu SIPVZ na podporu informační gramotnosti) s rozlišením zdrojů financování. Výsledky odpovídají zjištěním z oblasti materiálního vybavení. Situace je kritická ve všech školách, v malých však ještě výrazněji.

Graf 10 Vývoj výše financování nákupu HW dle typů zdrojů v roce 2008 proti roku 2006

Personální zajištění a výuka

ČŠI zjistila, že 90 % pedagogů absolvovalo v rámci DVPP nebo jiného vzdělávání trénink vedoucí k osvojení základních znalostí užívání ICT. Přestože v soukromí má počítač s internetovým připojením pouze necelá polovina učitelek/učitelů, je celkem 75 % schopno rutinně použít ICT i mimo výuku (komunikace, příprava na výuku, atd.). Jen 11 % pedagogů je schopno ICT využít přímo ve výuce. Názory učitelek/učitelů na hlavní překážky jsou kategorizovány v následující tabulce.

Tabulka 25 Vyjádření učitelů/ek k příčinám omezeného využití ICT ve výuce (údaje v %)

Překážka	Četnost názorů učitelek/učitelů	
	ZŠ	SŠ
Nedostatečná úroveň HW a SW	46,0	47,0
Dostupnost ICT vybavení ve škole (ve smyslu umístění)	17,0	36,0
Nedostatečná znalost obsluhy	14,0	9,0
Nedostatek metodické podpory pro efektivní využití ICT	49,0	32,0
Žádné omezení	19,0	15,0

Názory učitelek/učitelů potvrzují i poznatky z hospitací všech vyučovaných předmětů s výjimkou ICT. Sledována byla míra užití ICT pedagogem přímo při výuce. Data tříděná podle délky praxe (do 3 let, 3-15 let, nad 15 let) se neliší. Mírně příznivější je stav ve středních školách než v základních.

Tabulka 26 Využití ICT ve sledovaných hodinách – všichni učitelky/učitelé (údaje v %)

Stupeň využití	ZŠ	SŠ
ICT nebylo využito	80,1	71,9
jednoduchá prezentace učiva bez interakce žáků	11,1	13,9
využití speciálního SW bez interakce	1,7	6,1
využití speciálního SW s částečnou interakcí	6,8	-
využití speciálního SW s plnou interakcí	0,3	8,1

Vybrané oblasti ke zlepšování:

- zajistit financování renovace HW, SW a služeb ať už přímo ze SR nebo zapojením dalších zdrojů financování (např. projekty ESF s podporou menších škol při administraci projektu)
- zajistit metodickou podporu pedagogů orientovanou na efektivní využití ICT ve výuce
- zajistit metodickou podporu v oblasti ICT managementu pro ředitelky/ředitele a další zaměstnance škol

B.5 Zvyšování profesionality a společenského postavení učitelek/učitelů

ČŠI při hodnocení personálního zajištění vychází ze zákona č. 561/2004 Sb. a zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a z koncepčních dokumentů. Využívá poznatky z multikriteriálního hodnocení škol, z výsledků hodnocení klimatu školy a z veřejnosprávních kontrol. Inspekční hodnocení stavu personálního zajištění vychází z předpokladu, že dobrá/ý učitelka/učitel a spolupracující učitelský sbor je klíčem ke kvalitnímu vzdělávání, a že individuální hodnocení učitelky/učitele je především věcí ředitelek/ředitelů škol.

Česká školní inspekce sleduje personální předpoklady a rozvoj pedagogických pracovníků ve 3 skupinách - vedoucí pracovníci škol, učitelky/učitelé do 3 let praxe a učitelky/učitelé s odbornou specializací ve struktuře Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací povinnosti, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků (vedoucí pracovník, výchovný poradce, metodik ICT, třídní učitelka/učitel). Další pozice (dále jen „PP s odbornou specializací“) jsou vymezeny zčásti ve školském zákonu a ve vyhlášce č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků v platném znění (např. koordinátor ŠVP, preventista sociálně patologických jevů, specialista pro EVVO). ČŠI také hodnotí školní systémy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků podle potřeb školy. V souhrnném hodnocení jsou využívána ke srovnání i data ze státních statistik a zjištění z inspekčních pozorování v hodinách výuky, z rozhovorů s učitelkami/učiteli a s ředitelkami/řediteli škol.

B.5.1 Vedení škol

Česká školní inspekce sleduje, jak ředitelky/ředitelé škol splňují nároky úkolů vyplývajících z jejich funkce podle § 164-167 školského zákona, jejich kvalifikační předpoklady podle § 5 zákona č. 563/2004 Sb. Zákon ukládá ředitelkám/ředitelům povinnost specializovaného studia školského managementu. Podíl ředitelek/ředitelů škol, kteří již splnili tento požadavek, je velmi vysoký ve všech stupních vzdělání - v MŠ 95 %, ZŠ 97,1 % a SŠ 98,9 % ředitelek/ředitelů. Od roku 2006 do roku 2009 ve všech segmentech narostl podíl kvalifikovaných ředitelek/ředitelů; v MŠ to bylo o 5,3 %, v ZŠ o 3 % a v SŠ o 15,9 %.

Ředitelky/ředitelé českých škol mají komplexní autonomii ve všech oblastech činnosti a v mezinárodním srovnání i nejvyšší akademickou svobodu. To klade vysoké nároky na každého z nich a také vyvolává potřebu neustálého osobního rozvoje především v těch oblastech řízení, ve kterých jako pedagogičtí pracovníci nebyli připravováni. Ředitelky/ředitelé se zlepšili ve strategickém a ekonomickém řízení a poznali základní systémy řízení kvality pedagogických procesů. Stížnosti proti školám ukazují na potřebu vzdělávání v tzv. soft skills, např. pro odolnost proti korupci nebo pro zlepšování komunikace s rodiči a komunitou.

Další zátěží pro vedení jsou zcela nové úkoly plynoucí z kurikulární reformy a příprava zaměstnanců na reformní kroky. Školám chybí koncepční a strategické usměrnění v oblasti inovací obsahu vzdělávání, ale i cílená podpora modernizace vybavení škol v souladu s požadavky reformy. Pedagogové jsou také málo informováni o moderních metodách a formách výuky a o výsledcích pedagogického výzkumu v dané oblasti.

ČŠI zjistila velmi nízkou míru obměny ředitelek/ředitelů škol na všech stupních vzdělání. Zřizovatelé prozatím málo využívají novou kompetenci ze školského zákona, který jim ustanovením § 12 odst. 5 umožňuje hodnotit činnost škol podle kritérií, která předem zveřejní. ČŠI zaznamenala několik příkladů dobré praxe systémového hodnocení škol v kraji

Libereckém, Karlovarském, Královéhradeckém a Moravskoslezském. Jejich know how lze již využít pro celkové zkvalitnění zřizovatelských systémů externího hodnocení škol.

V následující tabulce uvádíme porovnání dosažené úrovně vybraných manažerských činností ředitelek/ředitelů mateřských, základních a středních škol podle stavu zjištěného při institucionálním hodnocení škol Českou školní inspekcí.

Tabulka 27 Hodnocení úrovně manažerských činností ředitelek/ředitelů škol

Sledované ukazatele hodnocení	Četnost dosažení požadovaného stavu (%)		
	MŠ	ZŠ	SŠ
Tvorba a zavedení ŠVP / inovací obsahu vzdělávání	62,1	59,3	82,2
Strategie a plánování	81,0	78,9	80,3
Plnění povinností ředitelky/ředitele podle školského zákona	80,0	81,8	81,6
Vytváření personálních předpokladů realizace ŠVP včetně vyhodnocování rizik	66,6	81,2	78,9
Vedení PP k podpoře rozvoje osobnosti dětí/žáků	82,9	90,2	86,6
Zavedení systému hodnocení dětí/žáků v průběhu vzdělávání	76,2	78,6	62,0
Řízení rozvoje partnerských vztahů školy	90,2	94,5	88,7

Řada ředitelek/ředitelů (7-10 %) by přivítala vyšší podporu a spolupráci se zřizovatelem a dalšími partnery zejména v zajištění materiálních a technických podmínek, případně lepší podporu při modernizaci a potřebné obnově vybavení školy. V mateřských a základních školách se s tímto názorem shoduje přibližně 9 % učitelek/učitelů, ve středních školách dokonce až 23,4 % učitelek/učitelů.

Oblasti ke zlepšování manažerské práce

Ve všech školách zlepšovat kvalitu připravených ŠVP podle požadavků RVP, zpracovat školní strategie, jak má být ŠVP lépe naplňován.

Podpořit více přípravu PP a zvýšit možnosti jejich přístupu k DVPP v oblasti tvorby ŠVP a jeho implementace v praxi škol.

Více zapojit pedagogické rady a samosprávné orgány do vedení škol a do systémů vlastního hodnocení škol.

Ve vlastním hodnocení škol zavést a uplatňovat průběžné hodnocení dětí a žáků přímo ve výuce, zvláště ve středních školách.

B.5.2 Učitelky/učitelé

ČŠI zjistila, že podpora zvyšování kvalifikovanosti učitelek/učitelů byla nižší než u ředitelek/ředitelů škol. Od roku 2006 do roku 2009 je kvalifikovanost v MŠ téměř na stejné úrovni (91 %), v ZŠ se zvýšila o 3,4 % na 86,2 %, ve SŠ o 3,1 % na 84,1 %. Podíl učitelek/učitelů - specializovaných odborníků se od roku 2006 do roku 2009 v MŠ dokonce snížil o 2,4 %, v ZŠ se skokově zvýšil o 23,3 % a ve SŠ o 15,4 %. Podpora učitelek/učitelů MŠ pro získání potřebných specializací ke kurikulární reformě nebyla systémová, zajistily ji pouze některé kraje, nebo neformálně samy MŠ vzájemnou výměnou informací. Podíl začínajících učitelek/učitelů do 3 let praxe se zvýšil od roku 2006 do roku 2009 ve všech segmentech; v MŠ o 7,3 %, v ZŠ o 5,9 % a v SŠ o 7,0 %. Nejmladšími členy sborů jsou převážně učitelky/učitelé se specializací CJ nebo ICT.

Pro hodnocení pokroku učitelek/učitelů v jednotlivých stupních monitoruje ČŠI jejich práci přímo ve výuce a v následných standardizovaných rozhovorech zjišťuje jejich postoje a názory ve vybraných otázkách a ve vztahu k sociálnímu klimatu školy.

Učitelky/učitelé všech stupňů mají problémy s rozlišováním potřeb nadaných dětí a žáků, školy spíše pouze konstatují jejich přítomnost, ale nedokážou sdělit, co konkrétně pro ně školy učinily a v jakých aktivitách je chtějí zapojit. Zásady podpory pro nadané žáky v ŠVP všech stupňů chybí.

Ve školách, zvláště v SŠ, je nízká podpora žákům se SVP, učitelky/učitelé se stále zaměřují spíše na přímou podporu, chybí zaměření na prevenci individuální neúspěšnosti žáků s riziky.

Učitelkám/učitelům chybí kompetence pro pedagogickou diagnostiku, chybí účinnější zpětná vazba mezi učitelkou/učitelem a žákem. Učitelky/učitelé se vyrovnávají velmi obtížně s požadavkem integrace, chybí osvěta a informovanost o praktických aktivitách pro individuální integraci žáků v běžném proudu v maximální míře. Rozvoj nových typů podpůrných struktur je zpožděný za potřebou praxe. Především ve středním vzdělávání v SŠ není pokrok žáků průběžně a pravidelně hodnocen, žáci nejsou vedeni k úspěchu a poučení se z vlastních chyb.

Tabulka 28 Analýza potenciálních rizik a příležitostí zlepšování úrovně činnosti učitelek/učitelů

Sledované ukazatele hodnocení	Četnost výskytu potenciálních rizik (%)		
	MŠ	ZŠ	SŠ
Využití kvalifikačních předpokladů k dosažení požadované úrovně výuky	16,8	9,4	10,6
Podpora rozvoje osobnosti dětí/žáků učitelkou/učitelem	8,6	4,9	6,7
Hodnocení dětí/žáků v průběhu vzdělávání	11,9	10,7	19,1
Respektování individuálních potřeb dětí/žáků	10,7	5,2	10,1
Podpora mimořádně nadaných dětí/žáků	68,4	78,3	73,8
Podpora dětí/žáků se SVP	7,3	43,1	62,7
Benevolence k výskytu projevů nevhodného (agresivního) chování	5,6	7,7	5,2
Tvůrčí využívání existujících podmínek vzdělávání	7,8	9,9	16,5
Vstřícné přijímání nových nápadů, pestrá vzdělávací nabídka	18,3	13,8	18,7
Tvůrčí uplatňování organizačních forem a metod vzdělávání	20,3	12,8	18,4
Využití diagnostické funkce hodnocení – zpětná vazba učitelky/učitele, dětí/žáků	20,4	25,0	32,2
Pravidelné hodnocení pokroku, vedení k úspěchu, práce s chybou	10,1	23,9	39,3

Pedagogické rady fungují velmi formálně, jejich kompetence sice školský zákon změnil, ale v praxi škol se stále jejich práce prozatím téměř nepřizpůsobila nové situaci. Nezabývají se hodnocením naplňování ŠVP, neřeší účinnost podpor žáků, hodnocení skupinové nebo individuální podpory je minimální. Učitelky/učitelé si prozatím neuvědomují, že tento jediný společný kolektivní a odborný orgán školy se má zapojit aktivně do vlastního hodnocení.

B.5.3 Další vzdělávání pedagogických pracovníků v mateřských, základních a středních školách

V zákoně o pedagogických pracovnících byly nově vymezeny kvalifikační předpoklady pro učitelky/učitele v některých skupinách a také nové kategorie učitelek/učitelů především

s ohledem na potřeby inkluzivního vzdělávání. Postupně se to začíná projevovat i v nabídce některých vysokých škol. Nově koncipovaný systém vzdělávání klade vysoké nároky nejen na management školy, ale na každou/ého učitelku/učitele na každém stupni vzdělání.

Zákon vymezil i přechodné období pro možnost doplnění si kvalifikace do roku 2009, případně s ohledem podle principu uznávání neformálního vzdělání započítává kvalifikaci učitelkám/učitelům vyššího věku podle počtu let pedagogické praxe. Vzhledem k vysokému věkovému průměru našich školních sborů toho využívá řada starších učitelek/učitelů.

V praxi se také ukazuje, že nastavení zákona pro jednotlivé segmenty omezuje především na základních školách efektivnost při organizování kvalifikované výuky na prvním stupni a druhém stupni. Uvažuje se o odstranění těchto bariér tak, aby bylo možno využívat specializované učitelky/učitele v obou stupních ZŠ, případně učitelky/učitele se specializací pro SŠ na nižším i vyšším stupni.

Nabídka DVPP pro prohloubení kvalifikace nebo získání nových kompetencí ve vztahu k cílům kurikulární reformy se obsahově i rozsahem příliš nezměnila.

Pro zdárný postup kurikulární reformy připravil Národní institut pro další vzdělávání nabídku nejnutnějšího minima charakteru rychlé rekvalifikace pro ředitelky/ředitele škol, koordinátory ŠVP, maturitní komisaře a některé nové potřebné další specializace na podporu nových změn. Pro tak zásadní transformační změny není doposud připravena dostatečná systémová podpora a nutnost dopracovat kariérní řád a motivační nástroje k odbornému rozvoji učitelek/učitelů je velmi naléhavá.

Významný je podíl krajů v dalším vzdělávání učitelek/učitelů. Všechny kraje se zapojily velmi aktivně a zajišťují podporu především svým školám, ale i základním školám. Problémem je podpora pro učitelky/učitele v mateřských školách, o které se častěji starají zřizovatelé sami nebo se vytvářejí neformální spolupracující sítě.

Velkou roli zde má i aktivní zapojení škol ve spolupracujících sítích škol ať už v asociacích a sdruženích škol stejného typu, nebo neformálních sdruženích v předmětových oblastech. Tento velmi dynamický prvek rozvoje učitelek/učitelů není až na výjimky centrálně účinně využíván a podporován. Poptávka od učitelek/učitelů ovšem mnohonásobně převyšuje nabídku a kapacity tak, jak jsou nastaveny.

Je také málo odborné literatury a metodik ke kurikulární reformě a je omezený přístup k výstupům z mezinárodních a národních projektů pedagogického výzkumu, které mají v jiných zemích učitelky/učitele běžně k dispozici. Je nutné podpořit vytváření nových teorií výchovy a vzdělávání jako základu pro systémové změny a zapojit do publikační činnosti i zkušené pedagogy ze škol.

Je malá nabídka literatury o řízení pedagogických procesů, o teoriích a alternativních modelech vzdělávání zaměřených na potřeby rozvoje žáků, které by mohly podněcovat a inspirovat učitelky/učitele v praxi tak, aby byly naplněny ambice školského zákona a RVP na všech stupních. Je málo informací o obsahové transformaci vzdělávání, jak pracovat s RVP a ŠVP, chybí nové učebnice s orientací na rozvoj klíčových kompetencí.

Velmi nízká je úroveň vybavení ICT a možnost využívat ICT ve výuce na všech stupních.

Řada učitelek/učitelů měla již v praxi zkušenost s agresivním chováním žáků nebo jejich rodičů, v MŠ 14 %, v ZŠ 17 % a v SŠ 12 %. Kompetence, techniky a postupy pro zvládání a řešení konfliktů, případně psychoterapeutické techniky pro práci se skupinou potřebuje každá/ý současná/ý učitelka/učitel.

V tabulce uvádíme přehled, které druhy DVPP se vyskytly v navštívených školách nejčastěji.

Tabulka 29 Výskyt druhů DVPP v navštívených školách

Sledovaný ukazatel	2006	2009
Získání odborné kvalifikace pro stupeň vzdělání podle zákona o PP (§§7,8,9)	11,0	44,4
Studium k prohloubení kvalifikace podle ZP	71,0	47,0
Absolventi motivačních programů DVPP (MEJA, Brána jazyků, jiné)	9,1	11,2
Vzdělávání s metodickým zaměřením – koordinátoři ŠVP, inovace metod, tvořivé učení, školské předpisy	86,0	78,0

Legenda:

Na základě rozhovorů s PP uvádíme procentuální podíl účastníků DVPP v roce 2006 a v roce 2009 z celkového počtu respondentů v navštívených školách.

Inspekční poznatky potvrzují žádoucí dopad zákona o pedagogických pracovnících v praxi škol, více učitelek/učitelů bylo motivováno k získání kvalifikace, poklesla účast v programech DVPP, které získání kvalifikace neumožňují.

ČŠI zjišťovala možnosti DVPP u učitelek/učitelů CJ. Od roku 2006 do roku 2009 se zvýšil podíl učitelek/učitelů AJ, kteří získali požadovanou kvalifikaci o 33,4 %. Nabídka motivačních programů se zvýšila jen mírně, zde nestačí poptávce škol. Velmi aktivní jsou metodici CJ na všech stupních, jejich účast v krátkých kurzech DVPP byla 78 %.

Využití rozvojových projektů pro rozvoj učitelek/učitelů

Pro zlepšení personálních předpokladů v regionálním školství vyhlásilo MŠMT několik rozvojových programů. Rozvojového programu „Zvýšení nenárokových složek platů a motivačních složek mezd pedagogických pracovníků regionálního školství s ohledem na kvalitu jejich práce“ se účastnilo 46,1 % z těchto škol. V rozvojovém programu „Financování asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením v soukromých a církevních školách“ to bylo 1,1 %, „Financování asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním“ 1,38 % a „Zpřístupňování dalšího vzdělávání pedagogickým pracovníkům základních škol s ročníky pouze 1. stupně“ 2,65 %. Veřejnosprávní kontrola čerpání prostředků z finančního rozpočtu shledala, že školy ve všech případech využily prostředky hospodárně a účelně podle rozhodnutí o jejich přidělení.

ZÁVĚRY

Pro dopracování školních strategií pro realizaci nových ŠVP lze ovšem připomenout i některé vnější vlivy, které mohou mít dopad na úspěšnost škol. V prvé řadě je stále slabá informovanost o cílech školských reforem a to nejen ve školách, ale i v laické veřejnosti.

Pro první etapu tvorby a přípravy nových dokumentů škol nebyla vytvořena usnadňující infrastruktura ICT, není skoro žádná nabídka free SW pro školy. Tvorba ŠVP je administrativně velmi náročná, vznikají i dokumenty o tisíci stránkách, špatně strukturované, nepřehledné a nesrozumitelné. Je obtížné je převést do manažerských informačních, komunikačních a rozhodovacích systémů a je zde riziko, že se stanou pouze odloženým dokumentem pro potřeby prezentace kontrolním orgánům.

Metodická podpora ve vztahu ke kurikulární reformě je prozatím málo koordinovaná, synergie dílčích podpor je nízká. Řada příspěvků na metodických portálech je rozporuplná, má spíše charakter výměny zkušeností, nejsou doplněny odborným komentářem nebo právním výkladem.

Ukazuje se, že zahraniční spolupráce a zapojení školy do nadnárodních sítí škol (UNESCO, EUROPASS) podporuje úspěšnější aplikaci principů kurikulární reformy.

Vývoj neinvestičních výdajů ve školách ukazuje, že výdaje téměř ztratily v roce 2008 dynamiku a jsou sotva na úrovni roku 2007. Pokud vezmeme v úvahu, že inflace v letech 2007 a 2008 činila celkem 9,1 %, je zřejmé, že došlo k poklesu reálných výdajů ve sledovaných školách. I když mzdové fondy vzrostly asi o 7 %, je to ve vztahu k inflaci pokles reálných mzdových prostředků o 2 %. Tento trend se odrazil ve vývoji některých položek, které jsou pro kvalitativní změny ve školství velmi významné. Na prvním místě se jedná o pokles výdajů na další vzdělávání pedagogických pracovníků ve školách všech zřizovatelů. Jedinou výjimku představuje skupina škol přímo zřizovaných MŠMT, kde tento výdaj mírně narostl.

Podobný trend ČŠI zaznamenala u výdajů na učebnice, kde je pokles od roku 2006 téměř o 30 %. Podpora formou rozvojových programů (§ 163 školského zákona) se od roku 2006 snížila o 39,9 %. Že se nejedná o nízký zájem škol o tyto podpory je možno dovodit ze skutečnosti, že výdaje hrazené z ESF se v celém tříletém období drží nad úrovní 90 mil. Kč.

Vedle uvedených vývojových trendů se vzhledem k podpoře školské reformy ve sledovaných školách projevuje vážný problém alokace zdrojů. Výdaje ze státního rozpočtu v přepočtu na 1 žáka se významně územně liší. Současná pravidla pro přerozdělování prostředků do škol umožňují příliš velkou diferenciaci, které není adekvátní efektivnost vynaložených prostředků na činnost školy.

Seznam zkratk

AJ	anglický jazyk
apod.	a podobně
BOZ	bezpečnost a ochrana zdraví
CAF	The Common Assessment Framework (společný hodnotící rámec)
CERMAT	Centrum pro hodnocení výsledků ve vzdělávání
CJ	cizí jazyk
COP	centrum odborné přípravy
č.	číslo
čj.	číslo jednacích
ČR	Česká republika
ČŠI	Česká školní inspekce
DVPP	další vzdělávání pedagogických pracovníků
EU	Evropská unie
EVVO	environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
FJ	francouzský jazyk
FKSP	fond kulturních a sociálních potřeb
G	gymnázium
IB	integrováný blok
ICT	Information Communication Technology (informační a komunikační technologie)
ISO	Mezinárodní organizace pro normy
Jaro	projekt Evropské unie
KALIBRO	system hodnocení vzdělávacích výsledků v základních školách
MEJA	Rozvojový program metodické a jazykové přípravy pro učitele 1. stupně ZŠ bez odborné kvalifikace pro výuku cizích jazyků a jazyková příprava pro učitele MŠ, 1. stupně ZŠ a ZUŠ
MŠ	mateřské školy
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
např.	například
NIDV	Národní institut pro další vzdělávání
NIV	neinvestiční výdaje
NJ	německý jazyk
odst.	odstavec
PISA	Programme for International Student Assessment (mezinárodní projekt zjišťování výsledků patnáctiletých žáků v oblasti čtenářské, matematické a přírodovědné gramotnosti)
písm.	písmeno
PP	pedagogický pracovník
PPV	pracoviště praktického vyučování
příp.	případně
RVP G	Rámcový vzdělávací program pro gymnázia
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
ŘŠ	ředitel školy
Sb.	sbírka (zákonů)
SIPVZ	státní informační politika ve vzdělávání
SOŠ	střední odborná škola

SOU	střední odborné učiliště
SOV	střední odborné vzdělávání
SPJ	sociálně patologické jevy
SR	státní rozpočet
SŠ	střední škola
SVP	speciální vzdělávací potřeby <i>nebo (podle kontextu)</i> středisko výchovné péče
SW	software
SWOT	Strengths Weaknesses Opportunities Threats (přednosti, nedostatky, příležitosti, rizika)
SZ	sociální znevýhodnění
ŠVP	školní vzdělávací program
TIMSS	Third International Mathematics and Science Study (Třetí mezinárodní výzkum matematického a přírodovědného vzdělávání)
tj.	to jest
ÚIV	Ústav pro informace ve vzdělávání
viz	podívej se
VP	výchovný poradce
VSK	veřejnosprávní kontrola
VŠ	vysoká škola
VÚP	Výzkumný ústav pedagogický
ZŠ	základní škola
ZUŠ	základní umělecká škola
ZZ	závěrečná zkouška

Seznam tabulek a grafů v textu částí A a B**Tabulky**

Tabulka 1	Celkové hodnocení mateřských škol Českou školní inspekcí ve školním roce 2008/2009
Tabulka 2	Výsledky hodnocení ŠVP v mateřských školách podle povinných kapitol RVP PV
Tabulka 3	Hodnocení ekonomických podmínek v navštívených mateřských školách
Tabulka 4	Celkové hodnocení základních škol Českou školní inspekcí ve školním roce 2008/2009
Tabulka 5	Výsledky hodnocení ŠVP ZV v základních školách a v nižším stupni víceletých gymnázií podle povinných kapitol RVP ZV
Tabulka 6	Hodnocení ekonomických podmínek v navštívených základních školách
Tabulka 7	Celkové hodnocení středních škol Českou školní inspekcí ve školním roce 2008/2009
Tabulka 8	Předpoklady škol k podpoře vzdělávání v oblasti výchovy ke zdraví
Tabulka 9	Vybrané ukazatele materiální podpory bezpečnosti prostředí pro vzdělávání
Tabulka 10	Trendy vývoje úrazovosti ve školách v letech 2005/2006 - 2008/2009
Tabulka 11	Silné a slabé stránky hodnocených ŠVP v mateřských školách navštívených ve školním roce 2008/2009
Tabulka 12	Silné a slabé stránky ŠVP v základních školách
Tabulka 13	Silné a slabé stránky ŠVP v nižším stupni víceletých gymnázií
Tabulka 14	Souhrnná zjištění z analýz webových stránek středních škol
Tabulka 15	Úspěšnost žáků vybraného souboru škol při ukončení středního vzdělávání
Tabulka 16	Materiální vybavení
Tabulka 17	Personální zajištění
Tabulka 18	Vybavenost navštívených základních a středních škol PC
Tabulka 19	Stáří techniky v navštívených základních a středních školách
Tabulka 20	Průměrný počet vybraných prostředků ICT na jednu ZŠ
Tabulka 21	Podíl používaných operačních systémů v PC navštívených ZŠ a SŠ
Tabulka 22	Výskyt vybraných informačních systémů v navštívených ZŠ a SŠ
Tabulka 23	Členění škol podle rychlosti internetového připojení (download) včetně průměrných měsíčních nákladů na jeho provoz
Tabulka 24	Podíl typů zajištění správy prostředků ICT v navštívených ZŠ a SŠ
Tabulka 25	Vyjádření učitelů k příčinám omezeného využití ICT ve výuce
Tabulka 26	Využití ICT ve sledovaných hodinách – všichni učitelé
Tabulka 27	Hodnocení úrovně manažerských činností ředitelů škol
Tabulka 28	Analýza potenciálních rizik a příležitostí zlepšování úrovně činností učitelů
Tabulka 29	Výskyt druhů DVPP v navštívených školách

Grafy

- Graf 1 Změny v počtech mateřských škol, tříd v MŠ a dětí od 30. 9. 2006 do 30. 9. 2008
- Graf 2 Porovnání zjištěného souladu ŠVP s RVP PV ve velkých a malých MŠ
- Graf 3 Porovnání zjištěného souladu ŠVP s RVP ZV ve velkých a malých ZŠ
- Graf 4 Vynaložené prostředky na výchovu ke zdraví v navštívených mateřských, základních a středních školách v letech 2006 – 2008
- Graf 5 Trendy vývoje školní úrazovosti v krajích (podle ročního indexu)
- Graf 6 Souhrnný přehled o průběžném a výsledném hodnocení souladu ŠVP s RVP v předškolním a základním vzdělávání v období let 2007-2009
- Graf 7 Dosažená odborná kvalifikace vyučujících anglického jazyka ve sledovaných hodinách
- Graf 8 Dosažená odborná kvalifikace vyučujících anglického jazyka ve sledovaných hodinách
- Graf 9 Přehled využití technologií internetového připojení v navštívených základních a středních školách
- Graf 10 Vývoj výše financování nákupu HW dle typů zdrojů v roce 2008 proti roku 2006

C

Tabulková část

Seznam tabulek

Tabulka C 1	Hodnocení mateřských škol podle národního kritériálního rámce
Tabulka C 2	Hodnocení základních škol podle národního kritériálního rámce
Tabulka C 3a	Hodnocení gymnázií podle národního kritériálního rámce
Tabulka C 3b	Hodnocení středních odborných a vyšších odborných škol podle národního kritériálního rámce
Tabulka C 4	Hodnocení souladu ŠVP s RVP PV v mateřských školách
Tabulka C 5	Hodnocení souladu ŠVP s RVP ZV v základních školách
Tabulka C 6	Hodnocení souladu ŠVP s RVP G – víceletá G, nižší stupeň
Tabulka C 7	Porovnání ekonomických podmínek a předpokladů škol v období let 2006-2008
Tabulka C 8	Vybrané ukazatele vývoje personálních podmínek v mateřských, základních a středních školách navštívených v letech 2005/2006-2008/2009
Tabulka C 9	Účast ČŠI na konkurzních řízeních ředitelů škol a školských zařízení
Tabulka C 10	Kvalifikační charakteristiky vyučujících sledovaných hodin
Tabulka C 11	Kvalifikační charakteristiky vyučujících sledovaných hodin anglického jazyka
Tabulka C 12	Výuka AJ v navštívených základních školách
Tabulka C 13	Výuka AJ v navštívených středních školách
Tabulka C 14	Využívání forem a metod vzdělávání v navštívených MŠ
Tabulka C 15	Využívání forem a metod vzdělávání v základních a středních školách
Tabulka C 16	Analýza stížností a podnětů
Tabulka C 17a	Výsledky VSK – porovnání objemu a výsledků kontrol v MŠ s celým kontrolovaným souborem škol
Tabulka C 17b	Výsledky VSK – porovnání objemu a výsledků kontrol ve sloučených MŠ a ZŠ s celým kontrolovaným souborem škol
Tabulka C 17c	Výsledky VSK – porovnání objemu a výsledků kontrol v ZŠ s celým kontrolovaným souborem škol
Tabulka C 17d	Výsledky VSK – porovnání objemu a výsledků kontrol v SŠ s celým kontrolovaným souborem škol
Tabulka C 17e	Výsledky VSK – porovnání objemu a výsledků kontrol v gymnáziích s celým kontrolovaným souborem škol
Tabulka C 18	Národní rozvojové projekty
Tabulka C 19	Školní klima - názory ředitelů a učitelů navštívených škol
Tabulky C 20a-d	Přehled chyb škol – uložení lhůt
Tabulka C 20a	Školský zákon
Tabulka C 20b	VSK (veřejnosprávní kontrola)
Tabulka C 20c	Stravování
Tabulka C 20d	BOZ

Tabulka C 1 **Hodnocení mateřských škol podle národního kritériálního rámce**

Kritériální rámec - MŠ – celkem 630 hodnocených škol		Četnost dosažené úrovně hodnocení (%)			
		1	2	3	4
A: Rovnost příležitostí ke vzdělávání	Rovný přístup při přijímání ke vzdělávání	0,2	1,6	48,6	49,7
	Zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce	0,0	6,3	57,3	36,4
	Školní poradenství	0,2	7,8	69,4	22,7
B: Vedení školy/školského zařízení	Školní vzdělávací program/obsah vzdělávání	1,7	17,2	57,9	23,1
	Strategie a plánování	1,4	13,1	60,3	25,2
	Ředitelka/ředitel školy/školského zařízení	1,4	8,6	59,9	30,1
C: Předpoklady pro řádnou činnost školy/škol. zařízení	Personální podmínky	0,5	16,3	59,7	23,6
	Bezpečné prostředí pro vzdělávání	1,3	5,4	59,7	33,7
	Materiální a finanční předpoklady	0,2	7,4	73,9	18,5
D: Průběh vzdělávání	Organizace vzdělávání	0,3	11,8	68,2	19,7
	Podpora rozvoje osobnosti dětí pedagogickým pracovníkem	0,0	8,6	63,9	27,6
	Projevy spoluúčasti, spolupráce a aktivity dětí v průběhu vzdělávání	0,2	7,9	69,8	22,1
	Hodnocení dětí v průběhu vzdělávání	0,2	11,7	69,5	18,6
E: Partnerství	Rozvoj partnerských vztahů školy/školského zařízení	0,3	4,6	66,0	29,1
F: Projevy dosahování úrovně klíč. kompetencí prostř. vzděl. obsahu	Zvyšování funkční gramotnosti dětí (znalosti, dovednosti, postoje)	0,2	6,5	72,2	21,1
G: Výsledky vzdělávání dětí na úrovni školy	Úspěšnost dětí	0,0	2,1	79,7	18,2

Tabulka C 2 Hodnocení základních škol podle národního kritériálního rámce

Kritériální rámec - ZŠ – celkem 776 hodnocených škol		Četnost dosažené úrovně hodnocení (%)			
		1	2	3	4
A: Rovnost příležitostí ke vzdělávání	Rovný přístup při přijímání ke vzdělávání	0,1	1,4	55,3	43,1
	Zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce	0,4	6,8	60,8	32,0
	Školní poradenství	0,4	4,9	68,3	26,4
B: Vedení školy/školského zařízení	Školní vzdělávací program/obsah vzdělávání	2,1	18,3	63,7	16,0
	Strategie a plánování	0,6	9,9	61,9	27,5
	Ředitelka/ředitel školy/školského zařízení	0,5	8,6	59,8	31,1
C: Předpoklady pro řádnou činnost školy/škol. zařízení	Personální podmínky	0,9	8,5	74,4	16,2
	Bezpečné prostředí pro vzdělávání	0,3	4,5	65,1	30,2
	Materiální a finanční předpoklady	0,1	5,9	76,6	17,3
D: Průběh vzdělávání	Organizace vzdělávání	0,5	4,9	73,2	21,4
	Podpora rozvoje osobnosti žáků pedagogickým pracovníkem	0,1	4,8	70,0	25,1
	Projevy spoluúčasti, spolupráce a aktivity žáků v průběhu vzdělávání	0,1	3,7	80,6	15,6
	Hodnocení žáků v průběhu vzdělávání	0,1	10,6	74,0	15,3
E: Partnerství	Rozvoj partnerských vztahů školy/školského zařízení	0,4	2,3	55,0	42,2
F: Projevy dosahování úrovně klíč. kompetencí prostř. vzděl. obsahu	Zvyšování funkční gramotnosti žáků (znalosti, dovednosti, postoje)	0,1	4,0	81,6	14,3
G: Výsledky vzdělávání žáků na úrovni školy	Úspěšnost žáků	0,0	3,3	81,0	15,7

Tabulka C 3a **Hodnocení gymnázií podle národního kritériálního rámce**

Kritériální rámec - Gymnázium - 101 hodnocených škol		Četnost dosažené úrovně hodnocení (%)			
		1	2	3	4
A: Rovnost příležitostí ke vzdělávání	Rovný přístup při přijímání ke vzdělávání	0,0	3,0	67,3	29,7
	Zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce	0,0	7,9	64,4	27,7
	Školní poradenství	0,0	8,9	58,4	32,7
B: Vedení školy/školského zařízení	Školní vzdělávací program/obsah vzdělávání	1,0	12,9	61,4	24,8
	Strategie a plánování	1,0	9,9	56,4	32,7
	Ředitelka/ředitel školy/školského zařízení	0,0	13,0	54,0	33,0
C: Předpoklady pro řádnou činnost školy/škol. zařízení	Personální podmínky	0,0	4,0	64,4	31,7
	Bezpečné prostředí pro vzdělávání	0,0	7,9	64,4	27,7
	Materiální a finanční předpoklady	0,0	11,0	72,0	17,0
D: Průběh vzdělávání	Organizace vzdělávání	0,0	5,9	70,3	23,8
	Podpora rozvoje osobnosti žáků pedagogickým pracovníkem	0,0	1,0	80,2	18,8
	Projevy spoluúčasti, spolupráce a aktivity žáků v průběhu vzdělávání	0,0	6,9	79,2	13,9
	Hodnocení žáků v průběhu vzdělávání	1,0	19,8	74,3	5,0
E: Partnerství	Rozvoj partnerských vztahů školy/školského zařízení	0,0	5,9	51,5	42,6
F: Projevy dosahování úrovně klíč. kompetencí prostř. vzděl. obsahu	Zvyšování funkční gramotnosti žáků (znalosti, dovednosti, postoje)	0,0	4,0	76,2	19,8
G: Výsledky vzdělávání žáků na úrovni školy	Úspěšnost žáků	0,0	2,0	73,0	25,0

Tabulka C 3b Hodnocení středních odborných a vyšších odborných škol podle národního kritériálního rámce

Kritériální rámec – střední odborné a vyšší odborné školy - 284		Četnost hodnocení (v %)			
		1	2	3	4
A: Rovnost příležitostí ke vzdělávání	Rovný přístup při přijímání ke vzdělávání	0,4	1,8	64,4	33,5
	Zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce	0,4	6,0	68,0	25,7
	Školní poradenství	0,0	8,1	61,1	30,7
B: Vedení školy/školského zařízení	Školní vzdělávací program/obsah vzdělávání	1,4	7,5	68,0	23,1
	Strategie a plánování	1,1	8,8	60,2	29,9
	Ředitelka/ředitel školy/školského zařízení	0,7	8,5	60,1	30,7
C: Předpoklady pro řádnou činnost školy/škol. zařízení	Personální podmínky	1,4	9,2	68,7	20,8
	Bezpečné prostředí pro vzdělávání	0,0	4,9	71,8	23,2
	Materiální a finanční předpoklady	0,4	7,4	72,0	20,2
D: Průběh vzdělávání	Organizace vzdělávání	1,4	4,9	75,7	18,0
	Podpora rozvoje osobnosti dětí, žáků a studentů pedagogickým pracovníkem	0,0	6,7	76,1	17,3
	Projevy spoluúčasti, spolupráce a aktivity žáků a studentů v průběhu vzdělávání	1,4	14,1	77,4	7,1
	Hodnocení dětí, žáků a studentů v průběhu vzdělávání	1,1	18,0	76,8	4,2
E: Partnerství	Rozvoj partnerských vztahů školy/školského zařízení	0,0	5,6	58,5	35,9
F: Projevy dosahování úrovně klíč. kompetencí prostř. vzděl. obsahu	Zvyšování funkční gramotnosti dětí, žáků a studentů (znalosti, dovednosti, postoje)	0,4	7,0	82,0	10,6
G: Výsledky vzdělávání dětí, žáků a studentů na úrovni školy	Úspěšnost dětí, žáků a studentů	0,4	7,1	76,6	16,0

Tabulka C4 Hodnocení souladu ŠVP s RVP PV v mateřských školách

Soulad ŠVP s RVP - 1 092 MŠ		Četnosti hodnocení stupně souladu (%)		
		není	část.	plně
Údaje o ŠVP Identifikační údaje	Název ŠVP uveden	3,4		96,6
	Platnost dokumentu od - datum uvedeno	13,8		86,2
	Číslo jednací - přiděleno/uvedeno	77,8		22,2
	Celkové hodnocení kritéria č. 1	7,0	26,2	66,8
Obecná charakteristika školy v ŠVP	Velikost školy, počty tříd	2,3	6,6	91,1
	Charakter budovy, okolí školy	3,5	13,9	82,6
	Celkové hodnocení kritéria č. 2	3,6	16,5	79,9
Podmínky vzdělávání	Věcné podmínky	5,9	19,7	74,4
	Životospráva	6,6	19,3	74,1
	Psychosociální podmínky	7,6	18,5	73,9
	Organizace chodu	8,1	27,1	64,8
	Řízení mateřské školy	26,4	23,4	50,3
	Personální zajištění	7,9	28,8	63,3
	Spoluúčast rodičů	7,3	19,6	73,1
	Celkové hodnocení kritéria č. 3	5,6	53,8	40,6
Organizace vzdělávání	Vnitřní uspořádání školy a jednotlivých tříd	7,9	21,6	70,5
	Charakteristika jednotlivých tříd	15,2	27,3	57,5
	Celkové hodnocení kritéria č. 4	13,2	32,4	54,4
Charakteristika vzdělávacího programu	Vzdělávací cíle a záměry, filozofie školy	1,4	12,8	85,8
	Formy a metody vzdělávací práce, prostředky plnění cílů	9,0	27,2	63,8
	Celkové hodnocení kritéria č. 5	6,4	32,7	60,9
Vzdělávací obsah	Je zpracován formou ucelených částí (integrovaných bloků)	13,7	25,2	61,1
	IB (projekty) zahrnují vzdělávací oblasti	10,7	19,7	69,6
	IB (projekty) obsahují charakteristiku hlavního smyslu	23,1	20,9	56,0
	IB (projekty) obsahují okruhy činnosti a očekávané výstupy	20,4	34,2	45,3
	IB (projekty) poskytují dětem dostatek zajímavých a různorodých vzdělávacích příležitostí a podnětů	11,5	22,9	65,5
	Obsah IB odpovídá věku, úrovni rozvoje a zkušenostem dětí, vychází z jejich potřeb a skutečností jim blízkých	8,5	19,1	72,4
	Ze zpracování je zřejmé, jak se s IB bude dále pracovat	24,4	27,6	48,1
	Celkové hodnocení kritéria č. 6	10,8	54,6	34,6
Evaluační systém	Z popisu je zřejmé, že tvoří ucelený systém	15,7	31,9	52,4
	Nastavuje vyhodnocování jako průběžný proces ke zkvalitnění	10,3	26,9	62,8
	Má jasně stanovené oblasti	10,0	28,6	61,4
	Má stanovené techniky vyhodnocování	16,2	27,6	56,1
	Má časový plán	20,2	28,0	51,8
	Stanovuje odpovědnost zúčastněných	23,8	25,9	50,3
	Jeho součástí je sledování vzdělávacích pokroků dětí	9,3	13,4	77,3
	Celkové hodnocení kritéria č. 7	10,7	50,6	38,7
Celkové hodnocení souladu ŠVP s RVP PV		17,2	60,2	22,6

Tabulka C 5 Hodnocení souladu ŠVP s RVP ZV v základních školách

Soulad ŠVP s RVP ZV - 1 292 základních škol		Četnosti hodnocení stupně souladu (%)		
		není	část.	plně
Údaje o ŠVP Identifikační údaje	Platnost dokumentu od - uvedení/neuvedení data	3,9		96,1
	Číslo jednací - uvedeno/přiděleno	75,8		24,2
	Celkové hodnocení kritéria č. 1	2,3	14,4	83,3
Charakteristika školy v ŠVP	Úplnost a velikost školy	0,7	6,9	92,4
	Vybavení školy	1,5	10,7	87,8
	Charakteristika pedagogického sboru	3,5	12,1	84,4
	Dlouhodobé projekty a mezinárodní spolupráce	16,9	23,2	59,8
	Spolupráce s rodiči a spolupráce s jinými subjekty	3,0	12,6	84,4
	Celkové hodnocení kritéria č. 2	1,1	45,0	53,9
	Charakteristika ŠVP	Zaměření školy	3,2	0,0
Výchovné a vzdělávací strategie		3,2	8,7	88,1
Zabezpečení výuky žáků se speciálními potřebami		7,0	36,6	56,4
Se zdravotním postižením		17,8	0,0	82,2
Se zdravotním znevýhodněním		32,5	0,0	67,5
Se sociálním znevýhodněním		46,4	0,0	53,6
Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných		9,2	9,1	81,7
Průřezová témata		5,1	14,8	80,1
Celkové hodnocení kritéria č. 3		5,8	53,2	41,0
Učební plán	Soulad časové dotace s rámcovým učeb. plánem pro 1.stupeň	6,6	15,7	77,7
	Soulad časové dotace s rámcovým učeb. plánem pro 2.stupeň	5,5	18,5	75,9
	Poznámky k učebnímu plánu	18,6	20,3	61,1
	Celkové hodnocení kritéria č. 4	10,9	35,9	53,2
Učební osnovy	Název a charakteristika předmětů	2,0	25,4	72,6
	Obsahové, časové a organizační vymezení	1,9	24,9	73,2
	Výchovné a vzdělávací strategie	5,7	19,1	75,3
	Vzdělávací obsahy předmětů	1,6	27,2	71,2
	Soulad očekávaných výstupů RVP ZV a ŠVP	2,1	19,9	78,0
	Rozpracování učiva z RVP ZV	1,6	19,3	79,1
	Průřezová témata - konkretizace námětů a činností	7,8	29,2	62,9
	Celkové hodnocení kritéria č. 5	2,8	49,9	47,3
Pravidla pro hodnocení žáků	Způsoby hodnocení žáků	7,0	14,3	78,7
	Kritéria hodnocení	14,3	15,3	70,3
	Pravidla hodnocení žáků jsou součástí ŠVP a v souladu s RVP	11,7	22,6	65,7
	Celkové hodnocení kritéria č. 6	10,3	31,2	58,5
Vlastní hodnocení školy	Oblasti vlastního hodnocení	8,2	7,9	83,8
	Cíle vlastního hodnocení	15,5	15,8	68,7
	Kritéria vlastního hodnocení	22,9	15,7	61,4
	Nástroje vlastního hodnocení	10,1	9,9	80,0
	Časově rozvržení vlastního hodnocení	19,1	13,2	67,7
	Celkové hodnocení kritéria č. 7	12,3	35,7	52,0
Disponibilní časová dotace	Disponibilní dotace v ŠVP ZV je v souladu s RVP ZV	29,3		70,7
	Využití disponibilní časové dotace je z učebního plánu zřejmé	21,0		79,0
	Využití disponibilní časové dotace odpovídá zaměření školy	9,4		90,6
Celkové hodnocení souladu ŠVP s RVP ZV		17,9	59,6	22,5

Tabulka C 6 Hodnocení souladu ŠVP s RVP G – víceletá G, nižší stupeň

Soulad ŠVP s RVP G - 122 osmiletých G, nižší stupeň		Četnosti hodnocení stupně souladu (%)		
		není	část.	plně
Údaje o ŠVP Identifikační údaje	Platnost dokumentu od - uvedení data	1,6		98,4
	Číslo jednacích - přidělení	80,3		19,7
	Celkové hodnocení kritéria č. 1	4,9	27,9	67,2
Charakteristika školy v ŠVP	Úplnost a velikost školy	1,6	10,7	87,7
	Vybavení školy	0,8	17,2	82,0
	Charakteristika pedagogického sboru	1,6	12,3	86,1
	Dlouhodobé projekty a mezinárodní spolupráce	4,1	11,5	84,4
	Spolupráce s rodiči a spolupráce s jinými subjekty	1,6	9,0	89,3
	Celkové hodnocení kritéria č. 2	0,8	37,7	61,5
	Charakteristika ŠVP	Zaměření školy	0,8	
Výchovné a vzdělávací strategie		2,5	4,9	92,6
Zabezpečení výuky žáků se speciálními potřebami		7,4	42,6	50,0
Se zdravotním postižením		23,9		76,1
Se zdravotním znevýhodněním		26,3		73,7
Se sociálním znevýhodněním		54,2		45,8
Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných		5,7	11,5	82,8
Průřezová témata		0,8	12,3	86,9
Profil absolventa		5,7		94,3
Organizace přijímacího řízení		4,9	5,7	89,3
Organizace maturitní zkoušky		25,4	4,9	69,7
Celkové hodnocení kritéria č. 3		2,5	67,2	30,3
Soulad časové dotace s rámc. učeb. plánem pro nižší st. VG		9,0	12,3	78,7
Poznámky k učebnímu plánu		7,4	21,3	71,3
Celkové hodnocení kritéria č. 4		8,2	29,5	62,3
Učební osnovy	Název a charakteristika předmětů	0,0	23,1	76,9
	Obsahové, časové a organizační vymezení	0,0	20,5	79,5
	Výchovné a vzdělávací strategie	0,0	16,4	83,6
	Vzdělávací obsahy předmětů	0,0	24,6	75,4
	Soulad očekávaných výstupů RVP ZV a ŠVP	1,6	16,4	82,0
	Rozpracování učiva z RVP ZV	0,0	16,4	83,6
	Průřezová témata - konkretizace námětů a činností	8,2	18,9	73,0
	Celkové hodnocení kritéria č. 5	0,0	45,1	54,9
Pravidla pro hodnocení žáků	Způsoby hodnocení žáků	1,7	11,6	86,8
	Kritéria hodnocení	4,9	11,5	83,6
	Pravidla hodnocení jsou součástí ŠVP a v souladu s RVP ZV	4,9	25,4	69,7
	Celkové hodnocení kritéria č. 6	1,6	32,8	65,6
Vlastní hodnocení školy	Oblasti vlastního hodnocení	1,6	5,7	92,6
	Cíle vlastního hodnocení	5,7	9,8	84,4
	Kritéria vlastního hodnocení	13,9	8,2	77,9
	Nástroje vlastního hodnocení	4,1	7,4	88,5
	Časově rozvržení vlastního hodnocení	13,1	6,6	80,3
	Celkové hodnocení kritéria č. 7	5,7	26,3	68,0
Disponibilní časová dotace	Disponibilní dotace v ŠVP ZV je v souladu s RVP ZV	21,4		78,6
	Využití disponibilní časové dotace je z učebního plánu zřejmé	28,6		71,4
	Využití disponibilní časové dotace odpovídá zaměření školy	2,4		97,6
Celkové hodnocení souladu ŠVP s RVP G - nižší stupeň		7,5	68,3	24,2

Tabulka C 7 Porovnání ekonomických podmínek a předpokladů škol v období let 2006-2008

Sledované ukazatele	Mateřské školy - 632			Základní školy - 785			Střední školy - 425		
	2006	2008	index 2008:2006	2006	2008	index 2008:2006	2006	2008	index 2008:2006
NIV celkem	1 932 059 453	2 190 874 803	1,133	9 314 732 953	9 841 911 074	1,056	7 017 761 093	7 414 482 810	1,056
NIV na 1 dítě	63 870	68 893	1,078	49307	56 478	1,145	65 901	59 373	0,901
Výdaje SR	1 331 349 038	1 482 323 518	1,113	7 136 389 468	7 446 063 097	1,043	5 209 897 643	5 619 039 248	1,078
NIV ze SR na 1 dítě	44 012	46 612	1,059	37 741	42 838	1,135	48 924	44 996	0,919
Mzdy a platy PP	731 052 529	830 152 607	1,135	4 415 754 000	4 733 610 967	1,072	2 968 574 919	3 273 415 898	1,102
Průměrný plat 1 PP	18 748	20 368	1,086	21 972	23 761	1,081	22 969	29 306	1,275
V tom: tarif	14 627	15 609	1,067	16 652	18 858	1,132	14 891	20 139	1,352
Pohyblivá složka	2 990	4 175	1,396	3 385	4735	1,398	5 421	6 721	1,239
Přespočetné hodiny	66	108	1,636	405	432	1,066	598	809	1,352
DVPP na 1 PP	983	868	0,883	1 319	916	0,694	1 028	776	0,754

Tabulka C 8 Vybrané ukazatele vývoje personálních podmínek v mateřských, základních a středních školách navštívených v letech 2005/2006-2008/2009

Sledovaný ukazatel	2005/2006			2006/2007			2007/2008			2008/2009		
	MŠ	ZŠ	SŠ	MŠ	ZŠ	SŠ	MŠ	ZŠ	SŠ	MŠ	ZŠ	SŠ
Počet konkurzů na funkci ŘŠ*	162	250	53	175	256	46	132	229	51	169	215	57
Ředitelka/ředitel školy splňuje kvalifikační předpoklady (%)	89,7	94,1	83,0	92,9	94,9	91,3	95,2	99,1	99,8	95,0	97,1	98,9
Počet pedagogických pracovníků (PP)	2 406	15 534	10 891	2 487	15 866	11 056	2 618	16 478	12 205	3 787	15 169	9 097
z toho žen (%)	99,9	83,1	60,5	99,5	82,9	60,2	98,7	82,9	60,7	99,1	82,2	60,3
Věkový průměr PP	43,5	42,5	44,4	43,8	42,5	44,4	44,2	42,7	44,6	44,1	42,1	43,9
Podíl kvalifikovaných PP (%)	92,6	82,8	81,0	91,0	82,9	82,6	90,5	82,9	81,9	91,5	86,2	84,1
Podíl PP – specialistů (%)	6,7	9,0	5,7	7,2	10,0	6,3	5,5	10,7	7,3	4,3	32,3	21,1
Podíl začínajících PP do 3 let praxe (%)	3,4	3,1	3,9	3,3	3,3	3,2	6,9	6,2	7,1	10,6	9,0	10,9
Podíl PP s praxí 35 let a delší (%)	nezjišťováno			nezjišťováno			7,0	6,2	6,8	9,2	7,0	7,1

*/ Údaj se týká celé ČR, podrobnější informace o stavu v krajích obsahuje tabulka 9.

Ostatní ukazatele se týkají pouze navštívených škol, v nichž bylo v daném roce provedeno institucionální hodnocení.

Tabulka C 9 Účast ČŠI na konkurzních řízeních ředitelek/ředitelů škol/školských zařízení

Druh školy/zařízení	Školní rok	ČR	Účast v inspektorátech													
			A	S	P	K	U	C	L	H	E	J	B	M	T	Z
Mateřské školy	2006/07	175	14	23	7	4	13	10	4	14	10	7	29	16	11	13
	2007/08	132	11	19	6	7	18	5	4	5	5	6	15	5	8	18
	2008/09	169	10	29	16	1	15	2	7	9	22	3	23	10	10	12
Základní školy	2006/07	261	22	44	12	10	12	16	16	12	16	14	18	21	30	18
	2007/08	229	18	32	6	7	21	12	9	20	8	20	25	22	16	13
	2008/09	215	12	31	13	5	24	13	9	13	5	17	22	16	20	15
Střední školy	2006/07	46	1	7	3	4	4	3	2	-	9	1	5	3	2	2
	2007/08	51	5	4	-	1	5	7	3	-	1	5	3	8	6	3
	2008/09	576	6	1	3	4	4	3	2	-	9	1	5	3	2	2
Vyšší odborné školy	2006/07	4	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	1	-	-	-
	2007/08	9	2	1	1	-	-	1	1	2	-	-	1	-	-	-
	2008/09	3	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Základní umělecké školy	2006/07	27	-	4	3	1	-	1	1	1	1	4	4	2	1	4
	2007/08	10	1	-	-	-	1	1	1	-	1	2	2	-	1	-
	2008/09	15	2	3	-	1	-	1	-	-	2	2	2	-	2	-
Školská zařízení	2006/07	32	2	5	1	2	-	2	1	1	-	2	6	2	4	4
	2007/08	31	1	3	3	2	5	1	3	2	-	2	2	1	4	2
	2008/09	33	3	-	2	-	7	2	3	2	6	1	3	1	3	-
Celkem	2006/07	545	39	83	26	21	30	32	24	29	36	29	63	44	48	41
	2007/08	462	38	59	16	17	50	27	21	29	15	35	48	36	35	36
	2008/09	492	33	64	34	11	51	18	25	27	40	27	59	31	41	31

Legenda:

A – Pražský inspektorát

K – Karlovarský inspektorát

L – Liberecký inspektorát

J – Inspektorát v kraji Vysočina

T – Moravskoslezský inspektorát

S – Středočeský inspektorát

U – Ústecký inspektorát

H – Královéhradecký inspektorát

B – Jihomoravský inspektorát

Z – Zlínský inspektorát

P – Plzeňský inspektorát

C – Jihočeský inspektorát

E – Pardubický inspektorát

M – Olomoucký inspektorát

ČR – Česká republika

Tabulka C 10 Kvalifikační charakteristiky vyučujících sledovaných hodin

Ukazatel	Základní škola		Gymnázium		Střední škola	
	1. st. – 3 223	2. st. 3 269	nižší st. 372	vyšší st. 805	SOS 1 177	SOU+Lyc 467
Pedagogická praxe sledovaných vyučujících - celková						
průměr (počet let)	17,8	18,4	16,5	17,7	16,3	17,4
začínající – do 3 let (%)	10,3	11,1	14,0	11,4	13,5	10,6
35 a více let praxe (%)	3,5	6,8	10,0	7,3	6,3	6,1
Průměrná délka praxe sledovaných vyučujících ve výuce daného předmětu (počet let)						
Český jazyk	16,6	18,7	17,3	19,4	16,7	14,3
Matematika	17,2	17,7	17,4	19,3	19,2	19,5
Přírodovědná oblast	15,0	15,3	16,2	16,3	14,7	14,9
Společenskovední oblast	12,6	14,3	13,9	14,7	12,4	9,7
Jazyková vybavenost sledovaných vyučujících – zvládnutí alespoň jednoho cizího jazyka (v %)						
aktivní znalost	54,6	50,1	67,3	65,4	53,2	43,6
pasivní znalost	42,5	47,5	32,4	33,5	45,6	52,3
vyučující nezná CJ	2,9	2,5	0,3	1,1	1,2	4,1
Dosažený stupeň ICT gramotnosti sledovaných vyučujících						
bez speciálního vzdělání	4,4	3,8	5,1	6,1	4,2	4,2
základní modul (P ₀)	35,9	28,5	30,9	27,0	27,9	28,5
rozšířené DVPP (SIPVZ)	58,0	63,3	60,0	63,4	63,8	59,9
koordinátor ICT	1,6	4,4	4,0	3,6	4,1	7,4
Kvalifikovaná výuka ve sledovaných předmětech						
Český jazyk	84,7	87,7	95,7	99,1	92,0	76,3
Matematika	85,9	88,7	98,2	97,5	92,7	86,0
Přírodovědná oblast	81,6	88,3	99,2	95,9	94,5	94,1
Společenskovední oblast	60,8	87,3	100,0	97,4	89,9	75,0
Průměrný počet žáků - zapsaných /přítomných - na vyučujícího ve sledovaných hodinách						
Český jazyk	16,7/14,8	19,6/17,0	26,5/23,8	26,1/22,7	25,4/21,5	21,3/17,3
Matematika	16,3/14,5	19,8/17,3	25,7/23,3	26,2/23,0	25,4/21,2	21,8/17,7
Přírodovědná oblast	17,6/15,6	20,1/18,1	27,1/24,6	27,8/24,2	25,7/21,5	21,9/18,0
Společenskovední oblast	15,1/13,3	20,4/17,9	25,5/22,0	26,5/23,1	27,4/23,0	21,3/16,7

Tabulka C 11 Kvalifikační charakteristiky vyučujících sledovaných hodin anglického jazyka

Ukazatel	Základní škola - 203	Gymnázium - 141	SOŠ+SOU - 156
Celková pedagogická praxe			
průměr (počet let)	16,0	17,1	13,5
začínající – do 3 let praxe (%)	12,4	6,6	15,2
35 a více let praxe (%)	6,9	4,5	-
Délka praxe ve výuce anglického jazyka			
průměr (počet let)	8,8	16,0	11,5
začínající – do 3 let praxe (%)	29,0	9,0	17,5
35 a více let praxe (%)	0,5	4,5	-
Znalost dalšího cizího jazyka (v %)			
aktivní znalost	45,0	51,1	51,4
pasivní znalost	45,5	39,8	48,9
vyučující nezná další CJ	9,5	9,1	6,7
Dosažený stupeň ICT gramotnosti			
bez speciálního vzdělání	2,4	33,3	46,6
základní modul (P ₀)	31,6	66,7	51,2
rozšířené DVPP (SIPVZ)	65,2	-	2,2
koordinátor ICT	0,8	-	-
Dosažená odborná kvalifikace vyučujících			
§ 7 odst. 1 písm. a, b, c, d z. č. 563/2004 Sb.	13,6	1,2	0,0
§ 8 odst. 1 písm. f zákona č. 563/2004 Sb.	8,4	7,0	4,4
§ 9 odst. 1 písm. e zákona č. 563/2004 Sb.	0,8	4,6	4,4
kvalifikován s VŠ	50,0	81,4	55,6
nekvalifikován s VŠ	8,7	2,3	17,8
nekvalifikován bez VŠ	16,3	1,2	17,8
rodilý mluvčí	2,2	2,3	-
Průměrný počet žáků na vyučujícího ve sledovaných hodinách			
zapsaných	15,7	14,5	14,9
přítomných	13,6	12,2	11,3

Tabulka C 12 Výuka AJ v navštívených základních školách

Sledovaný ukazatel	2006/2007 - 179	2008/2009 - 203
Učitelky/učitelé		
Počet učitelek/učitelů AJ	718	464
- z toho nekvalifikovaní	19,4	19,8
- rodilí mluvčí	7,0	2,2
Absolventi DVPP		
- nekvalifikované/í učitelky/učitelé - absolventi DVPP	8,9	20,5
- MEJA/Brána jazyků	10,7	11,1
Řízení výuky AJ		
Funkční činnost metodických orgánů	93,7	83,8
Zjišťování návaznosti výuky	91,6	80,9
- při přijímací zkoušce + vstupní testy	40,3	59,3
Zajištění návaznosti	90,1	90,7
- vytváření skupin podle pokročilosti	21,2	20,4
Výuka předmětů v cizím jazyce	0,6	14,2
Práce s vlastním hodnocením v oblasti CJ	94,3	92,9
Přijímaná opatření jsou realizována	93,0	91,5
Žáci		
Počet žáků celkem	52 589	29 281
- AJ jako první cizí jazyk	82,2	86,1
- AJ jako druhý cizí jazyk povinný	0,9	2,5
- v rozšířené výuce AJ	9,0	13,6
- v nepovinných předmětech AJ	4,1	9,1
- v zájmových útvarech	4,8	4,6
Motivační aktivity žáků		
- žáci v průběhu studia složili certifikované zkoušky z AJ - 1. úroveň	0,6	0,3
- žáci v průběhu studia složili certifikované zkoušky z AJ - 2. úroveň	0,5	0,01
- žáci v průběhu studia složili certifikované zkoušky z AJ - 3. úroveň	0,3	
- žáci vyjeli do zahraničí – poznávací zájezd	30,0	6,3
- žáci vyjeli do zahraničí – výměnný pobyt	4,6	1,9

Poznámka:

Údaje o počtech jsou uvedeny v absolutních číslech, ostatní jako procentuální podíl z příslušného základu.

Tabulka C 13 Výuka AJ v navštívených středních školách

Sledovaný ukazatel	Gymnázium - 283		SOŠ, SOU - 321	
	2006/2007	2008/2009	2006/2007	2008/2009
Učitelky/učitelé				
Počet učitelek/učitelů AJ	116	86	69	46
- z toho nequalifikovaní	14,1	3,5	18,2	35,6
- rodilí mluvčí	2,6	2,3	-	-
Absolventi DVPP				
- nequalifikované/í učitelky/učitelé - absolventi DVPP	10,5	2,5	12,4	18,2
- MEJA/Brána jazyků	3,5	2,3	5,6	8,9
Řízení výuky AJ				
Funkční činnost metodických orgánů	92,1	78,8	82,5	76,2
Zjišťování návaznosti výuky	95,3	88,0	90,4	81,0
- při přijímací zkoušce + vstupní testy	22,8	60,0	18,3	14,3
Zajištění návaznosti	88,4	88,0	87,1	85,7
- vytváření skupin podle pokročilosti	81,4	76,0	28,8	61,9
Počet škol vyučujících předmět/y v cizím jazyce	2	3	-	1
Navýšení hodinové dotace	91,2	96,0	-	76,2
Práce s vlastním hodnocením v oblasti CJ	54,2	63,6	87,6	75,0
Přijímaná opatření jsou realizována	78,3	80,9	90,3	73,7
Žáci				
Počet žáků celkem	19 436	14 448	24 122	5 355
- AJ jako první cizí jazyk	81,2	64,5	88,8	71,5
- AJ jako druhý cizí jazyk povinný	18,4	15,6	11,2	14,6
- v rozšířené výuce AJ	2,3	16,5	1,9	11,1
- v nepovinných předmětech AJ	0,12	3,0	0,8	1,9
- v zájmových útvarech	0,08	0,3	0,3	0,9
Motivační aktivity žáků				
- v průběhu studia složili certifik. zkoušky z AJ - 1. úroveň	0,1	0,2	0,5	-
- v průběhu studia složili certifik. zkoušky z AJ - 2. úroveň	-	1,6	0,2	1,2
- v průběhu studia složili certifik. zkoušky z AJ - 3. úroveň	-		0,02	
- vyjeli do zahraničí – poznávací zájezd	8,9	12,4	18,7	24,5
- vyjeli do zahraničí – výměnný pobyt	2,1	4,0	2,9	0,9

Poznámka:

Údaje o počtech jsou uvedeny v absolutních číslech, ostatní jako procentuální podíl z příslušného základu.

Tabulka C 14 Využívání forem a metod vzdělávání v navštívených MŠ

Sledované ukazatele v MŠ (1 798 analyzovaných hospitací)		Četnost dosažené úrovně hodnocení (%)			
		1	2	3	4
Průběh vzdělávání	Podnětnost prostředí vzhledem k vzdělávací oblasti	0,4	7,4	57,8	34,4
	Diferencovaná, pestrá a podnětná vzdělávací nabídka vzhledem k individuálním potřebám dětí	1,1	17,2	52,7	29,0
	Použití metod vzhledem ke stanoveným cílům a k aktivizaci dětí (prožitkové a kooperativní učení, učení hrou a činnostmi)	1,1	19,2	51,6	28,1
	Integrované vzdělávání, logická a námětová propojenost	0,7	11,9	55,8	31,6
	Propojení sledované činnosti s reálným prostředím, využití zkušenosti a zážitků dětí	0,2	8,5	56,3	35,0
	Účelné využití času	0,7	11,7	60,3	27,4
	Vnitřní motivace dětí (zájem, podněty, vlastní volba dětí)	0,6	15,3	53,3	30,8
	Respektování vývojových a individuálních potřeb dětí	0,8	12,7	54,3	32,2
	Podmínky pro děti se speciálními potřebami a talentované	0,6	6,7	58,7	34,0
	Využití okamžité zpětné vazby, pozitivní využití chyby	1,1	19,3	59,7	19,9
	Hodnocení motivuje ke zlepšování osobních výsledků dětí	0,6	9,5	64,5	25,4
	Podpora sebehodnocení a sebereflexe	1,8	30,0	52,9	15,3
Dítě a jeho tělo	Rozvoj pohybových dovedností	0,7	8,6	62,3	28,3
	Rozvoj manipulačních dovedností	0,2	3,6	60,5	35,7
	Podpora zdravého životního stylu (pitný režim, pestrost stravy, cvičení, relaxační a odpočinkové činnosti)	0,2	7,3	62,2	30,2
	Činnosti související s tematikou ochrany zdraví	0,3	4,6	67,9	27,1
Dítě a jeho psychika	Rozvoj řečových schopností a jazykových receptivních dovedností	0,1	8,1	63,6	28,2
	Podpora dovedností předcházejících čtení, psaní a počítání	0,4	9,1	65,5	24,9
	Rozvoj smyslového vnímání	0,2	6,4	65,5	27,9
	Rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě	0,2	6,3	62,3	31,3
	Rozvoj a kultivace mravního vnímání, cítění a prožívání	0,3	6,5	64,6	28,6
Rozvoj a kultivace estetického vnímání, cítění a prožívání	0,4	7,5	66,6	25,5	
Dítě a ten druhý	Rozvoj prosociálního chování	0,3	5,8	58,9	35,0
	Rozvoj vzájemných vztahů	0,4	5,2	57,8	36,6
	Prostor pro přirozenou komunikaci	0,2	5,4	56,7	37,6
	Příležitosti pro spolupráci	0,3	12,1	58,4	29,2
	Příležitosti pro verbální a neverbální partnerskou komunikaci (dítě – dítě, dítě – učitelka/učitel)	0,5	6,6	57,6	35,3
Dítě a společnost	Respektování pravidel soužití ve třídě	1,4	8,8	56,5	33,3
	Rozvoj základních společenských návyků a dovedností	0,3	5,1	65,1	29,6
	Příležitosti k poznávání a k zaujímání společenských rolí a postojů	0,2	9,6	71,3	18,9
	Příležitosti pro seznamování s kulturou	0,3	7,4	73,6	18,6
Rozvoj dětské tvořivosti, citu a vkusu	0,6	10,3	65,7	23,4	
Dítě a svět	Příležitosti pro experimentování, manipulaci a záměrné pozorování	1,2	16,3	55,2	27,3
	Podpora získávání poznatků o okolním prostředí	0,3	4,9	64,2	30,6
	Péče o okolní životní prostředí	0,2	3,0	70,5	26,3

Tabulka C 15 Využívání forem a metod vzdělávání v základních a středních školách

Organizace, formy, metody vzdělávání	Základní vzdělávání			Střední vzdělávání				
	ZŠ 1. st.	ZŠ 2. st.	G8 nižší st.	G4+G6,8 vyšší st.	SOŠ	SOU	Lyce- um	SŠ speciální
	3 223 ^{x/}	3 269	372	805	1 177	379	68	88
Formy uplatněné ve výuce	Četnost použití vybraných forem při výuce (% ze všech sledovaných hodin)							
- frontální výuka	85,7	88,0	90,0	89,8	87,9	86,1	88,2	68,2
- individualizovaná výuka (práce s individualitami žáků ve třídě)	62,4	50,8	43,9	41,8	40,6	49,3	37,9	78,4
- diferencovaná výuka (skupiny podle úrovně žáků)	37,0	25,0	16,3	16,8	14,1	20,1	14,7	35,2
- kooperativní výuka (realizovaná ve skupinách)	63,4	51,9	42,1	32,6	29,5	28,6	30,9	33,0
- projektové vyučování (úkol většinou přesahuje hranice předmětu)	16,4	15,5	15,0	10,2	11,6	12,1	16,2	11,4
- jiné formy	45,5	41,4	41,8	37,0	32,5	27,5	42,6	34,1
Metody uplatněné ve výuce	Četnost použití vybraných metod při výuce (% ze všech sledovaných hodin)							
- výklad (vysvětlení, popis)	79,5	82,9	81,4	86,0	87,2	94,4	91,2	85,2
- problémový výklad (vytýčení problému učitelkou/učitelem, žáci postupně řeší)	50,9	56,8	55,7	62,8	57,2	50,3	61,8	46,6
- heuristické (vyžadování samostatného řešení úkolů žáky)	68,4	66,4	52,6	57,6	53,0	43,2	58,8	47,7
- činnostní (postupuje od prožitků žáků k faktům a teorii)	64,6	48,7	45,1	43,5	40,7	31,4	35,3	47,7
- názorně demonstrační (experiment)	29,3	32,0	30,9	25,7	21,4	25,5	33,8	35,2
- praktické (návčik pracovních dovedností, žákovské experimenty)	49,2	44,4	38,0	31,6	37,4	39,5	26,5	56,8
- jiné metody	44,3	40,2	42,3	34,2	30,6	29,9	38,2	29,5
Další organizační a metodické prvky výuky	Četnost uplatnění daných prvků (% ze všech sledovaných hodin)							
Účelné využití času	92,0	88,4	85,3	90,1	89,3	90,4	95,6	90,9
Mezipředmětové vztahy, logická a námětová propojenost	82,5	74,8	70,3	73,3	77,6	73,6	88,2	79,5
Aktivita při výuce podporují profilaci školy	80,5	75,8	68,3	68,4	71,6	73,6	64,7	80,7

^{x/} Počet sledovaných vyučovacích hodin ve všech navštívených školách příslušného stupně vzdělávání

Tabulka C 16 Analýza stížností a podnětů

Sledované ukazatele	MŠ		ZŠ		SŠ		VOŠ		Školská zařízení		Celkem 2008/2009		Celkem 2007/2008	
	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D
Počet stížností	40	x	227	x	98	x	2	x	16	x	383	x	395	x
Počet bodů stížností	98	26	528	134	223	60	4	2	32	2	885	224	885	240
Bezpečnost dětí a žáků	14	3	23	5	13	3	-	-	1	-	51	11	47	18
Diskriminace bez jakéhokoli důvodu	7	3	26	8	8	2	-	-	-	-	41	13	23	5
Hodnocení a klasifikace prospěchu	-	-	36	9	26	8	1	1	-	-	63	18	86	22
Komisionální zkouška	-	-	8	4	17	3	-	-	-	-	25	7	31	10
Komunikace se zákonnými zástupci	22	7	82	23	16	6	-	-	1	1	121	37	132	48
Materiální podmínky výuky	1	-	6	1	4	1	-	-	-	-	11	2	13	2
Neřešení stížnosti	1	-	18	5	9	4	-	-	1	-	29	9	31	3
Neřešení šikany	1	-	23	7	7	-	-	-	-	-	31	7	36	4
Nevhodná reklama	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Personální zabezpečení výuky	5	-	25	6	19	9	-	-	2	-	51	15	51	16
Plnění vzdělávacích programů	1	1	13	2	2	1	-	-	-	-	16	4	23	9
Politická činnost	-	-	5	3	1	1	-	-	2	1	8	5	-	-
Provoz školy	10	1	9	2	5	2	-	-	1	-	25	5	43	11
Přijetí opatření k odstranění nedostatků	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	6	1
Rozhodnutí o nepřijetí na školu	3	1	1	-	-	2	-	-	-	-	6	1	1	0
Systém vedení a hodnocení zaměstnanců	-	-	8	2	1	-	-	-	-	-	9	2	18	5
Školní řád	1	1	9	2	2	-	-	-	1	-	13	3	13	4
Školní stravování	3	-	3	1	-	-	-	-	1	-	7	1	11	4
Tělesné trestání žáka	-	-	4	1	-	-	-	-	1	-	5	1	13	2
Ukončování studia	1	-	1	1	7	1	-	-	-	-	9	2	6	-
Úplata za vzdělávání a školské služby	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	4	-	3	-
Úroveň a průběh vzdělávání	8	1	18	5	9	1	-	-	-	-	35	7	43	9
Výchovná opatření a klasifikace chování	-	-	54	13	9	3	-	-	1	-	64	16	70	24
Využívání finančních prostředků SR	2	2	-	-	1	1	-	-	4	-	7	3	2	-
Vzdělávání žáků se SVP	-	-	26	8	11	1	-	-	5	-	42	9	31	14
Jiné	15	6	128	26	53	13	3	1	11	-	210	46	142	29

Legenda: C = celkový počet podnětů (stížností), D = podnět byl vyhodnocen jako důvodný

Tabulka C 17a Výsledky VSK – porovnání objemu a výsledků kontrol v MŠ s celým kontrolovaným souborem škol

Sledované ukazatele	2006		2007		2008	
	Školy celkem	z toho MŠ	Školy celkem	z toho MŠ	Školy celkem	z toho MŠ
Počet kontrolovaných subjektů	378	114	567	202	702	258
Celkový objem finančních prostředků SR přijatých kontrolovaným subjektem v Kč	1 859 501 988	263 456 048	4 724 428 126	558 304 625	5 595 982 559	668 724 950
Celkový objem finančních prostředků, které ČŠI kontrolovala v Kč	1 621 587 106	244 276 088	4 077 063 705	531 415 094	5 482 016 709	641 789 390
Celkový objem zjištěných nedostatků v Kč	2 527 449	35 201	4 414 092	357 196	14 590 015	2 269 893
Objem zjištěných nedostatků v Kč na 1000 Kč kontrolovaných finančních prostředků SR	1,559	0,144	1,083	0,672	3,067	3,537
Porušení rozpočtové kázně v Kč	1 761 855	3 988	1 256 745	228 851	11 467 035	96 713
Porušení rozpočtové kázně v Kč na 1000 Kč kontrolovaných finančních prostředků ze SR	1,086	0,163	0,308	0,431	2,411	0,151
Počet podnětů finančnímu úřadu	0	0	8	0	3	0
Počet podnětů krajskému úřadu	25	1	19	7	27	3

Tabulka C 17b Výsledky VSK – porovnání objemu a výsledků kontrol ve sloučených MŠ a ZŠ s celým kontrolovaným souborem škol

Sledované ukazatele	2006		2007		2008	
	Školy celkem	z toho MŠ+ZŠ	Školy celkem	z toho MŠ+ZŠ	Školy celkem	z toho MŠ+ZŠ
Počet kontrolovaných subjektů	378	71	567	43	702	73
Celkový objem finančních prostředků SR přijatých kontrolovaným subjektem v Kč	1 859 501 988	528 476 390	4 724 428 126	452 818 097	5 595 982 559	545 785 227
Celkový objem finančních prostředků, které ČŠI kontrolovala v Kč	1 621 587 106	448 856 148	4 077 063 705	378 081 290	5 482 016 709	431 396 394
Celkový objem zjištěných nedostatků v Kč	2 527 449	161 407	4 414 092	32 319	14 590 015	8 929 391
Objem zjištěných nedostatků v Kč na 1000 Kč kontrolovaných finančních prostředků SR	1,559	0,359	1,083	0,085	3,067	20,699
Porušení rozpočtové kázně v Kč	1 761 855	112 834	1 256 745	29 502	11 467 035	8 898 802
Porušení rozpočtové kázně v Kč na 1000 Kč kontrolovaných finančních prostředků ze SR	1,086	0,251	0,308	0,078	2,411	20,627
Počet podnětů finančnímu úřadu	0	0	8	0	3	0
Počet podnětů krajskému úřadu	25	6	19	2	27	8

Tabulka C 17c Výsledky VSK – porovnání objemu a výsledků kontrol v ZŠ s celým kontrolovaným souborem škol

Sledované ukazatele	2006		2007		2008	
	Školy celkem	z toho ZŠ	Školy celkem	z toho ZŠ	Školy celkem	z toho ZŠ
Počet kontrolovaných subjektů	378	152	567	100	702	154
Celkový objem finančních prostředků SR přijatých kontrolovaným subjektem v Kč	1 859 501 988	791 368 006	4 724 428 126	871 832 873	5 595 982 559	1 670 606 272
Celkový objem finančních prostředků, které ČŠI kontrolovala v Kč	1 621 587 106	713 076 859	4 077 063 705	765 116 344	5 482 016 709	1 406 034 975
Celkový objem zjištěných nedostatků v Kč	2 527 449	1 500 305	4 414 092	1 485 790	14 590 015	1 720 991
Objem zjištěných nedostatků v Kč na 1000 Kč kontrolovaných finančních prostředků SR	1,559	2,104	1,083	1,942	3,067	1,224
Porušení rozpočtové kázně v Kč	1 761 855	1 277 193	1 256 745	98 260	11 467 035	1 428 002
Porušení rozpočtové kázně v Kč na 1000 Kč kontrolovaných finančních prostředků ze SR	1,086	1,791	0,308	0,128	2,411	1,001
Počet podnětů finančnímu úřadu	0	0	8	0	3	0
Počet podnětů krajskému úřadu	25	13	19	4	27	8

Tabulka C 17d Výsledky VSK – porovnání objemu a výsledků kontrol v SŠ s celým kontrolovaným souborem škol

Sledované ukazatele	2006		2007		2008	
	Školy celkem	z toho SŠ	Školy celkem	z toho SŠ	Školy celkem	z toho SŠ
Počet kontrolovaných subjektů	378	20	567	42	702	51
Celkový objem finančních prostředků SR přijatých kontrolovaným subjektem v Kč	1 859 501 988	167 319 148	4 724 428 126	583 579 554	5 595 982 559	1 295 403 229
Celkový objem finančních prostředků, které ČŠI kontrolovala v Kč	1 621 587 106	128 194 790	4 077 063 705	476 353 821	5 482 016 709	1 108 753 502
Celkový objem zjištěných nedostatků v Kč	2 527 449	523 126	4 414 092	431 429	14 590 015	625 488
Objem zjištěných nedostatků v Kč na 1000 Kč kontrolovaných finančních prostředků SR	1,559	4,081	1,083	0,906	3,067	0,564
Porušení rozpočtové kázně v Kč	1 761 855	62 380	1 256 745	165 000	11 467 035	333 446
Porušení rozpočtové kázně v Kč na 1000 Kč kontrolovaných finančních prostředků ze SR	1,086	0,487	0,308	0,346	2,411	0,301
Počet podnětů finančnímu úřadu	0	0	8	0	3	0
Počet podnětů krajskému úřadu	25	3	19	2	27	4

Tabulka C 17e Výsledky VSK – porovnání objemu a výsledků kontrol v gymnáziích s celým kontrolovaným souborem škol

Sledované ukazatele	2006		2007		2008	
	Školy celkem	z toho G	Školy celkem	z toho G	Školy celkem	z toho G
Počet kontrolovaných subjektů	378	5	567	19	702	6
Celkový objem finančních prostředků SR přijatých kontrolovaným subjektem v Kč	1 859 501 988	51 198 508	4 724 428 126	274 053 176	5 595 982 559	245 498 712
Celkový objem finančních prostředků, které ČŠI kontrolovala v Kč	1 621 587 106	46 473 287	4 077 063 705	244 566 215	5 482 016 709	171 916 436
Celkový objem zjištěných nedostatků v Kč	2 527 449	0	4 414 092	0	14 590 015	10 674
Objem zjištěných nedostatků v Kč na 1000 Kč kontrolovaných finančních prostředků SR	1,559	0	1,083	0	3,067	0,062
Porušení rozpočtové kázně v Kč	1 761 855	0	1 256 745	0	11 467 035	0
Porušení rozpočtové kázně v Kč na 1000 Kč kontrolovaných finančních prostředků ze SR	1,086	0	0,308	0	2,411	0
Počet podnětů finančnímu úřadu	0	0	8	0	3	0
Počet podnětů krajskému úřadu	25	0	19	0	27	0

Tabulka C 18 Národní rozvojové projekty

Vzdělávací oblast	Název projektu	MŠ	ZŠ	SŠ	Ostatní	Celkem	%
Cizí jazyky	RP Podpora výuky cizích jazyků (CJ)	0	13	0	0	13	0,50
	RP Podpora výuky méně vyučovaných CJ	0	23	0	0	23	0,88
	MEJA – RP metodické a jazykové přípravy učitelek/učitelů 1. stupně ZŠ	0	0	0	0	0	0,00
EVVO	Podpora EVVO	4	54	16	1	75	2,88
ICT	Na podporu konektivity škol v rámci SIPVZ	15	583	200	7	805	30,96
Zájmové vzdělávání	Podpora soutěží a přehlídek v zájmovém vzdělávání	0	4	6	22	32	1,23
Vzdělávání dětí cizinců	RP Zajištění bezplatné přípravy k začlenění do ZV dětí osob ze států příslušnosti jiného členského státu EU	0	5	1	0	6	0,23
	RP Zajištění podmínek ZV žáků s postavením azylantů	0	3	0	0	3	0,12
	RP na podporu aktivit v oblasti integrace cizinců	0	1	0	0	1	0,04
Financování asistentů pedagoga	Financování asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením	6	15	7	0	28	1,08
	Financování asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním	0	36	0	0	36	1,38
Vzdělávání národnostních menšin, etnických skupin, MKV	RP na podporu integrace romské komunity	0	1	2	0	3	0,12
	RP na podporu vzdělávání v jazycích národnostních menšin a MKV	0	2	0	0	2	0,08
	RP Podpora romských žáků středních škol	0	0	73	0	73	2,81
Prevence sociálně patologických jevů	Programy na podporu aktivit v oblasti prevence sociálně patologických jevů	0	44	22	7	73	2,81
DVPP	Zpřístupňování DVPP ZŠ s ročníky pouze 1. stupně	0	95	0	0	95	3,65
	DVPP v souvislosti se zavedením nové maturitní zkoušky	0	1	102	0	103	3,96
Jiné oblasti	Podpora přípravy sportovních talentů ve sportovních gymnáziích	0	0	7	0	7	0,27
	Zvýšení nenárokových složek platu a motivačních složek mezd pedagogických pracovníků regionálního školství s ohledem na kvalitu jejich práce	377	540	148	131	1196	46,00
	Zvýšení nenárokových složek platů a motivačních složek mezd pedagogických pracovníků s ohledem na kvalitu jejich práce 2009	1	0	0	0	1	0,04
	Posílení úrovně odměňování nepedagogických pracovníků	0	0	0	0	0	0,00
	Podpora čtenářské gramotnosti na základních školách v roce 2008	0	4	0	0	4	0,15
	Náhradní stravování dětí, žáků a studentů krajského a obecního školství	0	2	0	0	2	0,08
	Jiné projekty	8	8	2	1	19	0,73
Celkem		411	1434	586	169	2600	100,0

Tabulka C 19 Školní klima - názory ředitelek/ředitelů a učitelek/učitelů navštívených škol

Ukazatele úrovně školního klimatu	Cílová skupina	Předškolní vzdělávání Ř - 333/U - 806				Základní vzdělávání Ř - 578/U - 2 488				Střední vzdělávání Ř - 186/U - 1 083				Základní umělecké vzdělávání Ř - 70/U - 246			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Dobré mezilidské vztahy	Ř		2,7	31,2	66,1		1,4	47,4	51,2		4,3	57,0	38,7		1,4	58,6	40,0
	U	0,6	3,2	39,0	57,1	0,2	2,9	46,5	50,4	0,4	5,1	52,2	42,3		2,8	55,7	41,5
Otevřená, neformální komunikace	Ř		2,4	30,3	67,3	0,0	1,2	40,0	58,8		2,2	47,8	50,0		1,4	48,6	50,0
	U	0,7	4,1	39,5	55,7	0,3	4,3	46,5	48,9	0,5	7,8	52,3	39,4		4,1	60,2	35,8
Pohodová atmosféra pro děti a dospělé	Ř		0,3	25,3	74,4		1,4	37,6	61,0		2,2	51,9	45,9			47,1	52,9
	U	0,3	2,4	36,8	60,5	0,1	2,7	50,7	46,5	0,3	5,2	57,5	37,0		0,8	59,2	40,0
Orientace na účastníky vzdělávání	Ř		0,3	38,3	61,4		0,5	38,5	61,0		1,7	44,9	53,4			34,3	65,7
	U		1,3	39,3	59,4	0,1	1,7	47,0	51,2	0,2	4,3	52,8	42,7	0,4	1,6	45,9	52,0
Vzájemná pomoc a tolerance mezi dětmi	Ř		1,5	59,6	38,9		7,3	70,1	22,6	1,1	7,5	72,6	18,8		1,4	64,3	34,3
	U	0,1	4,7	65,4	29,7	0,1	13,6	70,3	16,0	0,1	14,2	72,1	13,6		0,8	69,1	30,1
Dobrá spolupráce s rodiči	Ř	0,3	2,4	51,1	46,2	0,3	8,7	62,3	28,6	0,6	15,6	62,2	21,7		4,3	61,4	34,3
	U	0,2	3,0	49,8	46,9	0,4	9,9	58,4	31,4	0,6	21,8	58,9	18,7		3,7	67,2	29,1
Tvůrčí prostředí k inovacím	Ř	0,3	4,2	46,7	48,8		3,7	50,0	46,3		3,4	55,9	40,8		7,1	51,4	41,4
	U	1,0	5,9	47,9	45,2	0,2	5,3	49,9	44,5	0,8	9,2	59,5	30,5		7,4	63,5	29,1
Podpora od zřizovatele a dalších partnerů	Ř	0,6	6,6	50,8	42,0	0,4	4,4	43,0	52,3	0,0	7,3	53,9	38,8		15,9	34,8	49,3
	U	1,0	8,1	53,4	37,5	1,1	8,1	55,9	34,9	2,6	20,8	60,1	16,5		9,8	69,0	21,2
Příznivá soc. ekonomická situace v regionu	Ř	0,3	19,2	68,5	12,0	2,3	31,6	59,3	6,8	2,2	32,4	59,8	5,6		31,4	61,4	7,1
	U	0,5	17,2	71,0	11,3	2,3	28,0	64,6	5,0	2,6	35,9	56,6	4,9	0,4	25,7	65,1	8,7
Podmínky pro adaptaci nových učitelek/učitelů	Ř		1,6	36,8	61,7		0,6	40,3	59,1	0,6	2,8	49,7	46,9		6,2	53,8	40,0
	U	0,8	3,8	41,9	53,5	0,1	3,1	42,5	54,3	0,2	5,2	49,1	45,6		4,3	64,5	31,3

Legenda:

1 – ne, 2 – spíše ne 3 – spíše ano, 4 – ano;

Ř – ředitelky/ředitelé, příp. jejich zástupkyně/zástupci

U – učitelky/učitelé

Tabulky C 20a-d Přehled chyb škol – uložení lhůt**Tabulka C 20a Školský zákon**

Sledovaný ukazatel	MŠ	ZŠ	SŠ
§ 28 – Dokumentace škol a školských zařízení	19	36	26
§ 30 – Školní řád, vnitřní řád a stipendijní řád	20	26	27
§ 164 – Ředitelka/ředitel školy/školského zařízení	12	11	13
§ 165 – Ředitelka/ředitel školy/školského zařízení	4	13	10
§ 166 – Ředitelka/ředitel školy/školského zařízení	1	1	1
§ 167 – Školská rada	-	-	2
§ 168 – Školská rada	-	7	7
§ 59 – Podmínky přijetí ke vzdělávání ve střední škole	-	-	-
§ 60 – Přijímání do prvního ročníku vzdělávání ve střední škole	-	-	10
§ 72 – Způsoby ukončování středního vzdělávání	-	-	2
§ 74 – Závěrečná zkouška	-	-	1
§ 5 - 6 – Školní vzdělávací program	5	8	13
§ 41 – Individuální vzdělávání	-	-	-
Celkem	61	102	112

Tabulka C 20b VSK (veřejnosprávní kontrola)

Sledovaný ukazatel	MŠ 331	ZŠ 227	SŠ 75
Nebyly dodrženy závazné ukazatele	7	42	4
Finanční prostředky nebyly použity oprávněně	11	27	7
Nebyly dodržovány právní předpisy o čerpání finančních prostředků SR	60	10	13
Nevyúčtování finančních prostředků SR	6	5	2
Zjištěny nedostatky v personálních podmínkách	37	5	8
Celkem	121	89	34

Tabulka C 20c Stravování

Sledovaný ukazatel	MŠ 113	ZŠ 191	SŠ 96
Nedodržení limitu na nákup potravin	1	-	-
Nedodrženo čerpání finančních limitů	-	-	-
Nedodržené podmínky pro poskytování školního stravování	-	-	-
Zjištěny nedostatky ve vedení účetních dokladů	11	2	1
Celkem	12	2	1

Tabulka C 20d BOZP

Sledovaný ukazatel	MŠ 84	ZŠ 92	SŠ 51
Zařazení problematiky BOZ do školního (vnitřního) řádu - ověření zařízení	1	-	-
Zařazení problematiky BOZ do jiných dokumentů - ověření vypracování	-	-	-
Pojmenování nebezpečí, rizik možného ohrožení života a zdraví dětí, žáků a studentů	4	7	2
Pojmenování nebezpečí, rizik - práce s dokumentem, aktualizace)	10	6	2
Hodnocení rizik na škole	4	4	-
Přijetí adekvátních opatření pro snížení rizika	6	4	-
Dokumentace o vzdělávání pedagogů v oblasti BOZP - proškolení (§103 odst.2 ZP)	2	1	1
Průkaznost určené dokumentace (§ 103 odst. 3 ZP)	3	1	-
Proškolení učitelek/učitelů organizujících první pomoc v souladu s § 102 odst. 6 ZP	4	2	2
Proškolení učitelek/učitelů v souladu s přílohou č. 2 vyhlášky č. 106/2001 Sb.	9	5	4
Provedení vstupních a periodických pracovně lékařských prohlídek - u žáků na praxi	-	-	-
Dokumentace o poučení - osnova poučení	-	-	-
Seznámení se školním/vnitřním řádem	1	1	-
Seznámení dětí, žáků a studentů s řády rizikových pracovišť	-	-	-
Seznámení s BESIP	-	-	-
Seznámení s opatřeními k mimořádným situacím a s požární prevencí	2	-	-
Seznámení s organizací první pomoci	1	1	-
Seznámení se zákazy některých prací mladistvých (15 - 18 let)	-	2	-
Seznámení s bezpečnostními značkami a signály (evakuace, nebezpečná místa)	-	-	-
OOPP žákům přiděleno (praxe)	-	-	1
Seznámení žáků se způsobem použití OOPP (praxe)	-	-	-
Bezpečné prostory školy, školského zařízení – třídy a učebny	8	5	1
Tělocvična	3	5	1
Herny	1	2	-
Hřiště a hrací plochy	6	5	-
Školní jídelna	-	-	-
Zahrada	18	2	1
Sociální vybavení, šatny	5	4	2
Čisté, zdravé a bezpečné prostředí (zákaz kouření)	1	-	-
Materiální zabezpečení a vybavení - nábytek přiměřený velikosti dětí, žáků, studentů	2	1	-
Vhodné osvětlení	-	-	-
Stav podlah (povrchu)	7	3	-
TV náradí a náčiní	6	2	-
Zavedení kamerového systému	50	23	8
Pořízení záznamu (uložení záznamu)	15	9	6
Povolena registrace záznamu u ÚOOÚ v souladu s § 16 zákona č. 101/2001 Sb.	3	6	2
Prověrka bezpečnosti a ochrany zdraví při práci - prováděna 1 x ročně	4	1	-
Zjištěné nedostatky byly odstraněny	-	-	-
Revize, kontrola a odborné posudky provedeny odborně způsobilými osobami	2	-	-
Zjištěné závady byly odstraněny	2	-	-
Vybavenost lékárníčky - odpovídající doporučení lékaře pracovně lékařské péče	4	1	-
Dodržena doba expirace léků a obvazových materiálů	2	1	1
Knihy úrazů - založená a vedená v souladu s vyhláškou č. 64/2005 Sb.	4	4	1
Záznamy o úrazech dítěte, žáka, studenta pořizovány a důsledně vedeny	5	1	2
Záznamy o úrazech zasílány v termínu stanoveným orgánům a institucím	-	12	3
Odškodnění školních úrazů - prováděno (pojišťovnou, z vlastních zdrojů, zřizovatelem)	2	-	-
Počty úrazů celkem ve "Výkazu" odpovídají počtu úrazů zapsaných v Knize/Knihách úrazů.	13	7	3
Opatřeba vlastní výstroje u žáků vykonávajících praxi (§ 190 odst. 1 ZP)	1	-	1
Celkem	211	128	44

Přílohy

Seznam příloh

1. Kritéria hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání a školských služeb ve školním roce 2008/2009
2. Způsob hodnocení škol Českou školní inspekcí ve školním roce 2008/2009
3. Kontrolní postupy České školní inspekce
4. Změny v právních předpisech související se vzděláváním, které nabyly účinnosti ve školním roce 2008/2009
5. Povinné ukazatele pro hodnocení škol ve školním roce 2008/2009

Příloha č. 1**Kritéria hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání a školských služeb ve školním roce 2008/2009**

Kritéria pro hodnocení¹⁾	Skupiny kritérií
1. Rovný přístup při přijímání ke vzdělávání	A. Rovnost příležitostí ke vzdělávání
2. Zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce v průběhu vzdělávání	
3. Rovný přístup při ukončování vzdělávání	
4. Školní poradenství	
5. Školní vzdělávací program (ŠVP)/obsah vzdělávání	B. Vedení školy/školského zařízení
6. Strategie a plánování	
7. Ředitel/ka školy/školského zařízení	
8. Personální podmínky	C. Předpoklady pro řádnou činnost školy/školského zařízení
9. Materiální a finanční předpoklady	
10. Organizace vzdělávání	D. Průběh vzdělávání
11. Podpora rozvoje osobnosti dětí/žáků/studentů pedagogickým pracovníkem	
12. Hodnocení projevů dětí/žáků/studentů v průběhu vzdělávání (klíčové kompetence)	
13. Rozvoj vztahů školy/školského zařízení s partnery	E. Partnerství ²⁾
14. Hodnocení podpory rozvoje funkční gramotnosti (vědomostí, dovedností a postojů) dětí/žáků/studentů v oblastech čtenářské, matematické, sociální, přírodovědné a informační gramotnosti a schopnosti komunikace v cizích jazycích	F. Úroveň klíčových kompetencí dosahovaných prostřednictvím vzdělávacího obsahu
15. Hodnocení úrovně vědomostí a dovedností ve vybraných předmětech podle kurikula RVP	
16. Úspěšnost dětí/žáků/studentů	G. Výsledky vzdělávání dětí/žáků/studentů na úrovni školy/školského zařízení
17. Soulad s rozhodnutím o zařazení do rejstříku škol a školských zařízení	H. Celkové hodnocení školy/školského zařízení
18. Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí/žáků/studentů	
19. Účelnost využívání zdrojů a prostředků při realizaci ŠVP	
20. Dodržování zásad a cílů školského zákona, zejména rovného přístupu ke vzdělání při realizaci ŠVP	
21. Dodržování stanovených pravidel pro hodnocení výsledků vzdělávání dětí/žáků/studentů	
22. Úroveň výsledků vzdělávání vzhledem k požadavkům RVP	

¹⁾ Jednotlivá kritéria pro hodnocení se využijí v návaznosti na charakter posuzované školy/školského zařízení

²⁾ Partnerství – zahrnuje nejen partnery školy podle školského zákona, ale i další subjekty, např. neformální rodičovské organizace, „partnerské školy“, sponzory apod.

Příloha č. 2

Způsob hodnocení škol Českou školní inspekcí ve školním roce 2008/2009

Charakteristika systému hodnocení

Česká školní inspekce využívá pro hodnocení institucí zařazených ve školském rejstříku multikriteriální hodnocení. Základním nástrojem je soubor kritérií hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání a školských služeb. Jeho struktura vychází z požadavků školské legislativy. Soubor kritérií je propojen s Evropským rámcem celoživotního učení a umožňuje ve vybraných parametrech srovnání kvality v jednotlivých částech české vzdělávací soustavy.

Vývoj souboru kritérií jako modelu institucionálního hodnocení škol a školských zařízení je v současných legislativních podmínkách směřován k propojení vnějšího a vlastního hodnocení školy v základním schématu vyhlášky č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy, ve znění pozdějších předpisů.

Kritéria zařazená do tohoto schématu jsou pro hodnocení škol rozpracovávána ve specifických ukazatelích s ohledem na stupně vzdělávání nebo druhy škol. Pro vývoj národního rámce kvality vzdělávacích institucí byly využity postupy ISO, CAF, Good Governance (Řádné řízení ve veřejné správě), COSO (řízení rizik v organizaci), soubory indikátorů OECD a EUROSTAT. Při hodnocení škol a jejich aktivit inspekce vychází z principu legality a ochrany práv dítěte ve vzdělávání. ČŠI se zaměřuje při hodnocení výuky a výsledků na zvýšení úrovně čtenářské gramotnosti a dovednosti počítat; posílení schopností naučit se učit; modernizace vzdělávacích programů, studijních materiálů, odborné přípravy učitelek/učitelů a metod vlastního hodnocení, výuku anglického jazyka, vybavenost ICT a jejich využití ve výuce.

V rámci zajištění rovných příležitostí hodnotila ČŠI rozšíření přístupu k předškolnímu vzdělávání; zlepšení míry spravedlnosti ve školském systému; snížení míry předčasného ukončování školní docházky a zlepšení podpory studentům se specifickými vzdělávacími potřebami v běžné výuce.

ČŠI sleduje zlepšování kvality učitelek/učitelů, efektivnější nábor nových učitelek/učitelů a jejich adaptaci do 3 let praxe, možností kariérního růstu a odborného rozvoje a rozvoj managementu škol.

Základní metody zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání

Poznatky z inspekční činnosti a konkrétní datové údaje vypovídající o sledovaných jevech (ukazatelích) získávají inspektoři využitím následujících zdrojů informací a metod jejich zjišťování:

- rozbory dokumentace škol
- srovnávací (komparativní) analýza, zejména k expertnímu posouzení souladu školního vzdělávacího programu a rámcového vzdělávacího programu
- inspekční prohlídky prostor a materiálního vybavení škol
- přímé pozorování teoretického i praktického vyučování, příp. průběhu odborné praxe (inspekční hospitace a předmětové hospitace)
- přímé pozorování různých soutěží a jiných akcí na podporu výuky
- standardizované rozhovory s ředitelkami/řediteli škol, učitelkami/učiteli a s dalšími pedagogickými pracovníky
- případné kontakty se zřizovateli škol

v tematicky zaměřených inspekcích navíc:

- rozhovory s poradními orgány ředitelek/ředitelů škol
- rozhovory s žáky-cizinci
- dotazníkové šetření s žáky, učitelkami/učiteli a ředitelkami/řediteli škol
- dotazníkové šetření s rodiči, příp. s dalšími partnery

Analyticky zhodnocené informace jsou základem inspekčních výstupů zpracovávaných podle školského zákona na úrovni školy v inspekčních zprávách a v protokolech, na celostátní úrovni v tematických zprávách. Souhrnné poznatky jsou členěny podle stupňů vzdělávání a podle tematických zaměření dalších úkolů inspekce stanovených školským zákonem.

V analytické činnosti jsou kromě evropských dokumentů využívány zpracovávané analytické studie strategických materiálů a veřejných výstupů škol podle školského zákona, např. Dlouhodobých záměrů rozvoje vzdělávání a vzdělávací soustavy České republiky se zaměřením na priority rozvoje a ukazatele pokroku. Inspekce vychází i z výročních zpráv krajů a z priorit Dlouhodobých záměrů rozvoje vzdělávání a vzdělávací soustavy krajů. Dále jsou využívány zdroje informací partnerských organizací – Ústavu pro informace ve vzdělávání, Výzkumného ústavu pedagogického, Národního ústavu odborného školství a dalších ústavů, institucí a asociací působících ve vzdělávacím systému.

Zásady měření a hodnocení

Souhrnné hodnocení školy vychází z hodnocení jednotlivých logicky provázaných kritérií (případně subkritérií). Pro zlepšení komunikace a prezentace inspekčních výsledků je využívána sada indikátorů. Vybrané indikátory kvantifikují informace lépe než slovní komentáře nebo obrazy a grafy. Poskytují měřítko, kterým se posuzují a kvantitativně hodnotí trendy, cíle školské politiky a dosažený pokrok. Vycházejí ze široké databáze primárních dat, získaných monitorováním a ověřených dalšími postupy.

Výběr se opírá o standardy v oblasti vzdělávání, pokud jsou známy. Cílem je také identifikovat takové aktivity, které by mohly existenci školy ohrozit, případně je norma označuje jako stavy nepřípustné a zjištění vedou k výmazu školy z rejstříku škol a školských zařízení.

Hodnocení souladu ŠVP s RVP

ČŠI na základě § 174 odst. 2 písm. c) školského zákona zjišťuje a hodnotí soulad školního vzdělávacího programu s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem. Údaje o ŠVP potřebné ke komparační analýze zjišťuje inspekční tým složený z inspektorů a přizvaných externích expertů studiím a prvním hodnocením tohoto dokumentu.

Inspekční tým v rámci tříletého inspekčního cyklu, v předstihu před zahájením inspekce k institucionálnímu hodnocení vybrané školy, získá její ŠVP, prostuduje text, posoudí úplnost formálních náležitostí, dodržení struktury povinných kapitol, způsob a hloubku jejich rozpracování a zhodnotí soulad jednotlivých částí i celého ŠVP s příslušným RVP. K tomu od 1. září 2007 v MŠ, ZŠ a na nižším stupni víceletých gymnázií využívá soubor kritérií a ukazatelů, které indikují naplněnost povinné struktury ŠVP a dodržení zásad jeho zpracování.

Dílní i závěrečná hodnocení mají tři úrovně – plný soulad, částečný soulad, nesoulad. Výsledné hodnocení kritéria (v podstatě povinné kapitoly) **není průměrem** hodnocení jednotlivých ukazatelů. Přihlíží se k jejich váze (významu, důležitosti) a konečný výrok ovlivňuje především zjištění nesouladu. Stejný postup se uplatňuje i při hodnocení celého ŠVP podle stanovených kritérií.

Hodnocení školní úrazovosti

ČŠI sleduje školní úrazovost na základě doručených záznamů o úrazech dětí, žáků a studentů, ke kterým došlo při vzdělávání a sním přímo souvisejících činnostech, a při poskytování školských služeb. Aktuální informace zveřejňuje průběžně s cílem upozornit na potenciální rizika v zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů. Souhrnné poznatky zpracovává za období školního roku a zveřejňuje ve výroční zprávě.

Při analýze a hodnocení pracuje ČŠI s celkovým počtem úrazů identifikovaných podle doručených záznamů. Celý datový soubor rozčleňuje podle druhů škol v jednotlivých stupních vzdělávání, případně podle druhů školských zařízení, a v prvním kroku zjišťuje jejich podíl na celkovém počtu úrazů. K objektivizaci hodnoty „nejvyšší úrazovosti“ využívá vypočítaný **roční index úrazovosti**, který vypovídá o počtu úrazů na 100 osob základního souboru příslušné školní populace v daném školním roce. S využitím tohoto indexu ČŠI vyhodnocuje i trendy školní úrazovosti v jednotlivých stupních vzdělávání, příp. v jiném členění (podle věkových skupin, pohlaví zraněných, podle krajů apod.).

Jednotlivé údaje v záznamu o úrazu dále umožňují identifikovat i činnosti, při kterých dochází k úrazům nejčastěji, zraněné části těla, časové parametry (hodinu, den, měsíc, kdy k úrazu došlo), opatření přijatá školou atd. Především tyto informace mohou školy využít k zaměření prevence v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví a k předcházení rizikovým situacím při poskytování vzdělávání a školských služeb.

Obecná kvalitativní charakteristika čtyřstupňového hodnocení

Ve školním roce 2008/2009 přešla Česká školní inspekce z dosud uplatňovaného třístupňového hodnocení k institucionálnímu hodnocení podle kritériálního rámce ve čtyřech úrovních. Cílem použití této „škály“ je na základě souhrnného zhodnocení dílčích částí (ukazatelů) daného kritéria stanovit, zda školský subjekt dosahuje v daném kritériu hodnocení běžného regionálního či národního standardu (**3**) pro stejný druh školy a školského zařízení, zda je jeho činnost nadstandardní (**4**) s využitím osnovy VÚP příkladu dobré praxe, nebo zda standardu nedosahuje (**2**) a zjištěný stav je rizikový s možností nápravy v dané lhůtě, nebo stav odpovídá výmazu z rejstříku škol (**1**) podle ustanovení § 150 školského zákona.

Obecně ČŠI definuje jednotlivé úrovně následovně:

- 1** Činnost školy není v souladu se školským zákonem, je ohrožena bezpečnost a zdraví dětí, žáků, studentů nebo zaměstnanců školy, škola nemá personální, materiální nebo finanční předpoklady pro činnost podle školského zákona. Škola úmyslně uvedla nepravdivé údaje v povinných výkazech.
- 2** V hodnoceném kritériu jednoznačně převažuje negativní stav, při probíhajících činnostech dochází k porušování právních předpisů, školního vzdělávacího programu (schválených učebních dokumentů), plánování a řízení kvality a trvalého rozvoje dané oblasti nejsou účinné nebo je nelze prokázat, vyskytují se závažné nedostatky. Systém vnitřní kontroly a vlastního hodnocení je nedostatečný a neúplný.
- 3** V hodnoceném kritériu převažuje spíše běžný (průměrný, standardní) funkční stav, činnosti probíhají v souladu s právními předpisy, školním vzdělávacím programem (schválenými učebními dokumenty), k jejich porušení dochází výjimečně. Zjištěná rizika jsou převážně zanedbatelná a je možné je odstranit ve velmi krátké lhůtě nebo v průběhu inspekce na místě. Systém vnitřní kontroly a vlastního hodnocení je dostatečný a úplný.
- 4** V hodnoceném kritériu jednoznačně převažuje výborný stav, činnosti probíhají v souladu s právními předpisy, školním vzdělávacím programem (schválenými učebními dokumenty). Škola má funkční systém vnitřní kontroly a vlastního hodnocení

na všech úrovních. Je úspěšná v rozvojových projektech národních i mezinárodních. V případě dílčích nedostatků škola průběžně přijímá opatření a daří se je realizovat.

Příloha č. 3

Kontrolní postupy České školní inspekce

1.1 Vymezení kontroly ČŠI

Kontrola prováděná ČŠI jako orgánem veřejné správy je jedním z nástrojů státu k zajištění celospolečenských zájmů a dodržování povinností vyplývajících z obecně závazných právních předpisů. Úkolem kontroly jako nezávislé objektivní činnosti je zjišťovat, zda u kontrolovaných osob:

- a) jsou dodržovány právní předpisy
- b) jsou dodržována závazná pravidla, závazné ukazatele a rozhodnutí
- c) jsou přijata provozní a finanční kritéria stanovená pro hospodárný, efektivní a účelný výkon činnosti kontrolované osoby právními předpisy, závaznými ukazateli a rozhodnutími, a zda jsou tato kritéria plněna
- d) je zaveden vnitřní kontrolní systém, zda je funkční, dostatečně účinný a zda reaguje na změny ekonomických a právních podmínek
- e) jsou kontrolovanou osobou na základě nedostatků zjištěných provedenými kontrolami ve sledovaných oblastech přijata opatření k odstranění těchto nedostatků, včetně opatření k odstranění, zmírnění nebo předcházení rizik, a zda jsou přijatá opatření kontrolovanou osobou plněna.

1.2 Vymezení obsahu jednotlivých kontrolních systémů

- a) Státní kontrola dodržování právních předpisů se týká právních předpisů, které se vztahují k poskytování vzdělávání a školských služeb. Zahrnuje kontrolu vybraných ustanovení školského zákona a vybraných ustanovení prováděcích předpisů k tomuto zákonu a kontrolu dodržování právních předpisů, které se vztahují k oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů, poskytování školního stravování a k oblasti ústavní a ochranné výchovy.
- b) Veřejnosprávní kontrola zahrnuje dodržování zákonnosti, tj. dodržování obecně platných předpisů, závazných pravidel, ukazatelů, rozhodnutí, vnitřních předpisů a zásad při hospodaření s finančními prostředky státního rozpočtu. Její součástí je též finanční kontrola skutečností rozhodných pro hospodaření s těmito finančními prostředky. Veřejnosprávní kontrola se uskutečňuje před poskytnutím finančních prostředků, v průběhu jejich použití a následně po jejich použití. Konkrétní cíle pro výkon veřejnosprávní kontroly u kontrolovaných osob jsou stanoveny v inspekčních postupech a vymezeny určením kontrolovaného období.
- c) Rozsah a obsah řádné kontroly jsou vymezeny inspekčními postupy schválenými ústřední školní inspektorkou. Z věcného hlediska jsou inspekční postupy zaměřeny obsahově na plnění jednotlivých úkolů Plánu hlavních úkolů ČŠI, a to v aktuálním členění na státní a veřejnosprávní kontrolu:
 - inspekční postup k realizaci kontroly v zařízeních školního stravování a poskytování náhradního stravování a pro kontrolu podmínek školního stravování pro účely přiznání dotací u soukromých škol a u zařízení poskytujících náhradní školní stravování,
 - inspekční postup k realizaci kontroly dodržování právních předpisů při zajišťování ochrany zdraví a bezpečnosti dětí, žáků a studentů,
 - inspekční postup k realizaci státní kontroly dodržování vybraných ustanovení školského zákona,
 - inspekční postupy k realizaci veřejnosprávní kontroly využívání finančních prostředků státního rozpočtu poskytovaných školám a školským zařízením, které se člení v závislosti na zřizovateli těchto škol a školských zařízení, kterým je:
 - o Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy,

- registrovaná církev nebo náboženská společnost, které bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy,
- obec nebo svazek obcí,
- kraj,
- jiný zřizovatel než stát, kraj, obec nebo svazek obcí, registrovaná církev nebo náboženská společnost (dále jen "soukromé školy").

2. Veřejnosprávní kontrola využívání finančních prostředků státního rozpočtu poskytnutých školám a školským zařízením podle ustanovení § 160 – 163 školského zákona

Hlavním úkolem veřejnosprávní kontroly bylo prověřit oprávněnost a efektivnost využívání finančních prostředků SR poskytnutých školám všech zřizovatelů a to v oblastech personálních, materiálních a finančních podmínek, tzn. zejména u osobních nákladů (mzdové náklady, zákonné pojištění, zákonné a ostatní sociální náklady) a ostatních neinvestičních výdajů (vzdělávání pedagogických pracovníků, učebnice, učební pomůcky a základní školní potřeby).

- Kontrolovat, zda údaje o hospodaření s finančními prostředky SR poskytnutými podle ustanovení § 160 odst. 1 písm. c) ŠZ věrně zobrazují zdroje, stav a pohyb těchto prostředků a dále prověřit soulad kontrolovaných operací s právními předpisy, se stanovenými cíli kontrolované osoby a sledovat dodržování kritérií hospodárnosti.
- Provéřit, zda poskytnuté finanční prostředky SR byly použity oprávněně, tj. v daném rozpočtovém roce a k účelům, na které byly poskytnuty.
- Provéřit, zda údaje o hospodaření s finančními prostředky SR poskytnutými podle ustanovení § 160 ŠZ věrně zobrazují zdroje, stav a pohyb těchto prostředků.
- Provéřit, zda kontrolované operace jsou v souladu s právními předpisy, se stanovenými úkoly a cíli kontrolované osoby.
- Provéřit, zda u kontrolovaných operací byla dodržena kritéria hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti.

Dodržování právních předpisů souvisejících s čerpáním finančních prostředků poskytnutých ze SR

Finanční vypořádání vztahů se státním rozpočtem

Předmětem kontroly bylo, zda škola včas předává poskytovateli dotace správné a úplné podklady pro vypořádání vztahů se státním rozpočtem ve smyslu ustanovení § 6 vyhlášky č. 551/2004 Sb., kterou se stanoví zásady a termíny finančního vypořádání vztahů se státním rozpočtem, státními finančními aktivy nebo Národním fondem, resp. vyhlášky č. 52/2008 Sb., kterou se stanoví zásady a termíny finančního vypořádání vztahů se státním rozpočtem, státními finančními aktivy nebo Národním fondem (v návaznosti na kontrolované období).

Kontrola osobních nákladů

Předmětem provedených kontrol bylo zejména ověření oprávněnosti výdajů státního rozpočtu podle příslušných ustanovení zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákoník práce) a nařízení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě (dále jen nařízení vlády o platových poměrech zaměstnanců):

- zařazení zaměstnanců do platových tříd (§ 123 zákoníku práce, § 3 nařízení vlády o platových poměrech zaměstnanců):
- zařazení pedagogických pracovníků do vyšších platových tříd (11. a vyšší u MŠ, 13. u ZŠ);

- poskytování příplatků za vedení (§ 124 zákoníku práce),
- poskytování zvláštních příplatků (§ 129 zákoníku práce, § 8 nařízení vlády o platových poměrech zaměstnanců),
- stanovení a vyplácení nenárokových složek platu, výše osobních příplatků a odměn (§ 131, § 134 a § 224 odst. 2 zákoníku práce).
- Další vzdělávání pedagogických pracovníků (podle příslušných ustanovení § 24 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů).

Zavedení vnitřního kontrolního systému

Předmětem kontroly provedené ve školách a školských zařízeních bylo zejména ověřit, zda škola v souladu s příslušnými ustanoveními zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů, zavedla a udržuje vnitřní kontrolní systém a zda je ve škole zajištěno jeho fungování.

Evidence finančních prostředků poskytnutých ze SR v účetnictví

Předmětem kontroly v této oblasti bylo zjišťování, zda jsou finanční prostředky státního rozpočtu řádně evidovány v účetnictví a zda je jejich čerpání evidováno odděleně a správně na všech účtech, kterými procházely.

Plnění opatření k odstranění nedostatků zjištěných ve sledovaných oblastech jinými kontrolními orgány

3. Školní stravování

Hlavním úkolem kontroly školního stravování je provádět kontrolu poskytování školských služeb ve školských zařízeních poskytujících školní stravování a tím přispívat ke zvyšování úrovně stravování.

Předmětem kontroly je státní kontrola dodržování právních předpisů v oblasti školního stravování s ohledem na cílovou skupinu strávníků a typ školy, vykonávaná podle ustanovení § 174 odst. 2 písm. d) školského zákona.

Kontrolní činnost v zařízeních školního stravování je zaměřena zejména na:

- kontrolu plnění výživových norem, tj. posouzení sestavovaných jídelních lístků, sledování průměrné měsíční spotřeby potravin v návaznosti na věkovou skupinu strávníků a podávaný druh pokrmu, vhodnost použitých potravin při přípravě pokrmů
- kontrolu stanovení finančních limitů na nákup potravin, která spočívá v ověření, zda stravovací zařízení stanovilo finanční limity s ohledem na správné zařazení strávníků podle věkových skupin, zda jsou finanční limity čerpány ve prospěch strávníků
- kontrolu podmínek, za kterých probíhá školní stravování, která spočívá v posouzení podmínek, za kterých jsou děti, žáci a studenti stravováni. Zda mají strávníci dostatečné informace o všech skutečnostech spojených se stravováním
- kontrola provozování doplňkové činnosti – spočívá v kontrole smluvních podmínek mezi kontrolovanou právnickou osobou a provozovatelem stravovacích služeb podle ustanovení § 4 odst. 2 – 9 vyhlášky o školním stravování
- kontrola rozsahu poskytovaných služeb ve smyslu ustanovení výše uvedené vyhlášky

- kontrola vedení účetních dokladů souvisejících s činností jídelny – výdejky, skladní karty
- poskytování náhradního stravování

Relativně samostatnou částí kontroly v oblasti školního stravování bylo poskytování tzv. náhradního stravování. Tato část úkolu byla řešena v souladu s návrhem dotačních programů na zajištění náhradního školního stravování podle § 122 odst. 4 věta druhá zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) v roce 2008 Kontrolní činnost byla zaměřena na:

- Kontrolu naplnění ustanovení § 122 odst. 4 školského zákona ve smyslu zajištění podmínek pro poskytování náhradního stravování
- Rozsah poskytovaných služeb
- Možnost využití služeb zařízení školního stravování v uvedené lokalitě

4. Státní kontrola dodržování právních předpisů v oblasti ochrany zdraví a bezpečnosti dětí, žáků a studentů

Předmětem kontroly je státní kontrola dodržování vybraných ustanovení školského zákona vykonávaná podle ustanovení § 174 odst. 2 písm. d) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen ŠZ):

- Kontrola zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví žáků při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb; poskytování nezbytných informací žákům k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví podle ustanovení § 29 odst. 2 ŠZ.
- Kontrola poskytování nezbytných informací k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků podle ustanovení § 29 odst. 2 školského zákona.
- Kontrola plnění povinnosti škol a školských zařízení vést evidenci úrazů dětí, žáků a studentů, k nimž došlo při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb, vyhotovit a zaslat záznam o úrazu stanoveným orgánům a institucím podle ustanovení § 29 odst. 3 školského zákona.

Kontrolní činnost v zařízeních školního stravování je zaměřena zejména na:

- Kontrola školního řádu – formální rámec bezpečnosti a ochrany zdraví (dále jen BOZ), zařazení problematiky BOZ do jiných dokumentů, aktuální stav
- Kontrola dokumentace o poučení – seznámení se školním řádem, aktuální stav
- Kontrola odborné způsobilosti – hodnocení a prevence rizik, aktuální stav
- Kontrola dokumentace o vzdělávání v oblasti BOZP a dokumentace o poučení žáků a zaměstnanců školy, aktuální stav
- Kontrola provedení vstupních a periodických lékařských prohlídek žáků vykonávajících praxi (na SŠ)
- Kontrola vlastního seznamu osobních ochranných pracovních prostředků (pro žáky, vykonávající praxi)
- Kontrola přijatých opatření k mimořádným událostem, aktuální stav
- Kontrola provádění prověrky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, aktuální stav
- Kontrola prostorového a materiálního vybavení a zabezpečení, aktuální stav
- Kontrola požadavků na výrobní a pracovní prostředky a zařízení, aktuální stav

Kontrola vedení evidence úrazů žáků včetně vyhotovení a zaslání záznamů o úrazech stanoveným orgánům a institucím podle ustanovení § 29 odst. 3 ŠZ.

- Kontrola vedení evidence úrazů dětí, žáků studentů a zasílání záznamů o úrazech stanoveným orgánům a institucím, kontrolované období školní rok 2006/2007, 2007/2008 do data kontroly
- Kontrola plnění zpravodajské povinnosti zpravodajské jednotky podle ustanovení § 10 odst. 3 zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, v platném znění, kontrolované období školní rok 2006/2007.
- Kontrola plnění odpovědnosti školy za úrazy žáků podle ustanovení § 391 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., v platném znění, kontrolované období školní rok 2006/2007, 2007/2008 do data kontroly. V tabulce je přehled sledovaných ukazatelů BOZP.

<i>Jsou prostory školy bezpečné?</i>
Třídy a učebny
Tělocvična
Herny
Hřiště a hrací plochy
Školní jídelna
Zahrada
Sociální vybavení, šatny
Čisté, zdravé a bezpečné prostředí (zákaz kouření)
<i>Jsou materiální podmínky vyhovující?</i>
Nábytek přiměřený velikosti dětí, žáků, studentů
Vhodné osvětlení
Stav podlah (povrchu)
TV náradí a náčiní
Vybavení lékárníček odpovídá doporučení lékaře
<i>Kamerový systém k zajištění BOZ</i>
Je zaveden kamerový systém
Pořízen záznam (uložení záznamu)
V případě pořízení záznamu je povolena registrace u Úřadu pro ochranu osobních údajů v souladu s § 16 zákona č.101/2000 Sb.
<i>Úrazy</i>
Kniha úrazů založena a vedená v souladu s vyhláškou
Záznamy o úrazech důsledně vyplněny?
Zasílány záznamy v termínu stanoveným orgánům?
Provedeno odškodnění úrazů

Příloha č. 4**Změny v právních předpisech souvisejících se vzděláváním, které nabyly účinnosti ve školním roce 2008/2009****Novely školského zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů:**

1. Zákon č. 189/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (účinnosti nabyt dnem 1. 7. 2008)

2. Zákon č. 243/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (účinnosti nabyt dnem 4. 7. 2008).

Změnilo podstatně koncepci celého přijímacího řízení.

3. Zákon č. 242/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (účinnosti nabyt dnem 4. 7. 2008).

Došlo k další podstatné změně maturitních zkoušek v průběhu legisvakanní lhůty, jejímž účelem by přitom mělo být především dát zúčastněným možnost se odpovídajícím způsobem připravit na změnu právní úpravy.

4. Zákon č. 384/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1998 Sb., o znakové řeči a o změně dalších zákonů a další související zákony (účinnosti nabyt dnem 20. 10. 2008).

5. Zákon č. 49/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (účinnosti nabyt dnem 5. 3. 2009).

V celkem 77 novelizačních bodech došlo nikoli pouze k formálním a formulačním, ale i některým věcným změnám, mj. bylo opět zasaženo do přijímacího řízení i úpravy maturitní zkoušky.

Novely zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 384/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1998 Sb., o znakové řeči a o změně dalších zákonů a další související zákony (účinnosti nabyt dnem 20. 10. 2008).

Novely zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

1. Zákon č. 189/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (účinnosti nabyt dnem 1. 7. 2008).

2. Zákon č. 274/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky (účinnosti nabyt dnem 1. 1. 2009).

3. Zákon č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (účinnosti nabyt dnem 23. 1. 2009).

4. Zákon č. 41/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (účinnosti nabyt dnem 1. 3. 2009).

Změny v dalších oblastech:

1. Nařízení vlády č. 268/2008 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 689/2004 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (účinnosti nabylo dnem 31. 8. 2008).

2. Zákon č. 304/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, a některé zákony (účinnosti nabyt dne 1. 1. 2009).

3. Vyhláška č. 322/2008 Sb., kterou se mění vyhláška č. 16/2005 Sb., o organizaci školního roku (účinnosti nabyt dnem 1. 9. 2008).

4. Vyhláška č. 394/2008 Sb., kterou se mění vyhláška č. 671/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o organizaci přijímacího řízení ke vzdělávání ve středních školách, ve znění pozdějších předpisů (účinnosti nabyt 30. 10. 2008). **Navazuje na novou úpravu přijímacího řízení. Došlo k podstatným změnám.**

5. Zákon č. 477/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (účinnosti nabyt dnem 1. 4. 2009). **Došlo k výrazným změnám zejména v hospodaření příspěvkových organizací územních samosprávných celků (netýká se pouze školství).**

6. Vyhláška č. 33/2009 Sb., kterou se mění vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativních, ve znění vyhlášky č. 47/2008 Sb. (účinnosti nabyt dnem 28. 1. 2009).

7. Nařízení vlády č. 98/2009 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 689/2004 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (účinnosti nabyt 16. 4. 2008).

Příloha č. 5

Povinné ukazatele pro hodnocení škol ve školním roce 2008/2009

	Obsah	Kvantifikátor
Školský zákon		
§ 14	Vzdělávání příslušníků národnost. menšin zřiz. tříd, škol	počty žáků
§ 15	Vyučování náboženství	počty žáků
§ 23	Organizace škol	počty žáků
§ 24	Školní rok	počet volných dnů
§ 25	Formy vzdělávání	počet vyučovacích hodin
§ 27	Fond učebnic pro vybrané žáky středních škol	údaj v %
§ 41	Individuální vzdělávání – zrušení, přezkoušení	lhůty, počty dnů
§ 47	Přípravné třídy ZŠ	minimální počet žáků
§ 49	Průběh zákl. vzdělávání – předání dokumentace	lhůty, počty dnů
§ 50	Uvolňování z vyučování, omlouvání neúčasti	lhůty, počty dnů
§ 52	Hodnocení výsledků vzdělávání - přezkoušení	lhůty, počty dnů
§ 66	Průběh středního vzdělávání – přestupy žáků, přerušení	lhůty, počty dnů
§ 69	Přezkoušení žáka	lhůty, počty dnů
Vyhláška č. 14/2005 Sb.		Předškolní vzdělávání
§ 1	Podmínky provozu MŠ	počty hodin
§ 1a	Podrobnosti o organizaci MŠ	věk dětí v ročnících
§ 2	Přijaté děti ve třídách MŠ	počty
§ 3	Přerušení provozu MŠ – informace ředitelky/ředitele	lhůty
§ 5	Péče o bezpečnost dětí - děti na 1 ped. pracovníka	počty
§ 6	Úplata za předškolní vzdělávání	výše úplaty, osvobození
Vyhláška č. 48/2005 Sb.		Základní vzdělávání
§ 1	Organizace vzdělávání – vyuč. hodiny, přestávky	počty hod., délka přestávek
§ 2	Výuka plavání	počty hodin
§ 3	Zajištění akcí mimo školu, žáci na ped. pracovníka	počty
§ 4, 5	Žáci ve školách, třídách	počty
§ 6	Poskytování učebnic, školních potřeb	hodnota šk. potřeb v Kč
§ 10,11	Třídy pro jazykovou přípravu	počty žáků, délka přípravy
§ 12	Kurz pro získání základního vzdělání	počty hodin, žáků
Vyhláška č. 13/2005 Sb.		Střední vzdělávání
§ 2	Žáci ve škole, ve třídě, skupině	počty
§ 11	Teoretické vyučování – vyuč. hodiny, přestávky	počty hodin, délka přestávek
§ 13	Odborný výcvik– vyuč. hodiny, přestávky	počty hodin, délka přestávek
§ 16	Sportovní příprava – vyuč. hodiny, odpočinek	počty hodin, zahájení výuky
§ 18	Konzervatoř - žáci	počty žáků
Vyhláška č. 10/2005 Sb.		Vyšší odborné vzdělávání
§ 3	Organizace vyučování	délka vyučování
§ 4	Studenti ve studijní skupině, dělení, spojování	počty studentů
§ 7,8	Absolutorium, organizace absolutoria	termíny, organizace
Vyhláška č. 73/2005 Sb.		Vzdělávání žáků se SVP
§ 8	Organizace speciálního vzdělávání – vyuč. hodiny,	počty
§ 9	Zařazování žáků do speciálního vzdělávání	délka diagnost. pobytu
§ 10	Žáci ve školách, třídách, odděleních, st. skupinách	počty
§ 11	Péče o bezpečnost a zdraví, žáci na ped. pracovníka	počty
Vyhláška č. 15/2005 Sb.		Vlastní hodnocení
§ 7	Obsah a zpracování výroční zprávy o činnosti školy	termíny
Vyhláška č. 64/2005 Sb.		Evidence úrazů
§ 1	Knihy úrazů, evidence úrazů	termíny
§ 4	Zasílání záznamu o úrazu	termíny